

**Цей текст призначений суто як засіб документування та не має юридичної сили.
Установи Союзу не несуть жодної відповідальності за його зміст.
Автентичними версіями відповідних актів, включно з їхніми преамбулами,
є такі, що опубліковані в Офіційному віснику Європейського Союзу
і доступні на EUR-Lex.
Такі офіційні тексти доступні безпосередньо за посиланнями,
вбудованими в цьому документі**

**► В ДИРЕКТИВА (ЄС) 2019/944 ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ
від 05 червня 2019 року
про спільні правила для внутрішнього ринку електроенергії
та така, що вносить зміни до Директиви 2012/27/ЄС
(нова редакція)
(Текст з актуальністю для ЄЕП)
(ОВ L 158 14.06.2019, с. 125)**

Зі змінами, внесеними:

Офіційний вісник

№ стор. дата

► М1 Регламентом (ЄС) 2022/869 Європейського Парламенту і Ради від 30 травня 2022 року L 152 45 03.06.2022

**ДИРЕКТИВА (ЄС) 2019/944 ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ
від 05 червня 2019 року**

**про спільні правила для внутрішнього ринку електроенергії
та така, що вносить зміни до Директиви 2012/27/ЄС**

(нова редакція)

(Текст з актуальністю для ЄЄП)

ГЛАВА I

ПРЕДМЕТ І ТЕРМІНИ ТА ОЗНАЧЕННЯ

Стаття 1

Предмет

Ця Директива встановлює спільні правила для генерації, передачі, розподілу, зберігання енергії та постачання електроенергії, разом з положеннями про захист споживачів, з метою створення дійсно інтегрованих конкурентних, зосереджених на споживачі, гнучких, справедливих і прозорих ринків електроенергії в Союзі.

Використовуючи переваги інтегрованого ринку, ця Директива має на меті забезпечити допустимі, прозорі ціни та вартість енергії для споживачів, високий ступінь безпеки постачання та плавний перехід до сталої низьковуглецевої енергетичної системи. Вона закладає ключові правила, що стосуються організації та функціонування сектору електроенергії Союзу, зокрема, правила щодо розширення прав і можливостей та захисту споживачів, щодо відкритого доступу до інтегрованого ринку, щодо доступу для третіх сторін до інфраструктури передачі та розподілу, вимоги щодо відокремлення (анбандлінгу), а також правила щодо незалежності регуляторних органів у державах-членах.

Ця Директива також встановлює способи для держав-членів, регуляторних органів та операторів систем передачі співпрацювати з метою створення повністю взаємопов'язаного внутрішнього ринку електроенергії, який підвищує інтеграцію електроенергії з відновлюваних джерел, вільну конкуренцію та безпеку постачання.

Стаття 2

Терміни та означення

Для цілей цієї Директиви застосовуються такі терміни та означення:

- (1) «споживач» означає оптового або кінцевого споживача електроенергії;
- (2) «оптовий споживач» означає фізичну або юридичну особу, яка купує електроенергію з метою перепродажу в межах або поза межами системи, де така особа зареєстрована;
- (3) «кінцевий споживач» означає споживача, який купує електроенергію для власного використання;
- (4) «побутовий споживач» означає споживача, який купує електроенергію для власного побутового споживання цього споживача, виключаючи комерційну або професійну діяльність;
- (5) «непобутовий споживач» означає фізичну або юридичну особу, яка купує електроенергію, що не є для власного побутового використання, включаючи виробників, промислових споживачів, малих та середніх підприємств, суб'єктів господарювання та оптових споживачів;
- (6) «мікропідприємство» означає підприємство, на якому працює менше ніж 10 осіб і річний оборот та/або підсумок річного балансу якого не перевищує 2 мільйони євро;
- (7) «мале підприємство» означає підприємство, на якому працює менше ніж 50 осіб і річний оборот та/або підсумок річного балансу якого не перевищує 10 мільйонів євро;

- (8) «активний споживач» означає кінцевого споживача, або групу діючих спільно кінцевих споживачів, який споживає або зберігає електроенергію, вироблену у своїх приміщеннях, розташованих в замкнених межах, чи, у тих випадках, де це дозволено державою-членом, в інших приміщеннях, або яка продає електроенергію власної генерації чи бере участь у схемах гнучкості або енергоефективності, за умови, що така діяльність не становить її основну комерційну або професійну діяльність;
- (9) «ринки електроенергії» означає ринки для електроенергії, в тому числі позабіржові ринки та біржі електроенергії, ринки для торгівлі енергією, потужністю, послугами балансування та допоміжними послугами у всіх часових рамках, у тому числі форвардні ринки, ринки «на добу наперед» і «всередині доби».
- (10) «учасник ринку» означає учасника ринку, як його визначено в пункті (25) статті 2 Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (11) «громадянська енергетична спільнота» означає юридичну особу, яка:
- (a) базується на добровільній та відкритій участі та ефективно контролюється членами або акціонерами, які є фізичними особами, місцевими органами влади, у тому числі муніципалітетами, або малими підприємствами;
 - (b) має за основну мету надання екологічних, економічних або соціальних суспільних благ своїм членам або акціонерам чи місцевим областям, де вона веде діяльність, а не отримання фінансового прибутку; та
 - (c) може займатися генерацією, у тому числі з відновлюваних джерел, розподілом, постачанням, споживанням, агрегацією, зберіганням енергії, послугами з енергоефективності або послугами з заряджання для електричних транспортних засобів, або надавати інші енергетичні послуги своїм членам або акціонерам;
- (12) «постачання» означає продаж, в тому числі перепродаж, електроенергії споживачам;
- (13) «договір постачання електроенергії» означає договір про постачання електроенергії, але не включає деривативи на електроенергію;
- (14) «дериватив на електроенергію» означає фінансовий інструмент, зазначений у пункті (5), (6) або (7) Розділу С Додатку I до Директиви 2014/65/ЄС Європейського Парламенту і Ради ⁽¹⁾, у тих випадках, де такий інструмент стосується електроенергії;
- (15) «договір з динамічною ціною на електроенергію» означає договір постачання електроенергії між постачальником та кінцевим споживачем, який відображає коливання цін на спотових ринках, у тому числі на ринках «на добу наперед» та «всередині доби», в інтервалах, які принаймні дорівнюють частоті ринкових розрахунків;
- (16) «плата за припинення договору» означає збір або стягнення, що застосовується до споживачів постачальниками або учасниками ринку, які займаються агрегацією, за припинення договору постачання електроенергії або договору про надання послуг;
- (17) «плата, пов'язана з переключенням» означає збір або стягнення за зміну постачальників або учасників ринку, що займаються агрегацією, в тому числі плату за припинення договору, яка прямо або опосередковано застосовується до споживачів постачальниками, учасниками ринку, що займаються агрегацією, або операторами систем;
- (18) «агрегація» означає функцію, що виконується фізичною або юридичною особою, яка поєднує навантаження або згенеровану електроенергію множинних споживачів для продажу, купівлі або торгівлі через аукціон на будь-якому ринку електроенергії;
- (19) «незалежний агрегатор» означає учасника ринку, що займається агрегацією, який не є афілійованим з постачальником споживача;
- (20) «реакція попиту» означає відміну електричного навантаження кінцевими споживачами від їхніх звичайних або поточних шаблонів споживання у відповідь на ринкові сигнали, у тому числі у відповідь на змінні у часі ціни на електроенергію або стимулювальні виплати, або у відповідь на прийняття пропозиції кінцевого споживача на продаж зменшення або збільшення попиту за

⁽¹⁾ Директива 2014/65/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів та така, що вносить зміни до Директиви 2002/92/ЄС та Директиви 2011/61/ЄС (Офіційний вісник, L 173, 12.06.2014, с. 349).

- ціною на організованому ринку, як його визначено в пункті (4) статті 2 Імплементативного Регламенту Комісії (ЄС) № 1348/2014 ⁽²⁾, чи то поодиноці, чи то через агрегацію;
- (21) «інформація при виставленні рахунків» означає інформацію, надану в рахунку кінцевого споживача, окремо від вимоги про оплату;
 - (22) «звичайний лічильник» означає аналоговий або електронний лічильник, який не має можливості як передавати, так і приймати дані;
 - (23) «система розумного обліку» означає електронну систему, яка здатна до вимірювання електроенергії, що подається в мережу, або електроенергії, що споживається з мережі, надаючи більше інформації, ніж звичайний лічильник, та яка здатна до передачі та отримання даних для цілей інформації, моніторингу та контролю, використовуючи форму електронного зв'язку;
 - (24) «операційна сумісність» означає, в контексті розумного обліку, здатність двох чи більше енергетичних або комунікаційних мереж, систем, пристроїв, застосунків або компонентів взаємодіяти для обміну та використання інформації з метою виконання необхідних функцій;
 - (25) «період врегулювання небалансів» означає період врегулювання небалансів, як його визначено в пункті (15) статті 2 Регламенту (ЄС) 2019/943;
 - (26) «майже у реальному часі» означає, в контексті розумного обліку, короткий проміжок часу, зазвичай з нижньою межею до секунд або з верхньою межею до періоду врегулювання небалансів на національному ринку;
 - (27) «найкращі доступні технічні прийоми» означає, в контексті захисту та безпеки даних в середовищі розумного обліку, найбільш ефективні, передові та практично доцільні технічні прийоми для забезпечення, у принципі, основи для дотримання правил Союзу щодо захисту та безпеки даних;
 - (28) «розподіл» означає транспортування електроенергії системами розподілу високої, середньої та низької напруги з метою її доставлення споживачам, але не включаючи постачання;
 - (29) «оператор системи розподілу» означає фізичну або юридичну особу, яка є відповідальною за експлуатацію, забезпечення обслуговування та, у разі необхідності, здійснення розвитку системи розподілу у певній області і, де це є застосовним, її взаємоз'єднань з іншими системами, та за забезпечення довгострокової спроможності системи задовольняти резонний попит на розподіл електроенергії;
 - (30) «енергоєфективність» означає відношення продуктивності, послуги, товарів або енергії «на виході» до енергії «на вході»;
 - (31) «енергія з відновлюваних джерел» або «відновлювана енергія» означає енергію з відновлюваних невикопних джерел, а саме вітрової, сонячної (сонячна теплова та сонячна фотоелектрична) та геотермальної енергії, енергії навколишнього середовища, енергії припливів, хвиль та іншої енергії океану, гідроенергії, біомаси, звалищного газу, газу каналізаційно-очисних станцій та біогазу;
 - (32) «розподілена генерація» означає генеруючі установки, приєднані до системи розподілу;
 - (33) «пункт перезарядки» означає інтерфейс, що є здатним зарядити один електричний транспортний засіб за раз або замінити акумулятор одного електричного транспортного засобу за раз;
 - (34) «передача» означає транспортування електроенергії взаємоз'єднаною системою надвисокої та високої напруги з метою її доставлення кінцевим споживачам або розподільчим компаніям, але не включаючи постачання;
 - (35) «оператор системи передачі» означає фізичну або юридичну особу, яка є відповідальною за експлуатацію, забезпечення обслуговування та, у разі необхідності, здійснення розвитку системи передачі у певній області і, де це є застосовним, її взаємоз'єднань з іншими системами, та за забезпечення довгострокової спроможності системи задовольняти резонний попит на передачу електроенергії;
 - (36) «користувач системи» означає фізичну або юридичну особу, яка здійснює постачання до системи передачі чи системи розподілу або користується постачанням від такої системи;

⁽²⁾ Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) № 1348/2014 від 17 грудня 2014 року про імплементацію статті 8(2) і статті 8(6) Регламенту (ЄС) № 1227/2011 Європейського Парламенту і Ради про добросесність та прозорість оптових енергетичних ринків стосовно звітування даних (Офіційний вісник, L 363, 18.12.2014, с. 121).

- (37) «генерація» означає виробництво електроенергії;
- (38) «виробник» означає фізичну або юридичну особу, яка генерує електроенергію;
- (39) «взаємоз'єднання» означає обладнання, що використовується для з'єднання електричних систем;
- (40) «взаємоз'єднана система» означає деяку кількість систем передачі та розподілу, з'єднаних разом за допомогою одного або більше взаємоз'єднань;
- (41) «пряма лінія» означає або електричну лінію, що з'єднує ізольований майданчик генерації з ізольованим споживачем, або електричну лінію, що з'єднує виробника та підприємство з постачання електроенергії з метою постачання безпосередньо до їхніх власних приміщень, допоміжних підрозділів та споживачів;
- (42) «мала ізольована система» означає будь-яку систему, що у 1996 році мала споживання менше ніж 3 000 ГВт-год, у якій менше ніж 5 % річного споживання отримується через взаємоз'єднання з іншими системами;
- (43) «мала приєднана система» означає будь-яку систему, що у 1996 році мала споживання менше ніж 3 000 ГВт-год, у якій більше ніж 5 % річного споживання отримується через взаємоз'єднання з іншими системами;
- (44) «перевантаження» означає перевантаження, як його визначено в пункті 4 статті 2 Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (45) «балансування» означає балансування, як його визначено в пункті 10 статті 2 Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (46) «енергія балансування» означає енергію балансування, як її визначено в пункті 11 статті 2 Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (47) «сторона, відповідальна за баланс» означає сторону, відповідальну за баланс, як її визначено в пункті 14 статті 2 Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (48) «допоміжна послуга» означає послугу, необхідну для експлуатації системи передачі або розподілу, в тому числі послуги балансування та нечастотні допоміжні послуги, але не включаючи управління перевантаженням;
- (49) «нечастотна допоміжна послуга» означає послугу, що використовується оператором системи передачі або оператором системи розподілу для регулювання напруги в сталому режимі, швидкого введення (інжекції) реактивного струму, інерції для локальної стабільності мережі, струму короткого замикання, здатності до запуску після знеструмлення та здатності до експлуатації в режимі «острову»;
- (50) «регіональний координаційний центр» означає регіональний координаційний центр, створений відповідно до статті 35 Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (51) «повністю інтегровані компоненти мережі» означає компоненти мережі, які є інтегрованими в систему передачі або розподілу, у тому числі установки зберігання, та які використовуються з єдиною метою забезпечення безпечної та надійної експлуатації системи передачі або розподілу, але не для балансування або управління перевантаженням;
- (52) «інтегроване електроенергетичне підприємство» означає вертикально інтегроване підприємство або горизонтально інтегроване підприємство;
- (53) «вертикально інтегроване підприємство» означає електроенергетичне підприємство або групу електроенергетичних підприємств, де та сама особа або ті самі особи наділені правом, прямо чи опосередковано, здійснювати контроль, та де підприємство або група підприємств здійснює принаймні одну з функцій передачі або розподілу, і принаймні одну з функцій генерації або постачання;
- (54) «горизонтально інтегроване підприємство» означає електроенергетичне підприємство, що здійснює принаймні одну з функцій генерації з метою продажу, або передачі, або розподілу, або постачання та іншу не пов'язану з електроенергією діяльність;

- (55) «пов'язане підприємство» означає афілійовані підприємства, як їх визначено в пункті 12 статті 2 Директиви 2013/34/ЄС Європейського Парламенту і Ради ⁽³⁾, та підприємства, які належать тим самим акціонерам;
- (56) «контроль» означає права, договори або інші засоби, які, або окремо або у комбінації та з огляду на міркування стосовно причетних фактів чи законодавства, наділяють можливістю здійснювати вирішальний вплив на підприємство, зокрема через:
- (a) власність або право користування на всі або частину активів підприємства;
 - (b) права або договори, які наділяють можливістю здійснювати вирішальний вплив на склад, голосування або рішення органів підприємства;
- (57) «електроенергетичне підприємство» означає фізичну або юридичну особу, яка здійснює принаймні одну з нижченаведених функцій: генерація, передача, розподіл, агрегація, реакція попиту, зберігання енергії, постачання або купівля електроенергії, та яка є відповідальною за комерційні, технічні завдання або завдання з обслуговування, пов'язані з такими функціями, але не включає кінцевих споживачів;
- (58) «безпека» означає як безпеку постачання та надання електроенергії, так і технічну безпеку;
- (59) «зберігання енергії» означає, в електричній системі, відкладення кінцевого використання електроенергії на момент пізніший, ніж коли вона була згенерована, або перетворення електричної енергії у форму енергії, яку можна зберігати, зберігання такої енергії та подальше зворотне перетворення такої енергії в електроенергію або використання як іншого енергоносія;
- (60) «установка зберігання енергії» означає, в електричній системі, установку, де відбувається зберігання енергії.

ГЛАВА II ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СЕКТОРУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

Стаття 3 Конкурентні, зосереджені на споживачі, гнучкі та недискримінаційні ринки електроенергії

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб їхнє національне законодавство надмірно не перешкоджало транскордонній торгівлі електроенергією, участі споживачів, у тому числі шляхом реакції попиту, інвестицій, зокрема, у змінну та гнучку генерацію енергії, зберігання енергії, або розгортання електромобільності або нових взаємоз'єднань між державами-членами, та мають забезпечити, щоб ціни на електроенергію відображали фактичний попит та пропозицію.
2. Розвиваючи нові взаємоз'єднання, держави-члени мають враховувати цілі з електричного взаємоз'єднання, викладені в пункті 1 статті 4(d) Регламенту (ЄС) 2018/1999.
3. Держави-члени мають забезпечити, щоб не існувало жодних невинуватих бар'єрів у межах внутрішнього ринку електроенергії щодо входження у ринок, провадження на ньому діяльності та виходу з нього, без шкоди чи обмеження для компетенції, яку держави-члени зберігають стосовно третіх країн.
4. Держави-члени мають забезпечити рівні умови гри, де електроенергетичні підприємства підкоряються прозорим, пропорційним та недискримінаційним правилам, зборам та ставленню, зокрема, щодо відповідальності за балансування, доступу до оптових ринків, доступу до даних, процесів переключення та режимів виставлення рахунків, та, де це є застосовним, ліцензування.

⁽³⁾ Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних видів підприємств, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС Європейського Парламенту і Ради та скасовує Директиву Ради 78/660/ЄЕС та 83/349/ЄЕС (Офіційний вісник, L 182, 29.06.2013, с. 19).

5. Держави-члени мають забезпечити, щоб учасники ринку з третіх країн, під час провадження діяльності в межах внутрішнього ринку електроенергії, дотримувалися застосовного законодавства Союзу та національного законодавства, у тому числі такого, що стосується політики у сфері довкілля та безпеки.

Стаття 4

Вільний вибір постачальника

Держави-члени мають забезпечити, щоб усі споживачі були вільними купувати електроенергію у постачальника за своїм вибором та мають забезпечити, щоб усі споживачі були вільними мати більше одного договору постачання електроенергії одночасно, за умови встановлення необхідних точок приєднання та обліку.

Стаття 5

Ринкові ціни постачання

1. Постачальники мають бути вільними визначати ціну, за якою вони постачають електроенергію споживачам. Держави-члени мають вживати належних заходів для забезпечення ефективної конкуренції між постачальниками.

2. Держави-члени мають забезпечити захист енергетично бідних та вразливих побутових споживачів відповідно до статей 28 та 29 через соціальну політику або через засоби, інші ніж державне втручання у встановлення цін на постачання електроенергії.

3. Шляхом відступу від положень частин 1 і 2, держави-члени можуть застосовувати державне втручання у встановлення цін на постачання електроенергії енергетично бідним або вразливим побутовим споживачам. Таке державне втручання має підлягати умовам, викладеним у частинах 4 і 5.

4. Державне втручання у встановлення цін на постачання електроенергії має:

- (a) мати на меті загальноекономічний інтерес та не виходити за межі того, що є необхідним для досягнення такого загальноекономічного інтересу;
- (b) бути чітко визначеним, прозорим, недискримінаційним та таким, що можна перевірити;
- (c) гарантувати рівний доступ для електроенергетичних підприємств Союзу до споживачів;
- (d) бути обмеженим у часі та пропорційним щодо його вигодоотримувачів;
- (e) не призводити до додаткових витрат для учасників ринку у дискримінаційний спосіб.

5. Будь-яка держава-член, яка застосовує державне втручання у встановлення цін на постачання електроенергії відповідно до частини 3 цієї статті, має також дотримуватися пункту (d) частини 3 статті 3 та статті 24 Регламенту (ЄС) 2018/1999, незалежно від того, чи має держава-член, якої це стосується, значну кількість побутових господарств у стані енергетичної бідності.

6. З метою перехідного періоду для встановлення ефективної конкуренції між постачальниками за договори постачання електроенергії та задля досягнення повністю ефективного ринкового роздрібного ціноутворення на електроенергію відповідно до частини 1, держави-члени можуть застосовувати державне втручання у встановлення цін на постачання електроенергії побутовим споживачам та мікропідприємствам, які не отримують вигоди від державного втручання відповідно до частини 3.

7. Державне втручання відповідно до частини 6 має відповідати критеріям, викладеним у частині 4, і має:

- (a) супроводжуватися комплексом заходів для досягнення ефективної конкуренції та методикою для оцінки прогресу у відношенні таких заходів;
- (b) встановлюватися з використанням методики, яка забезпечує недискримінаційне ставлення до постачальників;

- (c) встановлюватися за ціною, що є вищою за витрати, на такому рівні, де може виникати ефективна цінова конкуренція;
- (d) бути розробленими так, щоб мінімізувати будь-який негативний вплив на оптовий ринок електроенергії;
- (e) забезпечувати, щоб усі вигодоотримувачі від такого державного втручання, мали можливість обирати конкурентні ринкові пропозиції та були безпосередньо поінформовані принаймні щоквартально про наявність пропозицій та заощаджень на конкурентному ринку, зокрема про договори з динамічною ціною на електроенергію, та мають забезпечувати, щоб їм надавалась допомога для переключення на ринкову пропозицію;
- (f) забезпечувати, щоб, відповідно до статей 19 та 21, усім вигодоотримувачам від такого державного втручання було надано право, та було запропоновано, встановлення розумних лічильників без додаткових авансових витрат для споживача, вони були безпосередньо поінформовані про можливість встановлення розумних лічильників та їм надавалась необхідна допомога;
- (g) не призводити до прямого перехресного субсидування між споживачами, постачання яким здійснюється за вільними ринковими цінами, та тими, постачання яким здійснюється за регульованими цінами.

8. Держави-члени мають повідомити про заходи, вжиті відповідно до частин 3 і 6, Комісію протягом одного місяця після їх прийняття і можуть застосовувати їх негайно. Повідомлення має супроводжуватися поясненням того, чому інші інструменти не були достатніми для досягнення поставленої мети, яким чином виконуються вимоги, викладені в частинах 4 і 7, та впливу заходів, про які йдеться в повідомленні, на конкуренцію. Повідомлення має описувати коло вигодоотримувачів, тривалість заходів та кількість побутових споживачів, на яких впливають заходи, а також має пояснювати, яким чином були визначені регульовані ціни.

9. До 01 січня 2022 року та 01 січня 2025 року, держави-члени мають подати Комісії звіти про виконання цієї статті, необхідність та пропорційність державного втручання відповідно до цієї статті, а також оцінку прогресу у напрямку досягнення ефективної конкуренції між постачальниками та переходу до ринкових цін. Держави-члени, які застосовують регульовані ціни відповідно до частини 6, мають звітувати про дотримання умов, викладених у частині 7, в тому числі про дотримання умов постачальниками, від яких вимагалось застосування такого втручання, а також про вплив регульованих цін на фінанси таких постачальників.

10. До 31 грудня 2025 року, Комісія має переглянути та подати Європейському Парламенту і Раді звіт про імплементацію цієї статті з метою досягнення ринкового роздрібно-ціноутворення на електроенергію, разом з або з послідуною за ним законодавчою пропозицією, якщо це доречно. Така законодавча пропозиція може включати кінцеву дату для застосування регульованих цін.

Стаття 6

Доступ для третіх сторін

1. Держави-члени мають забезпечити впровадження системи доступу для третіх сторін до систем передачі та розподілу на основі оприлюднених тарифів, застосовної до всіх споживачів та застосовуваної об'єктивно та без дискримінації між користувачами системи. Держави-члени мають забезпечити, щоб такі тарифи або методики, що лежать в основі їхнього розрахунку, були схвалені відповідно до статті 59 до їхнього вступу в силу і щоб такі тарифи, та методики — у тих випадках, де схвалюються лише методики,— були оприлюднені до їхнього вступу в силу.

2. Оператор системи передачі або розподілу може відмовити в доступі у тих випадках, де йому бракує необхідної пропускну здатності. Належним чином обґрунтовані причини мають бути надані для такої відмови, зокрема, з урахуванням статті 9, та ґрунтуватися на об'єктивних і технічно та економічно виправданих критеріях. Держави-члени або, в тих випадках, де держави-члени таке передбачили, регуляторні органи таких держав-членів, мають забезпечити, щоб такі критерії послідовно

застосовувалися та щоб користувач системи, якому було відмовлено в доступі, міг скористатися процедурою врегулювання спорів. Регуляторні органи мають також забезпечити, в належних випадках та коли має місце відмова в доступі, щоб оператор системи передачі або оператор системи розподілу надавав відповідну інформацію про заходи, які були б необхідні для зміцнення мережі. Така інформація має надаватися у всіх випадках, коли було відмовлено в доступі до пунктів перезарядки. З особи, яка запитує таку інформацію, може бути стягнена резонна плата, що відображає витрати на надання такої інформації.

3. Ця стаття має також застосовуватись до громадянських енергетичних спільнот, які управляють мережами розподілу.

Стаття 7 **Прямі лінії**

1. Держави-члени мають вжити заходів, необхідних для того, щоб надати можливість:
 - (a) усім виробникам та підприємствам з постачання електроенергії, зареєстрованим в межах їхньої території, постачати до власних приміщень, допоміжних підрозділів та споживачів через пряму лінію, не підлягаючи непропорційним адміністративним процедурам або витратам;
 - (b) усім споживачам в межах їхньої території, окремо або спільно, отримувати постачання через пряму лінію від виробників та підприємств з постачання електроенергії.
2. Держави-члени мають встановити критерії для надання уповноважень на будівництво прямих ліній на своїй території. Такі критерії мають бути об'єктивними та недискримінаційними.
3. Можливість постачання електроенергії через пряму лінію, як зазначено в частині 1 цієї статті, не має впливати на можливість скорочення електроенергії відповідно до статті 6.
4. Держави-члени можуть видавати уповноваження на будівництво прямої лінії за умови або відмови в доступі до системи на підставі, у належних випадках, статті 6, або відкриття процедури врегулювання спорів відповідно до статті 60.
5. Держави-члени можуть відмовити в уповноваженні на пряму лінію, якщо надання такого уповноваження могло б перешкоджати застосуванню положень про обов'язки щодо загальносуспільних послуг за статтею 9. Для такої відмови мають бути надані належним чином обґрунтовані причини.

Стаття 8 **Процедура уповноваження для нової потужності**

1. Для будівництва нової генеруючої потужності держави-члени мають прийняти процедуру уповноваження, яка має здійснюватися відповідно до об'єктивних, прозорих і недискримінаційних критеріїв.
2. Держави-члени мають встановити критерії для надання уповноважень на будівництво генеруючої потужності на своїй території. При визначенні належних критеріїв держави-члени мають враховувати:
 - (a) безпеку та надійність електричної системи, установок та пов'язаного обладнання;
 - (b) захист громадського здоров'я та безпеки;
 - (c) захист довкілля;
 - (d) землекористування та розташування;
 - (e) використання державних земель;
 - (f) енергоефективність;
 - (g) тип первинних джерел;
 - (h) характеристики, особливі для заявника, зокрема технічні, економічні та фінансові можливості;
 - (i) дотримання заходів, прийнятих відповідно до статті 9;

- (j) внесок генеруючої потужності у досягнення загальної мети Союзу щодо частки енергії з відновлюваних джерел у валовому кінцевому споживанні енергії в Союзі у 2030 році принаймні у 32 %, як зазначено у частині 1 статті 3 Директиви (ЄС) 2018/2001 Європейського Парламенту і Ради ⁽⁴⁾;
- (k) внесок генеруючої потужності у скорочення викидів; та
- (l) альтернативи будівництву нової генеруючої потужності, такі як рішення щодо реакції попиту та зберігання енергії.

3. Держави-члени мають забезпечити існування особливих, спрощених та впорядкованих процедур уповноважень для малої децентралізованої та/або розподіленої генерації, які враховують їхній обмежений розмір та потенційний вплив.

Держави-члени можуть встановлювати настанови для такої особливої процедури уповноваження. Регуляторні органи або інші компетентні національні органи, в тому числі органи з планування, мають переглядати такі настанови та можуть рекомендувати внесення до них змін.

У тих випадках, де держави-члени встановили спеціальні процедури надання дозволів на землекористування, що застосовуються до важливіших проєктів нової інфраструктури у потужність генерації, держави-члени мають, у належних випадках, включити будівництво нової потужності генерації до сфери застосування цих процедур і мають впроваджувати їх у недискримінаційний спосіб та у межах належних часових рамок.

4. Процедури та критерії уповноваження мають бути оприлюднені. Заявники мають бути поінформовані про причини будь-якої відмови у наданні уповноваження. Такі причини мають бути об'єктивними, недискримінаційними, добре підготовленими та належним чином обґрунтованими. Процедури апеляції мають бути зроблені доступними заявникам.

Стаття 9

Обов'язки щодо загальноосупільних послуг

1. Без шкоди чи обмеження для частини 2, держави-члени мають забезпечити, на основі своєї інституційної організації та з належним урахуванням принципу субсидіарності, щоб електроенергетичні підприємства вели діяльність відповідно до принципів цієї Директиви з метою досягнення конкурентного, безпечного та екологічно сталого ринку електроенергії, та не мають дискримінувати між такими підприємствами стосовно їхніх або прав, або обов'язків.

2. Враховуючи повною мірою відповідні положення ДФЄС, зокрема його статтю 106, держави-члени можуть покладати на підприємства, що ведуть діяльність у секторі електроенергії, в загальноекономічних інтересах, обов'язки щодо загальноосупільних послуг, які можуть стосуватися безпеки, включаючи безпеку постачання, регулярності, якості та ціни постачання, а також захист довкілля, включаючи енергоефективність, енергію з відновлюваних джерел та захист клімату. Такі обов'язки мають бути чітко визначеними, прозорими, недискримінаційними та такими, що можна перевірити, та мають гарантувати рівність доступу електроенергетичних підприємств Союзу до національних споживачів. Обов'язки щодо загальноосупільних послуг, які стосуються встановлення цін на постачання електроенергії, мають відповідати вимогам, викладеним у статті 5 цієї Директиви.

3. У тих випадках, де надаються фінансова компенсація, інші форми компенсації та виключні права, які держава-член надає для виконання обов'язків, викладених у частині 2 цієї статті, або для надання універсальних послуг, визначених у статті 27, це має здійснюватися у недискримінаційний та прозорий спосіб.

⁽⁴⁾ Директива (ЄС) 2018/2001 Європейського Парламенту і Ради від 11 грудня 2018 року про сприяння використанню енергії з відновлюваних джерел (Офіційний вісник, L 328, 21.12.2018, с. 82).

4. Держави-члени мають, після імплементації цієї Директиви, поінформувати Комісію про всі заходи, прийняті для виконання обов'язків щодо універсальних послуг та загальносуспільних послуг, включно з захистом споживачів та захистом довкілля, та про їхній можливий вплив на внутрішню та міжнародну конкуренцію, потребують такі заходи чи ні відступу від цієї Директиви. Вони мають надалі інформувати Комісію кожні два роки про будь-які зміни до таких заходів, потребують вони чи ні відступу від цієї Директиви.

5. Держави-члени можуть прийняти рішення не застосовувати статті 6, 7 та 8 цієї Директиви тією мірою, якою їх застосування могло б перешкоджати, юридично або фактично, виконанню обов'язків, покладених на електроенергетичні підприємства в загальноекономічних інтересах, та тією мірою, якою розвиток торгівлі не зазнав би впливу до такого ступеня, що це суперечило б інтересам Союзу. Інтереси Союзу включають, серед іншого, конкуренцію стосовно споживачів відповідно до статті 106 ДФЄС та цієї Директиви.

ГЛАВА III **РОЗШИРЕННЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ЗАХИСТ СПОЖИВАЧІВ**

Стаття 10 **Основні договірні права**

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб усі кінцеві споживачі мали право отримувати свою електроенергію, що надається постачальником, за умови згоди постачальника, незалежно від держави-члена, в якій постачальник зареєстрований, за умови, що постачальник дотримується застосовних правил торгівлі та балансування. У зв'язку з цим, держави-члени мають вжити всіх заходів, необхідних для забезпечення того, щоб адміністративні процедури не дискримінували постачальників, які вже зареєстровані в іншій державі-члені.

2. Без шкоди чи обмеження для правил Союзу щодо захисту споживачів, зокрема Директиви 2011/83/ЄС Європейського Парламенту і Ради ⁽⁵⁾ та Директиви Ради 93/13/ЄЕС ⁽⁶⁾, держави-члени мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі мали права, передбачені в частинах 3–12 цієї статті.

3. Кінцеві споживачі мають мати право на договір зі своїм постачальником, в якому вказуються:

- (a) ідентифікаційні дані та адреса постачальника;
- (b) послуги, що надаються, рівні якості послуг, що пропонуються, а також час на початкове приєднання;
- (c) види послуг з обслуговування, що пропонуються;
- (d) способи, якими може бути отримана актуальна інформація про всі застосовні тарифи, плату за обслуговування та пакетні продукти або послуги;
- (e) тривалість договору, умови поновлення та припинення договору та послуг, у тому числі продуктів або послуг, що входять до пакета разом з цими послугами, та чи дозволяється припинення договору без стягнення плати;
- (f) будь-яка компенсація та механізми відшкодування, які застосовуються у разі недотримання передбачених договором рівнів якості послуг, в тому числі неточного або несвоєчасного виставлення рахунків;

⁽⁵⁾ Директива 2011/83/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 25 жовтня 2011 року про права споживачів, що вносить зміни до Директиви Ради 93/13/ЄЕС та Директиви 1999/44/ЄС Європейського Парламенту і Ради та скасовує Директиву Ради 85/577/ЄЕС та Директиву 97/7/ЄС Європейського Парламенту і Ради (Офіційний вісник, L 304, 22.11.2011, с. 64).

⁽⁶⁾ Директива Ради 93/13/ЄЕС від 05 квітня 1993 року про несправедливі умови споживчих договорів (Офіційний вісник, L 95, 21.04.1993, с. 29).

- (g) спосіб ініціювання процедури позасудового врегулювання спору відповідно до статті 26;
- (h) інформація стосовно прав споживачів, в тому числі інформація про поведження зі скаргами, та вся інформація, зазначена в цій частині, яка чітко повідомляється в рахунку або на вебсайті електроенергетичного підприємства.

Умови мають бути справедливими та добре відомими заздалегідь. У будь-якому випадку, така інформація має бути надана до укладення або підтвердження договору. У тих випадках, де договори укладаються через посередників, інформація, пов'язана з питаннями, викладеними у цій частині, також має бути надана до укладення договору.

Кінцевим споживачам має бути наданий стислий зміст ключових договірних умов, розміщений помітним чином та чіткою і простою мовою.

4. Кінцевим споживачам має бути надано адекватне повідомлення про будь-який намір змінити договірні умови, та вони мають бути поінформовані про їхнє право припинити договір, коли надано повідомлення. Постачальники мають повідомляти своїх кінцевих споживачів, у прозорий та зрозумілий спосіб, безпосередньо про будь-яке коригування ціни постачання та про причини й передумови коригування та його обсяг, у належний час не пізніше ніж за два тижні, або не пізніше ніж за один місяць у випадку побутових споживачів, до того, як коригування набере чинності. Держави-члени мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі були вільними припинити договори у разі, якщо вони не приймають нові договірні умови або коригування ціни постачання, про які їх повідомив їхній постачальник.

5. Постачальники мають надавати кінцевим споживачам прозору інформацію про застосовні ціни та тарифи і про стандартні положення та умови, щодо доступу до пов'язаних з електроенергією послуг та користування ними.

6. Постачальники мають пропонувати кінцевим споживачам широкий вибір способів оплати. Такі способи оплати не мають неправомірно дискримінувати між споживачами. Будь-яка різниця у стягнутій платі, пов'язаної з методами оплати або системами передоплати, має бути об'єктивною, недискримінаційною та пропорційною та не має перевищувати прямих витрат, понесених одержувачем платежу за використання конкретного методу оплати або системи передоплати, відповідно до статті 62 Директиви (ЄС) 2015/2366 Європейського Парламенту і Ради ⁽⁷⁾.

7. Відповідно до частини 6, побутові споживачі, які мають доступ до систем передоплати, не мають ставитися в невідгідне становище системами передоплати.

8. Постачальники мають пропонувати кінцевим споживачам справедливі та прозорі загальні положення та умови, які мають бути викладені простою та недвозначною мовою та не мають містити позадоговірних бар'єрів для реалізації прав споживачів, таких як надмірна договірна документація. Споживачі мають бути захищені від несправедливих або оманливих методів продажу.

9. Кінцеві споживачі мають мати право на хороший стандарт послуг та поведження зі скаргами з боку своїх постачальників. Постачальники мають поводитися зі скаргами у простий, справедливий та швидкий спосіб.

10. Під час отримання доступу до універсальної послуги відповідно до положень, прийнятих державами-членами відповідно до статті 27, кінцеві споживачі мають бути поінформовані про їхні права щодо універсальної послуги.

11. Постачальники мають надавати побутовим споживачам адекватну інформацію про альтернативні заходи до відключення достатньо завчасно до будь-якого планованого відключення. Такі альтернативні заходи можуть стосуватися джерел підтримки з метою уникнення відключення, систем передоплати,

⁽⁷⁾ Директива (ЄС) 2015/2366 Європейського Парламенту і Ради від 25 листопада 2015 року про платіжні послуги на внутрішньому ринку, що вносить зміни до Директив 2002/65/ЄС, 2009/110/ЄС та 2013/36/ЄС і Регламенту (ЄС) № 1093/2010 та скасовує Директиву 2007/64/ЄС (Офіційний вісник, L 337, 23.12.2015, р. 35).

енергетичних аудитів, енергетичних консультаційних послуг, альтернативних платіжних планів, порад щодо управління боргом або мораторіїв на відключення та не мають становити додаткових витрат для споживачів, що стикаються з відключенням.

12. Постачальники мають надавати кінцевим споживачам рахунок остаточного закриття після будь-якого переключення на іншого постачальника не пізніше ніж через шість тижнів після того, як таке переключення мало місце.

Стаття 11

Право на договір з динамічною ціною на електроенергію

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб національна регуляторна рамка надавала можливість постачальникам пропонувати договори з динамічною ціною на електроенергію. Держави-члени мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі, які мають встановлений розумний лічильник, могли вимагати укладення договору з динамічною ціною на електроенергію принаймні з одним постачальником та з кожним постачальником, який має понад 200 000 кінцевих споживачів.

2. Держави-члени мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі були повністю поінформовані постачальниками про можливості, витрати та ризики, пов'язані з такими договорами з динамічною ціною на електроенергію, та мають забезпечити, щоб від постачальників вимагалось відповідно надавати інформацію кінцевим споживачам, в тому числі щодо потреби мати встановленим адекватного лічильника електроенергії. Регуляторні органи мають здійснювати моніторинг розвитку ринку та оцінювати ризики, які можуть спричинити нові продукти та послуги, і справлятися з практиками зловживань.

3. Постачальники мають отримати згоду кожного кінцевого споживача перед тим, як переключити такого споживача на договір з динамічною ціною на електроенергію.

4. Протягом принаймні десятирічного періоду після того, як договори з динамічною ціною на електроенергію стануть доступними, держави-члени або їхні регуляторні органи мають здійснювати моніторинг, та мають оприлюднювати щорічний звіт про основний розвиток подій щодо таких договорів, в тому числі ринкові пропозиції та вплив на рахунки споживачів, і, зокрема, рівень волатильності цін.

Стаття 12

Право переключатися та правила щодо стягнення плати, пов'язаної з переключенням

1. Переключення на іншого постачальника або учасника ринку, що займається агрегацією, має виконуватися в межах найкоротших можливих строків. Держави-члени мають забезпечити, щоб споживач, який бажає переключитись на інших постачальників або учасників ринку, що займаються агрегацією, водночас дотримуючись договірних умов, мав право на таке переключення в межах максимум трьох тижнів з дати заявки. Не пізніше ніж до 2026 року, технічний процес переключення на іншого постачальника має займати не більше 24 годин і бути можливим у будь-який робочий день.

2. Держави-члени мають забезпечити, щоб принаймні з побутових споживачів та малих підприємств не стягувалася жодна плата, пов'язана з переключенням.

3. Шляхом відступу від частини 2, держави-члени можуть дозволити постачальникам або учасникам ринку, що займаються агрегацією, стягувати зі споживачів плату за припинення договору у випадках, де такі споживачі з власної ініціативи припиняють договори постачання електроенергії з фіксованим строком та фіксованою ціною до їхнього завершення, за умови, що така плата є частиною договору, який споживач добровільно уклав, і що інформація про таку плату була чітко повідомлена споживачу до того, як укладено договір. Така плата має бути пропорційною та не має перевищувати прямого економічного збитку постачальника або учасника ринку, що займається агрегацією, внаслідок припинення договору споживачем, у тому числі вартості будь-яких пакетних інвестицій або послуг, які вже були надані споживачу в рамках договору. Тягар доведення прямого економічного збитку

покладається на постачальника або учасника ринку, що займається агрегацією, а моніторинг допустимості плати за припинення договору має здійснюватися регуляторним органом або іншим компетентним державним органом.

4. Держави-члени мають забезпечити, щоб право на зміну постачальника або учасника ринку, що займається агрегацією, надавалося споживачам у недискримінаційний спосіб стосовно витрат, зусиль та часу.

5. Побутові споживачі мають бути мати право брати участь у схемах колективного переключення. Держави-члени мають усунути всі регуляторні або адміністративні бар'єри для колективного переключення, надаючи при цьому рамку, яка забезпечує найбільший захист споживачів задля уникнення будь-яких практик зловживань.

Стаття 13 **Договір агрегації**

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб усі споживачі були вільними купувати та продавати електроенергетичні послуги, включаючи агрегацію, інші ніж постачання, незалежно від їхніх договорів постачання електроенергії та від електроенергетичного підприємства за їхнім вибором.

2. Держави-члени мають забезпечити, щоб у тих випадках, де кінцевий споживач бажає укласти договір агрегації, кінцевий споживач мав право зробити це без згоди електроенергетичних підприємств цього кінцевого споживача.

Держави-члени мають забезпечити, щоб учасники ринку, які займаються агрегацією, повністю інформували споживачів про положення та умови договорів, які вони їм пропонують.

3. Держави-члени мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі мали право отримувати всі відповідні дані реакції попиту або дані про поставлену та продану електроенергію безкоштовно принаймні одноразово за кожний розрахунковий період, якщо на таке був запит від споживача.

4. Держави-члени мають забезпечити, щоб права, зазначені в частинах 2 та 3, надавалися кінцевим споживачам у недискримінаційний спосіб стосовно витрат, зусиль або часу. Зокрема, держави-члени мають забезпечити, щоб споживачі не підпадали під дискримінаційні технічні та адміністративні вимоги, процедури або збори з боку їхнього постачальника на основі того, чи мають вони договір з учасником ринку, що займається агрегацією.

Стаття 14 **Інструменти порівняння**

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб принаймні побутові споживачі та мікропідприємства з очікуваним річним обсягом споживанням менше ніж 100 000 кВт-год мали доступ, безкоштовно, принаймні до одного інструменту, який здійснює порівняння пропозицій постачальників, у тому числі пропозицій щодо договорів з динамічною ціною на електроенергію. Споживачі мають бути поінформовані про наявність таких інструментів у їхніх рахунках чи разом з ними, або в інший спосіб. Інструменти мають відповідати принаймні таким вимогам:

- (a) вони мають бути незалежними від учасників ринку та забезпечувати, щоб електроенергетичним підприємствам надавалося однакове ставлення у результатах пошуку;
- (b) вони мають чітко розкривати своїх власників та фізичну або юридичну особу, яка здійснює управління та контроль над інструментами, а також інформацію про те, як здійснюється фінансування інструментів;
- (c) вони мають встановлювати чіткі та об'єктивні критерії, на яких має базуватися порівняння, в тому числі щодо послуг, та розкривати їх;

- (d) вони мають використовувати просту і недвозначну мову;
- (e) вони мають надавати точну та актуальну інформацію і вказувати час останнього оновлення;
- (f) вони мають бути доступними для людей з обмеженими можливостями, будучи придатними для сприйняття, використання та розуміння, а також надійними;
- (g) вони мають передбачати ефективну процедуру для повідомлення про недостовірну інформацію щодо опублікованих пропозицій; та
- (h) вони мають виконувати порівняння, водночас обмежуючи запитувані персональні дані тими, які є строго необхідними для порівняння.

Держави-члени мають забезпечити, щоб принаймні один інструмент охоплював весь ринок. У тих випадках, де множинні інструменти охоплюють ринок, ці інструменти мають включати, настільки повно, наскільки це практично можливо, діапазон пропозицій електроенергетичних послуг, що охоплюють значну частину ринку, а у тих випадках, де ці інструменти не охоплюють ринок повністю, — чітке твердження про це, до того, як відобразити результати .

2. Управління інструментами, зазначеними в частині 1, може здійснюватися будь-яким суб'єктом, у тому числі приватними компаніями та державними органами або установами.

3. Держави-члени мають призначити компетентний орган, який буде відповідальним за видачу знаків довіри інструментам порівняння, які відповідають вимогам, викладеним у частині 1, та за забезпечення того, щоб інструменти порівняння, які несуть знак довіри, продовжували відповідати вимогам, викладеним у частині 1. Цей орган має бути незалежним від будь-яких учасників ринку та операторів інструментів порівняння.

4. Держави-члени можуть вимагати, щоб інструменти порівняння, зазначені в частині 1, включали порівняльні критерії, пов'язані з характером послуг, пропонованих постачальниками.

5. Будь-який інструмент, що порівнює пропозиції учасників ринку, має мати відповідне право подати заявку на отримання знаку довіри відповідно до цієї статті на добровільній та недискримінаційній основі.

6. Шляхом відступу від частин 3 та 5, держави-члени можуть обрати опцію не передбачати видачу знаків довіри інструментам порівняння, якщо державний орган або установа забезпечує наявність інструменту порівняння, який відповідає вимогам, викладеним у частині 1.

Стаття 15

Активні споживачі

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі мали право діяти як активні споживачі, не підпадаючи під дію непропорційних або дискримінаційних технічних вимог, адміністративних вимог, процедур та зборів, а також мережевих зборів, які не відображають витрати.

2. Держави-члени мають забезпечити, щоб активні споживачі:

- (a) мали право діяти або безпосередньо, або через агрегацію;
- (b) мали право продавати електроенергію власної генерації, у тому числі через угоди про купівлю енергії;
- (c) мали право брати участь у схемах гнучкості та схемах енергоефективності;
- (d) мали право делегувати третій стороні управління установками, необхідними для їхньої діяльності, в тому числі встановлення, експлуатацію, поведження з даними та обслуговування, без того, щоб така третя сторона вважалася активним споживачем;
- (e) підпадати під дію таких, що відображають витрати, прозорих та недискримінаційних мережевих зборів, які враховують окремо електроенергію, що подається в мережу, та електроенергію, що споживається з мережі, відповідно до частини 9 статті 59 цієї Директиви та статті 18

- Регламенту (ЄС) 2019/943, забезпечуючи те, щоб вони вносили лепту, в адекватний та збалансований спосіб, у загальне спільне покриття витрат системи;
- (f) були фінансово відповідальні за небаланси, які вони спричиняють в електричній системі; такою мірою вони мають бути сторонами, відповідальними за баланс, або делегувати свою відповідальність за балансування відповідно до статті 5 Регламенту (ЄС) 2019/943.
3. Держави-члени можуть мати різні положення, що застосовуються до індивідуальних та діючих спільно активних споживачів, у своєму національному законодавстві за умови, що всі права та обов'язки відповідно до цієї статті застосовуються до всіх активних споживачів. Будь-яка різниця у ставленні до діючих спільно активних споживачів має бути пропорційною та належним чином виправданою.
4. Держави-члени, які мають існуючі схеми, що не враховують окремо електроенергію, що подається в мережу, та електроенергію, що споживається з мережі, не мають надавати нові права за такими схемами після 31 грудня 2023 року. У будь-якому випадку, споживачі, які підпадають під дію існуючих схем, мають мати можливість у будь-який час обрати нову схему, яка враховує окремо електроенергію, що подається в мережу, та електроенергію, що споживається з мережі, як основу для розрахунку мережових зборів.
5. Держави-члени мають забезпечити, щоб активні споживачі, які мають у власності установку зберігання енергії:
- (a) мали право на приєднання до мережі в межах резонного строку після подачі заявки, за умови, що всі необхідні умови, як-от відповідальність за балансування та адекватний облік, виконані;
- (b) не підпадали під подвійне стягнення зборів, включаючи мережові збори, за збережену електроенергію, що залишається у межах їхніх приміщень, або під час надання послуг гнучкості операторам систем;
- (c) не підпадали під непропорційні ліцензійні вимоги або збори;
- (d) мали право надавати декілька послуг одночасно, якщо це є технічно здійсненним.

Стаття 16

Громадянські енергетичні спільноти

1. Держави-члени мають передбачити наявність сприятливої регуляторної рамки для громадянських енергетичних спільнот, яка забезпечуватиме, щоб:
- (a) участь у громадянській енергетичній спільноті була вільною та добровільною;
- (b) члени або акціонери громадянської енергетичної спільноти мали право вийти зі спільноти, і у такому разі застосовувалась стаття 12;
- (c) члени або акціонери громадянської енергетичної спільноти не втрачали своїх прав та обов'язків як побутові споживачі або активні споживачі;
- (d) за умови справедливої компенсації, визначеної регуляторним органом, відповідні оператори систем розподілу співпрацювали з громадянськими енергетичними спільнотами з тим, щоб сприяти передачі електроенергії в межах громадянських енергетичних спілок;
- (e) громадянські енергетичні спільноти підпадали під дію недискримінаційних, справедливих, пропорційних та прозорих процедур та зборів, у тому числі у зв'язку з реєстрацією та ліцензуванням, а також прозорих, недискримінаційних та таких, що відображають витрати, мережових зборів, відповідно до статті 18 Регламенту (ЄС) 2019/943, забезпечуючи те, щоб вони вносили лепту, в адекватний та збалансований спосіб, у загальне спільне покриття витрат системи.
2. Держави-члени можуть передбачити у сприятливій регуляторній рамці, щоб громадянські енергетичні спільноти:
- (a) були відкриті для транскордонної участі;

- (b) мали право мати у власності мережі розподілу, створювати, купувати або орендувати їх та автономно управляти ними відповідно до умов, викладених у частині 4 цієї статті;
- (c) підпадали під дію винятків, передбачених частиною 2 статті 38.

3. Держави-члени мають забезпечити, щоб громадянські енергетичні спільноти:

- (a) мали змогу для доступу до всіх ринків електроенергії або безпосередньо, або через агрегацію, на недискримінаційній основі;
- (b) отримували недискримінаційне та пропорційне ставлення стосовно їхньої діяльності, прав та обов'язків як кінцевих споживачів, виробників, постачальників, операторів систем розподілу або учасників ринку, що займаються агрегацією;
- (c) були фінансово відповідальні за небаланси, які вони спричиняють в електричній системі; такою мірою вони мають бути сторонами, відповідальними за баланс, або делегувати свою відповідальність за балансування відповідно до статті 5 Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (d) щодо споживання електроенергії власної генерації, до громадянських енергетичних спільнот мало бути таке саме ставлення, як до активних споживачів відповідно до пункту (e) частини 2 статті 15;
- (e) мали право організувати в межах громадянської енергетичної спільноти спільне використання електроенергії, виробленої одиницями виробництва у власності спільноти, за умови дотримання інших вимог, встановлених у цій статті, і за умови збереження членами спільноти своїх прав і обов'язків як кінцевих споживачів.

Для цілей пункту (e) першого абзацу, у тих випадках, де електроенергія використовується спільно, це має бути без шкоди чи обмеження для застосовних мережевих зборів, тарифів і стягнень, відповідно до прозорого аналізу витрат і вигід розподілених енергоресурсів, розробленого компетентним національним органом.

4. Держави-члени можуть прийняти рішення надати громадянським енергетичним спільнотам права управляти мережами розподілу в області їхньої діяльності та встановити відповідні процедури без шкоди чи обмеження для Глави IV або інших правил і нормативно-правових актів, що застосовуються до операторів систем розподілу. У разі, якщо таке право надано, держави-члени мають забезпечити, щоб громадянські енергетичні спільноти:

- (a) мали право укладати угоду про експлуатацію своєї мережі з відповідним оператором системи розподілу або оператором системи передачі, до якої їхня мережа приєднана;
- (b) підпадали під дію належних мережевих зборів в точках приєднання між їхньою мережею та мережею розподілу за межами громадянської енергетичної спільноти, і щоб такі мережеві збори враховували окремо електроенергію, що подається в мережу розподілу, та електроенергію, що споживається з мережі розподілу за межами громадянської енергетичної спільноти, відповідно до частини 7 статті 59;
- (c) не дискримінували споживачів, які залишаються приєднаними до системи розподілу, чи завдавали їм шкоди.

Стаття 17

Реакція попиту через агрегацію

1. Держави-члени мають дозволяти та плекати участь в реакції попиту через агрегацію. Держави-члени мають дозволяти кінцевим споживачам, у тому числі тим, що пропонують реакцію попиту через агрегацію, брати участь нарівні з виробниками у недискримінаційний спосіб на всіх ринках електроенергії.

2. Держави-члени мають забезпечити, щоб оператори систем передачі та оператори систем розподілу, під час закупівлі допоміжних послуг, ставилися до учасників ринку, що займаються агрегацією

реакції попиту, у недискримінаційний спосіб нарівні з виробниками на основі їхніх технічних можливостей.

3. Держави-члени мають забезпечити, щоб їхня відповідна регуляторна рамка містила принаймні такі елементи:

- (a) право для кожного учасника ринку, що займається агрегацією, включаючи незалежних агрегаторів, увіходити до ринків електроенергії без згоди інших учасників ринку;
- (b) недискримінаційні та прозорі правила, які чітко призначають ролі та обов'язки для усіх електроенергетичних підприємств та споживачів;
- (c) недискримінаційні та прозорі правила та процедури для обміну даними між учасниками ринку, що займаються агрегацією, та іншими електроенергетичними підприємствами, які забезпечують легкий доступ до даних на рівних і недискримінаційних умовах, при цьому повністю захищаючи комерційно чутливу інформацію та персональні дані споживачів;
- (d) обов'язок учасників ринку, що займаються агрегацією, бути фінансово відповідальними за небаланси, які вони спричиняють в електричній системі; такою мірою вони мають бути сторонами, відповідальними за баланс, або делегувати свою відповідальність за балансування відповідно до статті 5 Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (e) положення про те, щоб кінцеві споживачі, які мають договір з незалежними агрегаторами, не підпадали під дію невинуватених платежів, стягнень або інших невинуватених договірних обмежень з боку своїх постачальників;
- (f) механізм вирішення конфліктів між учасниками ринку, що займаються агрегацією, та іншими учасниками ринку, включаючи відповідальність за небаланси.

4. Держави-члени можуть вимагати від електроенергетичних підприємств або кінцевих споживачів-учасників сплатити фінансову компенсацію іншим учасникам ринку або сторонам, відповідальним за баланс учасників ринку, якщо такі учасники ринку або сторони, відповідальні за баланс, зазнають прямого впливу внаслідок активування реакції попиту. Така фінансова компенсація не має створювати бар'єру для входження у ринок для учасників ринку, що займаються агрегацією, або бар'єру для гнучкості. У таких випадках, фінансова компенсація має бути суворо обмежена покриттям витрат, понесених в результаті цього постачальниками споживачів-учасників або сторонами, відповідальними за баланс постачальників, під час активування реакції попиту. Метод розрахунку компенсації може враховувати вигоди, принесені незалежними агрегаторами іншим учасникам ринку, і у тих випадках, де він це робить, від агрегаторів або споживачів-учасників може вимагатися зробити внесок в рахунок такої компенсації, але тільки в тих випадках, коли, і тією мірою, якою вигоди для всіх постачальників, споживачів та їхніх сторін, відповідальних за баланс, не перевищують понесені прямі витрати. Метод розрахунку має підлягати схваленню регуляторним органом або іншим компетентним національним органом.

5. Держави-члени мають забезпечити, щоб регуляторні органи або у випадках, де їхня національна правова система цього вимагає, оператори систем передачі та оператори систем розподілу, діючи у тісній співпраці з учасниками ринку та кінцевими споживачами, встановили технічні вимоги до участі реакції попиту на всіх ринках електроенергії на основі технічних характеристик цих ринків та можливостей реакції попиту. Такі вимоги мають охоплювати участь із залученням агрегованих навантажень .

Стаття 18

Рахунки та інформація при виставленні рахунків

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб рахунки та інформація при виставленні рахунків були точними, легкими для розуміння, чіткими, стислими, зручними для користувача та представленими у спосіб, що полегшує їх порівняння кінцевими споживачами. На запит, кінцеві споживачі мають отримувати чітке та зрозуміле пояснення того, як був виведений їхній рахунок, особливо у випадках, де рахунки не ґрунтуються на фактичному споживанні.

2. Держави-члени мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі отримували всі свої рахунки та інформацію при виставленні рахунків безкоштовно.
3. Держави-члени мають забезпечити, щоб кінцевим споживачам була запропонована опція електронної форми рахунків та інформації при виставленні рахунків, а також запропоновані гнучкі механізми фактичної оплати рахунків.
4. Якщо договір передбачає майбутню зміну продукту або ціни, або знижку, це має бути зазначено в рахунку разом з датою, на яку відбудеться зміна.
5. Держави-члени мають консультиватися з організаціями споживачів, коли вони розглядають зміни до вимог щодо змісту рахунків.
6. Держави-члени мають забезпечити, щоб рахунки та інформація при виставленні рахунків виконували мінімальні вимоги, викладені у Додатку I.

Стаття 19 **Системи розумного обліку**

1. З метою сприяння енергоефективності та розширення прав і можливостей кінцевих споживачів, держави-члени або, у тих випадках, де держава-член таке передбачила, регуляторний орган мають наполегливо рекомендувати, щоб електроенергетичні підприємства та інші учасники ринку оптимізували використання електроенергії, серед іншого, шляхом надання послуг управління енергією, розробки інноваційних формул ціноутворення та впровадження систем розумного обліку, які є операційно сумісними, зокрема з системами управління енергією споживачів та з розумними мережами, відповідно до застосовних правил Союзу щодо захисту даних.
2. Держави-члени мають забезпечити розгортання на своїх територіях систем розумного обліку, які допомагають активній участі споживачів на ринку електроенергії. Таке розгортання може підлягати оцінці витрат і вигід, яка має проводитися відповідно до принципів, встановлених у Додатку II.
3. Держави-члени, які приступають до наміченого розгортання систем розумного обліку, мають прийняти та оприлюднити мінімальні функціональні та технічні вимоги до систем розумного обліку, які будуть розгорнуті на їхніх територіях, відповідно до статті 20 та Додатка II. Держави-члени мають забезпечити операційну сумісність таких систем розумного обліку, а також їхню здатність надавати вихідні сигнали для систем управління енергією споживачів. У зв'язку з цим, держави-члени мають належним чином враховувати використання відповідних наявних стандартів, включно з тими, що дозволяють забезпечити операційну сумісність, найкращі практики та важливість розвитку розумних мереж і розвитку внутрішнього ринку електроенергії.
4. Держави-члени, які приступають до наміченого розгортання систем розумного обліку, мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі вносили лепту у пов'язані витрати розгортання у прозорий і недискримінаційний спосіб, враховуючи при цьому довгострокові вигоди для всього ланцюжка вартості. Держави-члени або, у тих випадках, де держава-член таке передбачила, призначені компетентні органи мають регулярно здійснювати моніторинг такого розгортання на своїх територіях для відстеження доставлення переваг споживачам.
5. У тих випадках, де розгортання систем розумного обліку було оцінено негативно в результаті оцінки витрат і вигід, зазначеної в частині 2, держави-члени мають забезпечити, щоб така оцінка переглядалася принаймні кожні чотири роки, або частіше, у відповідь на значні зміни в основних припущеннях та у відповідь на розвиток технологій та ринків. Держави-члени мають повідомити Комісію про результат своєї оновленої оцінки витрат і вигід, щойно він стане доступним.
6. Положення цієї Директиви щодо систем розумного обліку мають застосовуватися до майбутніх встановлень і до встановлень, які замінюють старіші розумні лічильники. Системи розумного обліку, які

вже були встановлені, або для яких «початок робіт» розпочався, до 04 липня 2019 року, можуть залишатися в експлуатації протягом їхнього строку служби, але, у випадку систем розумного обліку, які не відповідають вимогам статті 20 та Додатку II, не мають залишатися в експлуатації після 05 липня 2031 року.

Для цілей цієї частини «початок робіт» означає або початок будівельних робіт на об'єкті інвестиції, або перше тверде зобов'язання щодо замовлення обладнання або інше зобов'язання, що робить інвестицію незворотною, залежно від того, що відбудеться першим у часі. Купівля земельної ділянки та підготовчі роботи, такі як отримання дозволів та проведення попередніх досліджень здійсненності, не вважаються початком робіт. Для поглинань, «початок робіт» означає момент набуття активів, безпосередньо пов'язаних з набутим закладом.

Стаття 20

Функціональні властивості систем розумного обліку

У тих випадках, де розгортання систем розумного обліку було оцінено позитивно в результаті оцінки витрат і вигід, зазначеної в частині 2 статті 19, або де системи розумного обліку систематично розгортаються після 04 липня 2019 року, держави-члени мають розгортати системи розумного обліку відповідно до європейських стандартів, Додатка II та наведених нижче вимог:

- (a) системи розумного обліку мають точно вимірювати фактичне споживання електроенергії та мають бути здатні надавати кінцевим споживачам інформацію про фактичний час використання. Підтверджені дані про історію споживання мають бути зроблені доступними у легкій та безпечний спосіб та візуалізовані для кінцевих споживачів на запит та без додаткових витрат. Непідтверджені дані про споживання майже у реальному часі також мають бути зроблені доступними у легкій та безпечний спосіб для кінцевих споживачів без додаткових витрат, через стандартизований інтерфейс або через віддалений доступ, з метою підтримки автоматизованих програм енергоефективності, реакції попиту та інших послуг;
- (b) безпека систем розумного обліку та комунікації даних має відповідати відповідним правилам Союзу щодо безпеки з належним урахуванням найкращих доступних технічних прийомів для забезпечення найвищого рівня захисту кібербезпеки, при цьому враховуючи витрати та принципи пропорційності;
- (c) приватність кінцевих споживачів та захист їхніх даних мають відповідати відповідним правилам Союзу щодо захисту даних та приватності;
- (d) оператори лічильників мають забезпечити, щоб лічильники активних споживачів, які подають електроенергію в мережу, могли враховувати електроенергію, подану в мережу з приміщень активних споживачів;
- (e) якщо кінцеві споживачі про це запитують, дані про електроенергію, яку вони подали в мережу, та дані про їхнє споживання електроенергії мають бути зроблені доступними для них, відповідно до імплементаційних актів, прийнятих згідно зі статтею 24, через стандартизований інтерфейс комунікації або через віддалений доступ, або для третьої особи, яка діє від їхнього імені, в легко зрозумілому форматі, що дозволяє їм порівнювати пропозиції на основі подібного до подібного;
- (f) належні поради та інформація мають надаватися кінцевим споживачам до або під час встановлення розумних лічильників, зокрема, щодо їхнього повного потенціалу стосовно управління зняттям показань лічильників та моніторингу споживання енергії, а також стосовно збору та опрацювання персональних даних відповідно до застосовних правил Союзу щодо захисту даних;
- (g) системи розумного обліку мають надавати можливість кінцевим споживачам користуватися обліком та розрахунками з тією самою часовою роздільністю, що й період врегулювання небалансів на національному ринку.

Для цілей пункту (е) першого абзацу, має бути можливість для кінцевих споживачів отримувати свої дані обліку або передавати їх іншій стороні без додаткових витрат і відповідно до їхнього права на портативність даних згідно з правилами Союзу щодо захисту даних.

Стаття 21

Право на розумний лічильник

1. У тих випадках, де розгортання систем розумного обліку було оцінено негативно в результаті оцінки витрат і вигід, зазначеної в частині 2 статті 19, та де системи розумного обліку не розгортаються систематично, держави-члени мають забезпечити, щоб кожен кінцевий споживач мав право за заявкою, несучи при цьому пов'язані витрати, встановити або, де це є застосовним, модернізувати, на справедливих, резонних та ефективних за витратами умовах, розумний лічильник, який:

- (a) був би оснащений, де це технічно можливо, функціональними властивостями, зазначеними у статті 20, або мінімальним набором функціональних властивостей, які мають бути визначені та оприлюднені державами-членами на національному рівні відповідно до Додатка II;
- (b) був би операційно сумісним та спроможним доставляти бажану здатність підключення інфраструктури обліку до систем управління енергією споживачів майже у реальному часі.

2. У контексті заявки споживача на розумний лічильник відповідно до частини 1, держави-члени або, у тих випадках, де держава-член таке передбачила, призначені компетентні органи мають:

- (a) забезпечити, щоб пропозиція кінцевому споживачеві, який звертається із заявкою про встановлення розумного лічильника, прямо вказувала та чітко описувала:
 - (i) функції та операційну сумісність, які можуть підтримуватися розумним лічильником, та послуги, які є здійсненими, а також переваги, які можуть бути реально отримані, маючи такий розумний лічильник на той момент часу;
 - (ii) будь-які пов'язані витрати, які нестиме кінцевий споживач;
- (b) забезпечити, щоб його було встановлено у межах резонного строку, не пізніше ніж за чотири місяці після заявки споживача;
- (c) регулярно, та принаймні кожні два роки, переглядати та оприлюднювати пов'язані витрати, а також відстежувати еволюцію цих витрат у результаті розробки технологій та потенційних оновлень системи обліку.

Стаття 22

Звичайні лічильники

1. У тих випадках, де кінцеві споживачі не мають розумних лічильників, держави-члени мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі були забезпечені індивідуальними звичайними лічильниками, які точно вимірюють їхнє фактичне споживання.

2. Держави-члени мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі могли легко знімати показання своїх звичайних лічильників, або прямо, або опосередковано через онлайн-інтерфейс або через інший належний інтерфейс.

Стаття 23

Управління даними

1. Встановлюючи правила щодо управління та обміну даними, держави-члени або, у тих випадках, де держава-член таке передбачила, призначені компетентні органи мають визначити правила доступу до даних кінцевого споживача сторонами, що мають відповідне право, відповідно до цієї статті та застосовної

правової рамки Союзу. Для цілей цієї Директиви, дані мають розумітися як такі, що включають дані обліку та споживання, а також дані, необхідні для переключення споживачів, реакції попиту та інших послуг.

2. Держави-члени мають організувати управління даними з метою забезпечення ефективного та безпечного доступу до даних та обміну ними, а також захисту даних та безпеки даних.

Незалежно від моделі управління даними, що застосовується в кожній державі-члені, сторони, відповідальні за управління даними, мають надавати доступ до даних кінцевого споживача будь-якій стороні, що має відповідне право, відповідно до частини 1. Сторони, що мають відповідне право, мають мати запитувані дані у своєму розпорядженні на недискримінаційній основі та одночасно. Доступ до даних має бути простим, а відповідні процедури для отримання доступу до даних мають бути зроблені загальнодоступними.

3. Правила доступу до даних та зберігання даних для цілей цієї Директиви мають відповідати відповідному законодавству Союзу.

Опрацювання персональних даних в рамках цієї Директиви здійснюється відповідно до Регламенту (ЄС) 2016/679.

4. Держави-члени або, у тих випадках, де держава-член так передбачила, призначені компетентні органи мають уповноважити та сертифікувати сторони, відповідальні за управління даними, або, де це є застосовним, здійснювати нагляд ними з метою забезпечення дотримання ними вимог цієї Директиви.

Без шкоди чи обмеження для завдань посадових осіб з питань захисту даних згідно з Регламентом (ЄС) 2016/679, держави-члени можуть прийняти рішення вимагати, щоб сторони, відповідальні за управління даними, призначили посадових осіб з питань відповідності (комплаєнсу), які мають бути відповідальними за моніторинг імплементації заходів, що вживаються такими сторонами для забезпечення недискримінаційного доступу до даних і дотримання вимог цієї Директиви.

Держави-члени можуть призначити посадових осіб з питань відповідності (комплаєнсу) або органи, зазначені в пункті (d) частини 2 статті 35 цієї Директиви, для виконання обов'язків відповідно до цієї частини.

5. Жодні додаткові витрати не мають покладатися на з кінцевих споживачів за доступ до їхніх даних або за запит зробити їхні дані доступними.

Держави-члени мають бути відповідальними за встановлення відповідних зборів за доступ до даних сторонами, що мають відповідне право.

Держави-члени або, у тих випадках, де держава-член так передбачила, призначені компетентні органи мають забезпечити, щоб будь-які збори, що накладаються регульованими суб'єктами, які надають пов'язані з даними послуги, були резонними та належним чином виправданими.

Стаття 24

Вимоги до операційної сумісності та процедури для доступу до даних

1. З метою сприяння конкуренції на роздрібному ринку та уникнення надмірних адміністративних витрат для сторін, що мають відповідне право, держави-члени мають сприяти повній операційній сумісності енергетичних послуг в межах Союзу.

2. Комісія має прийняти, шляхом імплементаційних актів, вимоги до операційної сумісності та недискримінаційні й прозорі процедури для доступу до даних, зазначені у частині 1 статті 23. Такі імплементаційні акти мають бути прийняті згідно з дорадчою процедурою, зазначеною в частині 2 статті 68.

3. Держави-члени мають забезпечити, щоб електроенергетичні підприємства застосовували вимоги до операційної сумісності та процедури для доступу до даних, зазначені у частині 2. Такі вимоги та процедури мають ґрунтуватися на існуючих національних практиках.

Стаття 25

Єдині пункти контакту

Держави-члени мають забезпечити створення єдиних пунктів контакту для надання споживачам усієї необхідної інформації щодо їхніх прав, застосовного законодавства та механізмів врегулювання спорів, доступних їм у разі виникнення спору. Ці єдині пункти контакту можуть бути частиною загальних інформаційних пунктів споживача.

Стаття 26

Право на позасудове врегулювання спорів

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб кінцеві споживачі мали доступ до простих, справедливих, прозорих, незалежних, ефективних та дієвих позасудових механізмів для врегулювання спорів стосовно прав та обов'язків, встановлених цією Директивою, через незалежний механізм, такий як енергетичний омбудсмен або орган захисту споживачів, або через регуляторний орган. У тих випадках, де кінцевий споживач є споживачем у розумінні Директиви 2013/11/ЄС Європейського Парламенту і Ради ⁽⁸⁾, такі позасудові механізми врегулювання спорів мають відповідати вимогам якості відповідно до Директиви 2013/11/ЄС та передбачати, там, де це гарантовано, системи відшкодування та компенсації.

2. У випадках, де це необхідно, держави-члени мають забезпечити, щоб органи альтернативного вирішення спорів співпрацювали з метою надання простих, справедливих, прозорих, незалежних, дієвих та ефективних позасудових механізмів врегулювання спорів для будь-якого спору, що виникає у зв'язку з продуктами або послугами, які пов'язані або йдуть у комплекті з будь-яким продуктом або послугою, що підпадають під сферу дії цієї Директиви.

3. Участь електроенергетичних підприємств в позасудових механізмах врегулювання спорів для побутових споживачів має бути обов'язковою, якщо тільки держава-член не продемонструє Комісії, що інші механізми є однаково ефективними.

Стаття 27

Універсальна послуга

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб усі побутові споживачі, та, у тих випадках, де держави-члени вважають це за доречне, малі підприємства, користувалися універсальною послугою, а саме правом на постачання їм електроенергії визначеної якості в межах їхньої території за конкурентними, легко і чітко порівнюваними, прозорими та недискримінаційними цінами. Для забезпечення надання універсальної послуги держави-члени можуть призначати постачальника «останньої надії». Держави-члени мають покласти на операторів систем розподілу обов'язок приєднувати споживачів до своєї мережі відповідно до положень, умов і тарифів, встановлених згідно з процедурою, викладеною у частині 7 статті 59. Ця Директива не перешкоджає державам-членам посилювати ринкову позицію побутових споживачів та малих і середніх непобутових споживачів шляхом сприяння можливостям для добровільної агрегації представництва для цього класу споживачів.

⁽⁸⁾ Директива 2013/11/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 21 травня 2013 року про альтернативне вирішення спорів для споживчих спорів та така, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 2006/2004 та Директиви 2009/22/ЄС (Директиви про споживче АВС) (Офіційний вісник, L 165, 18.06.2013, с. 63).

2. Частина 1 має бути імплементована прозорим та недискримінаційним шляхом і не має перешкоджати вільному вибору постачальника, передбаченому статтею 4.

Стаття 28

Вразливі споживачі

1. Держави-члени мають вживати належних заходів для захисту споживачів і мають забезпечити, зокрема, існування адекватних запобіжників для захисту вразливих споживачів. У цьому контексті, кожна держава-член має визначити концепцію вразливих споживачів, яка може звертатися до енергетичної бідності та, серед іншого, заборони відключення електроенергії таким споживачам у критичні часи. Концепція вразливих споживачів може включати рівні доходу, частку витрат на енергію в доході, яким можна розпоряджатися, енергоефективність осель, критичну залежність від електрообладнання за станом здоров'я, віком або іншими критеріями. Держави-члени мають забезпечити, щоб права та обов'язки, пов'язані з вразливими споживачами, застосовувалися. Зокрема, вони мають вживати заходів для захисту споживачів у віддалених областях. Вони мають забезпечити високий рівень захисту споживачів, особливо щодо прозорості стосовно договірних положень та умов, загальної інформації та механізмів врегулювання спорів.

2. Держави-члени мають вжити належних заходів, таких як надання пільг через свої системи соціального забезпечення, аби забезпечити необхідне постачання вразливим споживачам, або передбачення підтримки для покращення енергоефективності, аби звернутися до питань енергетичної бідності, у тих випадках, де її було розпізнано відповідно до пункту (d) частини 3 статті 3 Регламенту (ЄС) 2018/1999, у тому числі в ширшому контексті бідності. Такі заходи не мають перешкоджати ефективному відкриттю ринку, встановленому у статті 4, або функціонуванню ринку та мають бути повідомлені Комісії, у відповідних випадках, відповідно до частини 4 статті 9. Такі повідомлення можуть також містити заходи, вжиті в межах загальної системи соціального забезпечення.

Стаття 29

Енергетична бідність

При оцінці кількості побутових господарств у стані енергетичної бідності відповідно до пункту (d) частини 3 статті 3 Регламенту (ЄС) 2018/1999, держави-члени мають встановити та оприлюднити перелік критеріїв, що може включати низький рівень доходу, високі витрати з доходу, яким можна розпоряджатися, на енергію та недостатня енергоефективність.

Комісія має надати вказівки щодо визначення «значної кількості побутових господарств у стані енергетичної бідності» в цьому контексті та в контексті частини 5 статті 5, виходячи з того, що будь-яка пропорція побутових господарств в стані енергетичної бідності може вважатися значною.

ГЛАВА IV

ЕКСПЛУАТАЦІЯ СИСТЕМ РОЗПОДІЛУ

Стаття 30

Призначення операторів систем розподілу

Держави-члени мають призначити або мають вимагати від підприємств, які мають у власності системи розподілу чи є відповідальними за них, призначити одного або декількох операторів систем розподілу на період часу, що визначатиметься державами-членами, з огляду на міркування ефективності та економічного балансу.

Стаття 31

Завдання операторів систем розподілу

1. Оператор системи розподілу має бути відповідальним за забезпечення довгострокової спроможності системи задовольняти резонний попит на розподіл електроенергії, за експлуатацію, обслуговування та розвиток на економічних умовах безпечної, надійної та ефективної системи розподілу електроенергії у своїй області з належним ставленням до навколишнього середовища та енергоефективності.
2. У будь-якому випадку, оператор системи розподілу не має вчиняти дискримінацію між користувачами системи або класами користувачів системи, особливо на користь своїх пов'язаних підприємств.
3. Оператор системи розподілу має надавати користувачам системи інформацію, яка їм потрібна для ефективного доступу до системи, включно з користуванням нею.
4. Держава-член може вимагати від оператора системи розподілу, під час диспетчеризації генеруючих установок, надавати пріоритет генеруючим установкам, що використовують відновлювані джерела або використовують високоефективну когенерацію, відповідно до статті 12 Регламенту (ЄС) 2019/943.
5. Кожен оператор системи розподілу має діяти як нейтральний ринковий фасилітатор при закупівлі енергії, яку він використовує для покриття втрат енергії у своїй системі відповідно до прозорих, недискримінаційних та ринкових процедур у тих випадках, де він має таку функцію.
6. У тих випадках, де оператор системи розподілу є відповідальним за закупівлю продуктів і послуг, необхідних для ефективної, надійної та безпечної експлуатації системи розподілу, правила, прийняті оператором системи розподілу з цією метою, мають бути об'єктивними, прозорими та недискримінаційними та мають розроблятися у координації з операторами систем передачі та іншими відповідними учасниками ринку. Положення та умови, включно з правилами та тарифами, де це є застосовним, для надання таких продуктів і послуг операторам систем розподілу, мають бути встановлені відповідно до частини 7 статті 59 у недискримінаційний спосіб, що відображає витрати, та мають бути оприлюднені.
7. При виконанні завдань, зазначених у частині 6, оператор системи розподілу має закуповувати нечастотні допоміжні послуги, потрібні для його системи, відповідно до прозорих, недискримінаційних і ринкових процедур, якщо тільки регуляторний орган не визначив, що ринкове надання нечастотних допоміжних послуг є економічно неефективним, і не надав відступ. Обов'язок щодо закупівлі нечастотних допоміжних послуг не поширюється на повністю інтегровані компоненти мережі.
8. Закупівля продуктів і послуг, зазначених у частині 6, має забезпечувати ефективну участь усіх кваліфікованих учасників ринку, у тому числі учасників ринку, що пропонують енергію з відновлюваних джерел, учасників ринку, що займаються реакцією попиту, операторів установок зберігання енергії та учасників ринку, що займаються агрегацією, зокрема, вимагаючи від регуляторних органів та операторів систем розподілу у тісній співпраці з усіма учасниками ринку, а також операторів систем передачі, встановлювати технічні вимоги для участі на цих ринках на основі технічних характеристик цих ринків і можливостей усіх учасників ринку.
9. Оператори систем розподілу мають співпрацювати з операторами систем передачі для ефективної участі учасників ринку, приєднаних до їхньої мережі, на роздрібному, оптовому ринках та ринку балансування. Надання послуг балансування, що впливають з ресурсів, розміщених у системі розподілу,

має бути узгоджене з відповідним оператором системи передачі відповідно до статті 57 Регламенту (ЄС) 2019/943 та статті 182 Регламенту Комісії (ЄС) 2017/1485 ⁽⁹⁾.

10. Держави-члени або призначені ними компетентні органи можуть дозволити операторам систем розподілу проваджувати діяльність, відмінну від тієї, що передбачена цією Директивою та Регламентом (ЄС) 2019/943, у тих випадках, де така діяльність є необхідною для виконання операторами систем розподілу своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви або Регламенту (ЄС) 2019/943, за умови, що регуляторний орган зробив оцінку необхідності такого відступу. Ця частина має бути без шкоди чи обмеження для права операторів систем розподілу мати у власності інші мережі, крім електричних мереж, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх, у тих випадках, де держава-член або призначений компетентний орган надав таке право.

Стаття 32

Стимули до використання гнучкості в мережах розподілу

1. Держави-члени мають передбачити необхідну регуляторну рамку для того, щоб дозволити та надати стимули операторам систем розподілу закуповувати послуги гнучкості, включаючи управління перевантаженням у своїх областях, з метою покращення ефективності експлуатації та розвитку системи розподілу. Зокрема, регуляторна рамка має забезпечувати, щоб оператори систем розподілу мали змогу закуповувати такі послуги у надавачів (провайдерів) розподіленої генерації, реакції попиту або зберігання енергії, а також має сприяти впровадженню заходів з енергоефективності у тих випадках, де такі послуги ефективно за витратами зменшують потребу в модернізації або заміні електричної потужності та підтримують ефективну та безпечну експлуатацію системи розподілу. Оператори систем розподілу мають закуповувати такі послуги відповідно до прозорих, недискримінаційних та ринкових процедур, якщо тільки регуляторні органи не встановили, що закупівля таких послуг не є економічно ефективною або що така закупівля могла б призвести до суворих ринкових спотворень або до вищого перевантаження.

2. Оператори систем розподілу, за умови схвалення регуляторним органом, або регуляторний орган самостійно, мають, в рамках прозорого та відкритого для участі процесу, який включає всіх відповідних користувачів системи та операторів систем передачі, встановити специфікації для послуг гнучкості, що закуповуються, та у тих випадках, де це доцільно, стандартизованих ринкових продуктів для таких послуг принаймні на національному рівні. Специфікації мають забезпечувати ефективну та недискримінаційну участь усіх учасників ринку, у тому числі учасників ринку, що пропонують енергію з відновлюваних джерел, учасників ринку, що займаються реакцією попиту, операторів установок зберігання енергії та учасників ринку, що займаються агрегацією. Оператори систем розподілу мають обмінюватися всією необхідною інформацією та взаємодіяти з операторами систем передачі з метою забезпечення оптимального використання ресурсів, забезпечення безпечної та ефективної експлуатації системи та сприяння розвитку ринку. Оператори систем розподілу мають адекватно винагороджуватися за закупівлю таких послуг, аби дозволити їм відшкодувати принаймні свої резонні відповідні витрати, включаючи необхідні витрати на інформаційно-комунікаційні технології та витрати на інфраструктуру.

3. Розвиток системи розподілу має ґрунтуватися на прозорому плані розвитку мережі, який оператор системи розподілу має оприлюднювати принаймні кожні два роки та має подавати регуляторному органу. План розвитку мережі має забезпечувати прозорість щодо потрібних середньострокових та довгострокових послуг з гнучкості та має встановлювати плановані інвестиції на наступні п'ять-десять років, з особливим наголосом на основній інфраструктурі розподілу, яка потрібна з метою приєднання нової потужності генерації та нових навантажень, у тому числі пунктів перезарядки електричних транспортних засобів. План розвитку мережі має також включати використання реакції попиту, енергоефективності, установок зберігання енергії або інших ресурсів, які оператор системи розподілу має використовувати як альтернативу розширенню системи.

⁽⁹⁾ Регламент Комісії (ЄС) 2017/1485 від 02 серпня 2017 року про встановлення настанов щодо експлуатації систем передачі електроенергії (Офіційний вісник, L 220, 25.08.2017, с. 1).

4. Оператор системи розподілу має проводити консультації з усіма відповідними користувачами системи та відповідними операторами систем передачі щодо плану розвитку мережі. Оператор системи розподілу має оприлюднювати результати процесу консультацій разом з планом розвитку мережі та подавати результати консультацій і план розвитку мережі до регуляторного органу. Регуляторний орган може вимагати внесення змін до плану.

5. Держави-члени можуть прийняти рішення не застосовувати обов'язок, викладений в частині 3, до інтегрованих електроенергетичних підприємств, які обслуговують менше ніж 100 000 приєднаних споживачів або які обслуговують малі ізольовані системи.

Стаття 33

Інтеграція електромобільності в електричну мережу

1. Без шкоди чи обмеження для Директиви 2014/94/ЄС Європейського Парламенту і Ради⁽¹⁰⁾, держави-члени мають передбачити необхідну регуляторну рамку для спрощення приєднання загальнодоступних та приватних пунктів перезарядки до мереж розподілу. Держави-члени мають забезпечити, щоб оператори систем розподілу співпрацювали на недискримінаційній основі з будь-яким підприємством, яке має у власності пункти перезарядки електричних транспортних засобів, розвиває, експлуатує їх або управляє ними, у тому числі у зв'язку з приєднанням до мережі.

2. Оператори систем розподілу не мають мати у власності пункти перезарядки електричних транспортних засобів, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх за винятком тих випадків, де оператори систем розподілу мають у власності приватні пункти перезарядки виключно для власного користування.

3. Шляхом відступу від частини 2, держави-члени можуть дозволити операторам систем розподілу мати у власності пункти перезарядки електричних транспортних засобів, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх за умови виконання всіх умов, наведених нижче:

- (a) інші сторони, після відкритої, прозорої та недискримінаційної тендерної процедури, яка підлягає перегляду та схваленню регуляторним органом, не отримали присудження права мати у власності пункти перезарядки електричних транспортних засобів, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх, або не змогли б надати такі послуги за резонною вартістю та своєчасно;
- (b) регуляторний орган виконав попередній (*ex ante*) перегляд умов тендерної процедури відповідно до пункту (a) та надав своє схвалення;
- (c) оператор системи розподілу експлуатує пункти перезарядки на основі доступу для третіх сторін відповідно до статті 6 та не вчиняє дискримінації між користувачами системи або класами користувачів системи, та зокрема, на користь своїх пов'язаних підприємств.

Регуляторний орган може розробити настанови або положення про закупівлі, щоб допомогти операторам систем розподілу забезпечити справедливу тендерну процедуру.

4. У тих випадках, де держави-члени імплементували умови, викладені в частині 3, держави-члени або їх призначені компетентні органи мають проводити, в регулярних інтервалах або принаймні кожні п'ять років, публічну консультацію з метою переоцінки потенційного інтересу інших сторін мати у власності пункти перезарядки електричних транспортних засобів, здійснювати їх розвиток, експлуатацію або управління ними. У тих випадках, де публічна консультація вказує на те, що інші сторони здатні мати у власності такі пункти, розвивати, експлуатувати їх або управляти ними, держави-члени мають забезпечити, щоб діяльність операторів систем розподілу у зв'язку з цим була поетапно припинена, за умови успішного завершення тендерної процедури, зазначеної в пункті (a) частини 3. У складі умов цієї

⁽¹⁰⁾ Директива 2014/94/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 22 жовтня 2014 року про розгортання інфраструктури для альтернативних видів палива (Офіційний вісник, L 307, 28.10.2014, с. 1).

процедури, регуляторні органи можуть дозволити оператору системи розподілу повернути собі залишкову вартість своїх інвестицій в інфраструктуру перезарядки.

Стаття 34

Завдання операторів систем розподілу щодо управління даними

Держави-члени мають забезпечити, щоб усі сторони, що мають відповідне право, мали недискримінаційний доступ до даних на зрозумілих та однакових умовах згідно з відповідними правилами захисту даних. У державах-членах, де системи розумного обліку були розгорнуті відповідно до статті 19 та де оператори систем розподілу залучені до управління даними, програми відповідності (комплаєнсу), зазначені в пункті (d) частини 2 статті 35, мають включати особливі заходи з метою виключення дискримінаційного доступу до даних з боку сторін, що мають відповідне право, як це передбачено в статті 23. У тих випадках, де на операторів систем розподілу не поширюється дія частини 1, 2 або 3 статті 35, держави-члени мають вжити всіх необхідних заходів для забезпечення того, щоб вертикально інтегровані підприємства не мали привілейованого доступу до даних для ведення своєї діяльності з постачання.

Стаття 35

Відокремлення (анбандлінг) операторів систем розподілу

1. У тих випадках, де оператор системи розподілу є частиною вертикально інтегрованого підприємства, він має бути незалежним принаймні з точки зору своєї правової форми, організації та прийняття рішень від інших видів діяльності, не пов'язаних із розподілом. Такі правила не мають створювати обов'язку щодо відділення власності на активи оператора системи розподілу від вертикально інтегрованого підприємства.

2. На додаток до вимог, передбачених частиною 1, у тих випадках, де оператор системи розподілу є частиною вертикально інтегрованого підприємства, він має бути незалежним з точки зору своєї організації та прийняття рішень від інших видів діяльності, не пов'язаних із розподілом. З метою досягнення цього, мають застосовуватися такі мінімальні критерії:

- (a) особи, що є відповідальними за управління оператором системи розподілу, повинні не брати участь у структурах компанії інтегрованого електроенергетичного підприємства, відповідальних, прямо чи опосередковано, за повсякденну діяльність з генерації, передачі або постачання електроенергії;
- (b) повинні бути вжиті належні заходи для забезпечення того, щоб професійні інтереси осіб, відповідальних за управління оператором системи розподілу, були враховані у такий спосіб, що забезпечувало б їхню здатність діяти незалежно;
- (c) оператор системи розподілу повинен мати ефективні права на прийняття рішень, незалежно від інтегрованого електроенергетичного підприємства, щодо активів, необхідних для експлуатації, обслуговування або розвитку мережі. З метою виконання таких завдань, оператор системи розподілу має мати у своєму розпорядженні необхідні ресурси, в тому числі людські, технічні, матеріальні та фінансові ресурси. Це не мало б перешкоджати існуванню належних механізмів координації для забезпечення того, щоб права материнської компанії на економічний та управлінський нагляд за рентабельністю активів, яка опосередковано регулюється відповідно до частини 7 статті 59, у дочірній компанії були захищені. Зокрема, це має надати можливість материнській компанії схвалювати річний фінансовий план, або будь-який еквівалентний інструмент, оператора системи розподілу та встановлювати загальні ліміти щодо рівня заборгованості своєї дочірньої компанії. Це не має дозволяти материнській компанії давати вказівки ані щодо повсякденної діяльності, ані щодо окремих рішень щодо будівництва або модернізації ліній розподілу, які не виходять за межі умов схваленого фінансового плану чи будь-якого еквівалентного інструменту; та

(d) оператор системи розподілу повинен запровадити програму відповідності (комплаєнсу), якою встановлюються заходи, що вживаються для виключення дискримінаційної поведінки, та забезпечити, щоб її дотримання перебувало під адекватним моніторингом. Програма відповідності (комплаєнсу) має встановлювати особливі обов'язки працівників для досягнення такої мети. Річний звіт, що встановлюватиме вжиті заходи, має подаватися особою або органом, відповідальним за моніторинг програми відповідності (комплаєнсу), посадовою особою з питань відповідності (комплаєнсу) оператора системи розподілу, до регуляторного органу, зазначеного у частині 1 статті 57, та має бути оприлюднений. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) оператора системи розподілу має бути повністю незалежною та має мати доступ до всієї необхідної інформації оператора системи розподілу та будь-якого афілійованого підприємства для виконання свого завдання.

3. У тих випадках, де оператор системи розподілу є частиною вертикально інтегрованого підприємства, держави-члени мають забезпечити, щоб діяльність оператора системи розподілу перебувала під моніторингом регуляторних органів або інших компетентних органів для того, аби він не міг скористатися перевагами своєї вертикальної інтеграції для спотворення конкуренції. Зокрема, вертикально інтегровані оператори систем розподілу не мають, у своїй комунікації та брендунанні, створювати плутанину стосовно окремої ідентичності філії постачання вертикально інтегрованого підприємства.

4. Держави-члени можуть прийняти рішення не застосовувати частини 1, 2 та 3 до інтегрованих електроенергетичних підприємств, які обслуговують менше ніж 100 000 приєднаних споживачів або обслуговують малі ізольовані системи.

Стаття 36

Власність операторів систем розподілу на установки зберігання енергії

1. Оператори систем розподілу не мають мати у власності установки зберігання енергії, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх.

2. Шляхом відступу від частини 1 держави-члени можуть дозволити операторам систем розподілу мати у власності установки зберігання енергії, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх у тих випадках, де вони є повністю інтегрованими компонентами мережі та регуляторний орган надав своє схвалення, або де виконані всі з наведених нижче умов:

- (a) інші сторони, після відкритої, прозорої та недискримінаційної тендерної процедури, яка підлягає перегляду та схваленню регуляторним органом, не отримали присудження права мати у власності такі установки, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх, або не змогли б надати такі послуги за резонною вартістю та своєчасно;
- (b) такі установки необхідні операторам систем розподілу для виконання своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви для ефективної, надійної та безпечної експлуатації системи розподілу, і установки не використовуються для купівлі або продажу електроенергії на ринках електроенергії; та
- (c) регуляторний орган оцінив необхідність такого відступу та виконав оцінку тендерної процедури, включно з умовами тендерної процедури, та надав своє схвалення.

Регуляторний орган може розробити настанови або положення про закупівлі, щоб допомогти операторам систем розподілу забезпечити справедливу тендерну процедуру.

3. Регуляторні органи мають проводити, в регулярних інтервалах або принаймні кожні п'ять років, публічну консультацію щодо існуючих установок зберігання енергії з метою оцінки потенційної доступності та інтересу в інвестуванні в такі установки. У тих випадках, де публічна консультація, за оцінкою регуляторного органу, вказує на те, що треті особи здатні мати у власності такі установки, розвивати, експлуатувати їх або управляти ними в ефективний за витратами спосіб, регуляторний орган

має забезпечити, щоб діяльність операторів систем розподілу у зв'язку з цим була поетапно припинена протягом 18 місяців. У складі умов цієї процедури, регуляторні органи можуть дозволити операторам систем розподілу отримати резонну компенсацію, зокрема, для повернення собі залишкової вартості своїх інвестицій в установки зберігання енергії.

4. Частина 3 не має застосовуватись до повністю інтегрованих компонентів мережі або для звичайного періоду амортизації нових батарейних установок зберігання з остаточним рішенням про інвестування до 04 липня 2019 року, за умови, що такі батарейні установки зберігання:

- (a) приєднані до мережі не пізніше ніж за два роки після цього;
- (b) інтегровані в систему розподілу;
- (c) використовуються лише для реактивного миттєвого відновлення безпеки мережі у випадку непередбачуваних ситуацій в мережі у тих випадках, де такий захід з відновлення розпочинається невідкладно та закінчується щойно, як звичайна передиспетчеризація має можливість розв'язати проблему; та
- (d) не використовуються для купівлі або продажу електроенергії на ринках електроенергії, включаючи балансування.

Стаття 37

Обов'язок конфіденційності для операторів систем розподілу

Без шкоди чи обмеження для статті 55 або іншої законної вимоги щодо розкриття інформації, оператор системи розподілу має оберігати конфіденційність комерційно чутливої інформації, отриманої в процесі провадження своєї господарської діяльності, та має запобігати тому, щоб інформація щодо його власної діяльності, яка може бути такою, що надавала б комерційну перевагу, розкривалася у дискримінаційний спосіб.

Стаття 38

Закриті системи розподілу

1. Держави-члени можуть передбачити, щоб регуляторні органи або інші компетентні органи класифікували систему, яка розподіляє електроенергію в межах географічно обмеженого промислового або комерційного майданчика або майданчика спільних послуг та не здійснює, без шкоди чи обмеження для частини 4, постачання побутовим споживачам, як закриту систему розподілу, якщо:

- (a) з особливих технічних чи безпекових причин, діяльність або виробничий процес користувачів такої системи є інтегрованим; або
- (b) така система розподіляє електроенергію передусім власнику або оператору системи або їхнім пов'язаним підприємствам.

2. Закриті системи розподілу мають вважатися такими, що є системами розподілу для цілей цієї Директиви. Держави-члени можуть передбачити, щоб регуляторні органи звільняли оператора закритої системи розподілу від:

- (a) вимоги відповідно до частин 5 та 7 статті 31 про закупівлю енергії, яку він використовує для покриття втрат енергії, та нечастотних допоміжних послуг у своїй системі відповідно до прозорих, недискримінаційних та ринкових процедур;
- (b) вимоги відповідно до частини 1 статті 6 про те, щоб тарифи, або методики, що лежать в основі їхнього розрахунку, схвалювалися відповідно до частини 1 статті 59 до їхнього вступу у силу;
- (c) вимог відповідно до частини 1 статті 32 про закупівлю послуг гнучкості та відповідно до частини 3 статті 32 про розвиток системи оператора на основі планів розвитку мережі;
- (d) вимоги відповідно до частини 2 статті 33 не мати у власності пункти перезарядки електричних транспортних засобів, не розвивати їх, не управляти ними та не експлуатувати їх; та

(e) вимоги відповідно до частини 1 статті 36 не мати у власності установки зберігання енергії, не розвивати їх, не управляти ними та не експлуатувати їх.

3. У тих випадках, де надається звільнення відповідно до частини 2, застосовні тарифи, або методики, що лежать в основі їхнього розрахунку, мають бути переглянуті та схвалені відповідно до частини 1 статті 59 на запит користувача закритої системи розподілу.

4. Неістотне використання невеликою кількістю побутових господарств, які мають трудові або подібні до них відносини з власником системи розподілу та які розташовані в межах області, що обслуговується закритою системою розподілу, не має перешкоджати наданню звільнення відповідно до частини 2.

Стаття 39

Комбінований оператор

Частина 1 статті 35 не має перешкоджати діяльності комбінованого оператора системи передачі та розподілу за умови, що оператор відповідає вимогам частини 1 статті 43, статей 44 та 45 або Розділу 3 Глави VI, або що такий оператор підпадає під дію частини 3 статті 66.

ГЛАВА V

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ОПЕРАТОРІВ СИСТЕМ ПЕРЕДАЧІ

Стаття 40

Завдання операторів систем передачі

1. Кожен оператор системи передачі має бути відповідальним за:
 - (a) забезпечення довгострокової спроможності системи задовольняти резонний попит на передачу електроенергії, експлуатацію, обслуговування та розвиток на економічних умовах безпечної, надійної та ефективної системи передачі з належним ставленням до навколишнього середовища, у тісній співпраці з сусідніми операторами систем передачі та операторами систем розподілу;
 - (b) забезпечення адекватних засобів для виконання своїх обов'язків;
 - (c) сприяння безпеці постачання шляхом адекватної пропускної здатності передачі та надійності системи;
 - (d) управління потоками електроенергії по системі, враховуючи обмін з іншими взаємоз'єднаними системами. З цією метою, оператор системи передачі має бути відповідальним за забезпечення безпечної, надійної та ефективної електричної системи та, в цьому контексті, за забезпечення доступності всіх необхідних допоміжних послуг, у тому числі таких, що надаються реакцією попиту та установками зберігання енергії, тією мірою, якою така доступність є незалежною від будь-яких інших систем передачі, з якими його система взаємоз'єднана;
 - (e) надання оператору інших систем, з якими його система взаємоз'єднана, достатньої інформації для забезпечення безпечної та ефективної експлуатації, координованого розвитку та операційної сумісності взаємоз'єднаної системи;
 - (f) забезпечення відсутності дискримінації між користувачами системи або класами користувачів системи, зокрема на користь своїх пов'язаних підприємств;
 - (g) надання користувачам системи інформації, яка їм потрібна для ефективного доступу до системи;
 - (h) стягнення ренти та платежів за перевантаження відповідно до компенсаційного механізму між операторами систем передачі відповідно до статті 49 Регламенту (ЄС) 2019/943, надання доступу для третіх сторін та управління ним та надання прийнятних пояснень у разі, коли він відмовляє в

такому доступі, що має підлягати моніторингу регуляторними органами; при виконанні своїх завдань відповідно до цієї статті оператори систем передачі мають в першу чергу сприяти інтеграції ринків;

- (i) закупівлю допоміжних послуг для забезпечення операційної безпеки;
- (j) прийняття рамки для співпраці та координації між регіональними координаційними центрами;
- (k) участь у створенні Європейської та національної оцінок адекватності ресурсів відповідно до Глави IV Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (l) цифровізацію систем передачі;
- (m) управління даними, в тому числі розробку систем управління даними, кібербезпеку та захист даних, відповідно до застосовних правил, та без шкоди чи обмеження для компетенції інших органів.

2. Держави-члени можуть передбачити, щоб один або декілька обов'язків, перерахованих у частині 1 цієї статті, поклалися на оператора системи передачі іншого, ніж той, який має у власності систему передачі, до якого в іншому випадку були б застосовні відповідні обов'язки. Оператор системи передачі, на якого покладаються завдання, має бути сертифікований відповідно до моделі відокремлення (анбандлінгу) власності, незалежного оператора системи або незалежного оператора системи передачі та виконувати вимоги, передбачені у статті 43, але не має бути зобов'язаний мати у власності систему передачі, за яку є відповідальним.

Оператор системи передачі, який має у власності систему передачі, має виконувати вимоги, передбачені у Главі VI, та бути сертифікованим відповідно до статті 43. Це має бути без шкоди чи обмеження для можливості для операторів систем передачі, які є сертифікованими відповідно до моделі відокремлення (анбандлінгу) власності, незалежного оператора системи або незалежного оператора системи передачі, делегувати, за їх власною ініціативою та під їхнім наглядом, певні завдання іншим операторам систем передачі, які є сертифікованими відповідно до моделі відокремлення (анбандлінгу) власності, незалежного оператора системи або незалежного оператора системи передачі, у тих випадках, де таке делегування завдань не ставить під загрозу ефективні та незалежні права на прийняття рішень оператора системи передачі, що здійснює делегування.

3. При виконанні завдань, зазначених у частині 1, оператори систем передачі мають враховувати рекомендації, видані регіональними координаційними центрами.

4. При виконанні завдання, зазначеного в пункті (i) частини 1, оператори систем передачі мають закуповувати послуги балансування за умови такого:

- (a) прозорих, недискримінаційних і ринкових процедур;
- (b) участі всіх кваліфікованих електроенергетичних підприємств та учасників ринку, у тому числі учасників ринку, що пропонують енергію з відновлюваних джерел, учасників ринку, що займаються реакцією попиту, операторів установок зберігання енергії та учасників ринку, що займаються агрегацією.

Для цілей пункту (b) першого абзацу, регуляторні органи та оператори систем передачі мають, у тісній співпраці з усіма учасниками ринку, встановити технічні вимоги для участі на таких ринках на основі технічних характеристик таких ринків.

5. Частина 4 має застосовуватись до надання операторами систем передачі нечастотних допоміжних послуг, якщо тільки регуляторний орган не оцінив, що ринкове надання нечастотних допоміжних послуг є економічно неефективним, і не надав відступ. Зокрема, регуляторна рамка має забезпечувати, щоб оператори систем передачі були здатні закуповувати такі послуги у надавачів (провайдерів) реакції попиту або зберігання енергії, а також має сприяти впровадженню заходів з енергоефективності у тих випадках, де такі послуги ефективно за витратами зменшують потребу в модернізації або заміні електричної потужності та підтримують ефективну та безпечну експлуатацію системи передачі.

6. Оператори систем передачі, за умови схвалення регуляторним органом, або регуляторний орган самостійно, мають, в рамках прозорого відкритого для участі процесу, який включає всіх відповідних

користувачів системи та операторів систем розподілу, встановити специфікації для нечастотних допоміжних послуг, що закуповуються, та у тих випадках, де це доцільно, стандартизованих ринкових продуктів для таких послуг принаймні на національному рівні. Специфікації мають забезпечувати ефективну та недискримінаційну участь усіх учасників ринку, у тому числі учасників ринку, що пропонують енергію з відновлюваних джерел, учасників ринку, що займаються реакцією попиту, операторів установок зберігання енергії та учасників ринку, що займаються агрегацією. Оператори систем передачі мають обмінюватися всією необхідною інформацією та взаємодіяти з операторами систем розподілу з метою забезпечення оптимального використання ресурсів, забезпечення безпечної та ефективної експлуатації системи та сприяння розвитку ринку. Оператори систем передачі мають адекватно винагороджуватися за закупівлю таких послуг, аби дозволити їм відшкодувати принаймні резонні відповідні витрати, включаючи необхідні витрати на інформаційно-комунікаційні технології та витрати на інфраструктуру.

7. Обов'язок щодо закупівлі нечастотних допоміжних послуг, зазначений у частині 5, не застосовується до повністю інтегрованих компонентів мережі.

8. Держави-члени або призначені ними компетентні органи можуть дозволити операторам систем передачі виконувати діяльність, відмінну від тієї, що передбачена цією Директивою та Регламентом (ЄС) 2019/943, де така діяльність є необхідною для виконання операторами систем передачі своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви або Регламенту (ЄС) 2019/943, за умови, що регуляторний орган оцінив необхідність такого відступу. Ця частина має бути без шкоди чи обмеження для права операторів систем передачі мати у власності інші мережі, крім електричних мереж, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх у тих випадках, де держава-член або призначений компетентний орган надав таке право.

Стаття 41

Вимоги до операторів систем передачі та власників систем передачі щодо конфіденційності та прозорості

1. Без шкоди чи обмеження для статті 55 або іншого законного обов'язку щодо розкриття інформації, кожен оператор системи передачі та кожен власник системи передачі має оберігати конфіденційність комерційно чутливої інформації, отриманої в процесі провадження своєї діяльності, та має запобігати тому, щоб інформація щодо його власної діяльності, яка може бути такою, що надавала б комерційну перевагу, розкривалася у дискримінаційний спосіб. Зокрема, він має не розкривати будь-яку комерційно чутливу інформацію решті частин підприємства, якщо тільки таке розкриття не є необхідним для здійснення господарської операції (транзакції). З метою забезпечення повного дотримання правил щодо інформаційного відокремлення (анбандлінгу), держави-члени мають забезпечити, щоб власник системи передачі та решта частини підприємства не використовували спільні послуги, такі як спільні юридичні послуги, окрім як для суто адміністративних або інформаційно-технологічних функцій.

2. Оператори систем передачі не мають, в контексті продажу або купівлі електроенергії пов'язаними підприємствами, зловживати комерційно чутливою інформацією, отриманою від третіх осіб в контексті надання або обговорення доступу до системи.

3. Інформація, необхідна для ефективної конкуренції та ефективного функціонування ринку, має оприлюднюватись. Такий обов'язок має діяти без шкоди чи обмеження для оберігання конфіденційності комерційно чутливої інформації.

Стаття 42

Повноваження щодо прийняття рішень про приєднання нових генеруючих установок та установок зберігання енергії до системи передачі

1. Оператор системи передачі має встановити та оприлюднити прозорі та ефективні процедури для недискримінаційного приєднання нових генеруючих установок та установок зберігання енергії до системи передачі. Такі процедури мають підлягати схваленню регуляторними органами.

2. Оператор системи передачі не має мати права відмовити у приєднанні нової генеруючої установки або установки зберігання енергії на підставі можливих майбутніх обмежень доступної пропускної здатності мережі, таких як перевантаження у віддалених частинах системи передачі. Оператор системи передачі має постачати необхідну інформацію.

Перший абзац має діяти без шкоди чи обмеження для можливості операторів систем передачі обмежувати гарантовану потужність приєднання або пропонувати приєднання за умови експлуатаційних обмежень, з метою забезпечення економічної ефективності стосовно нових генеруючих установок або установок зберігання енергії, за умови, що такі обмеження були схвалені регуляторним органом. Регуляторний орган має забезпечити, щоб будь-які обмеження у гарантованій потужності приєднання або експлуатаційні обмеження вводились на основі прозорих і недискримінаційних процедур та не створювали невинуватих перешкод для входження у ринок. У тих випадках, де генеруюча установка або установка зберігання енергії несе витрати, пов'язані з забезпеченням необмеженого приєднання, не має застосовуватись жодне обмеження.

3. Оператор системи передачі не має мати права відмовити в новій точці приєднання на тій підставі, що це мало б призвести до додаткових витрат в результаті необхідного збільшення пропускної здатності елементів системи в наближеній зоні навколо точки приєднання.

ГЛАВА VI

ВІДОКРЕМЛЕННЯ (АНБАНДЛІНГ) ОПЕРАТОРІВ СИСТЕМ ПЕРЕДАЧІ

Розділ 1

Відокремлення (анбандлінг) власності

Стаття 43

Відокремлення (анбандлінг) власності систем передачі та операторів систем передачі

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб:

- (a) кожне підприємство, яке має у власності систему передачі, діяло як оператор системи передачі;
- (b) одні й ті самі особа або особи не мали права або:
 - (i) прямо чи опосередковано здійснювати контроль щодо підприємства, що виконує будь-яку з функцій генерації або постачання, та прямо чи опосередковано здійснювати контроль або реалізовувати будь-яке право щодо оператора системи передачі або щодо системи передачі; або
 - (ii) (ii) прямо чи опосередковано здійснювати контроль щодо оператора системи передачі або щодо системи передачі та прямо чи опосередковано здійснювати контроль або реалізовувати будь-яке право щодо підприємства, що виконує будь-яку з функцій генерації або постачання;
- (c) одні й ті самі особа або особи не мали права призначати членів наглядової ради, адміністративного правління або органів, що законно представляють підприємство, оператора

системи передачі або системи передачі, та прямо чи опосередковано здійснювати контроль або реалізовувати будь-яке право щодо підприємства, що виконує будь-яку з функцій генерації або постачання; та

(d) одна й та сама особа не мала права бути членом наглядової ради, адміністративного правління або органів, що законно представляють підприємство, водночас підприємства, що виконує будь-яку з функцій генерації або постачання, та оператора системи передачі або системи передачі.

2. Права, зазначені в пунктах (b) та (c) частини 1, мають включати, зокрема:

(a) повноваження реалізовувати права голосу;

(b) повноваження призначати членів наглядової ради, адміністративного правління або органів, що законно представляють підприємство; або

(c) утримання мажоритарної частки.

3. Для цілей пункту (b) частини 1 поняття «підприємство, що виконує будь-яку з функцій генерації або постачання» має включати «підприємство, що виконує будь-яку з функцій видобутку (виробництва) та постачання» у значенні Директиви 2009/73/ЄС, а терміни «оператор системи передачі» та «система передачі» мають включати «оператора системи передачі» та «систему передачі» у значенні згаданої Директиви.

4. Обов'язок, викладений в пункті (a) частини 1, має вважатися таким, що є виконаним, у ситуації, де два або більше підприємств, які мають у власності системи передачі, створили спільне підприємство, яке діє як оператор системи передачі у двох або більше державах-членах для систем передачі, яких це стосується. Жодне інше підприємство не може входити до складу спільного підприємства, якщо тільки воно не було схвалене відповідно до статті 44 як незалежний оператор системи або як незалежний оператор передачі для цілей Розділу 3.

5. Для імплементації цієї статті, у тих випадках, де особа, зазначена в пунктах (b), (c) та (d) частини 1, є державою-членом або іншим державним органом, два окремі державні органи, що реалізують контроль щодо оператора системи передачі або системи передачі, з одного боку, та щодо підприємства, що виконує будь-яку з функцій генерації або постачання, з іншого боку, мають вважатися такими, що не є однією і тією самою особою або особами.

6. Держави-члени мають забезпечити, щоб ані комерційно чутлива інформація, зазначена у статті 41, що її тримає оператор системи передачі, який був частиною вертикально інтегрованого підприємства, ані персонал такого оператора системи передачі не передавалися підприємствам, що виконують будь-яку з функцій генерації та постачання.

7. У тих випадках, де на 03 вересня 2009 року система передачі належить вертикально інтегрованому підприємству, держава-член може прийняти рішення не застосовувати частину 1.

У такому випадку держава-член, якої це стосується, має або:

(a) призначити незалежного оператора системи відповідно до статті 44; або

(b) дотримуватися Розділу 3.

8. У тих випадках, де на 03 вересня 2009 року система передачі належить вертикально інтегрованому підприємству та існують наявні механізми, які гарантують більш ефективну незалежність оператора системи передачі, аніж Розділ 3, держава-член може прийняти рішення не застосовувати частину 1.

9. Перш ніж підприємство буде схвалено та призначено оператором системи передачі відповідно до частини 8 цієї статті, воно має бути сертифіковане відповідно до процедур, встановлених у частинах 4, 5 та 6 статті 52 цієї Директиви та у статті 51 Регламенту (ЄС) 2019/943, згідно з якими Комісія має перевірити, що наявні механізми чітко гарантують більш ефективну незалежність оператора системи передачі, аніж Розділ 3 цієї Глави.

10. Вертикально інтегрованим підприємствам, які мають у власності систему передачі, в жодному випадку не може бути перешкоджено вживати заходів для дотримання частини 1.

11. Підприємства, що виконують будь-яку з функцій генерації або постачання, не мають в жодному випадку мати можливість прямо чи опосередковано брати під контроль або реалізовувати будь-яке право щодо відокремлених операторів систем передачі в державах-членах, які застосовують частину 1.

Розділ 2 Незалежний оператор системи

Стаття 44 Незалежний оператор системи

1. У тих випадках, де система передачі належить вертикально інтегрованому підприємству на 03 вересня 2009 року, держави-члени можуть прийняти рішення не застосовувати частину 1 статті 43 та призначити незалежного оператора системи за пропозицією від власника системи передачі. Таке призначення має підлягати схваленню Комісією.

2. Держава-член може схвалити та призначити незалежного оператора системи за умови, що:

- (a) оператор-кандидат продемонстрував, що він відповідає вимогам, встановленим у пунктах (b), (c) та (d) частини 1 статті 43;
- (b) оператор-кандидат продемонстрував, що він має у своєму розпорядженні необхідні фінансові, технічні, матеріальні та людські ресурси для виконання своїх завдань відповідно до статті 40;
- (c) оператор-кандидат зобов'язався дотримуватись десятирічного плану розвитку мережі під моніторингом регуляторного органу;
- (d) власник системи передачі продемонстрував спроможність дотримуватись своїх обов'язків відповідно до частини 5. З цією метою, він має надати всі проекти договірних домовленостей з оператором-кандидатом та будь-яким іншим відповідним суб'єктом; та
- (e) оператор-кандидат продемонстрував спроможність дотримуватись своїх обов'язків відповідно до Регламенту (ЄС) 2019/943, включаючи співпрацю операторів систем передачі на європейському та регіональному рівнях.

3. Підприємства, які були сертифіковані регуляторним органом як такі, що дотримуються вимог статті 53 та частини 2 цієї статті, мають бути схвалені та призначені незалежними операторами систем державами-членами. Має бути застосовною процедура сертифікації, передбачена або у статті 52 цієї Директиви та статті 51 Регламенту (ЄС) 2019/943, або у статті 53 цієї Директиви.

4. Кожен незалежний оператор системи має бути відповідальним за надання доступу для третіх сторін та управління ним, включно зі стягненням плати за доступ, плати за перевантаження та платежів в рамках компенсаційного механізму між операторами систем передачі відповідно до статті 49 Регламенту (ЄС) 2019/943, а також за експлуатацію, обслуговування та розвиток системи передачі та за забезпечення довгострокової спроможності системи задовольняти резонний попит шляхом інвестиційного планування. При здійсненні розвитку системи передачі, незалежний оператор системи має бути відповідальним за планування (в тому числі процедуру уповноваження), будівництво та введення в експлуатацію нової інфраструктури. З цією метою, незалежний оператор системи має діяти як оператор системи передачі відповідно до цього Розділу. Власник системи передачі не має бути відповідальним ані за надання доступу для третіх сторін та управління ним, ані за інвестиційне планування.

5. У тих випадках, де було призначено незалежного оператора системи, власник системи передачі має:

- (a) забезпечувати всю необхідну співпрацю та підтримку незалежного оператора системи для виконання його завдань, включно із, зокрема, усією відповідною інформацією;
 - (b) фінансувати інвестиції, прийняті рішенням незалежного оператора системи та схвалені регуляторним органом, або надавати згоду на фінансування будь-якою зацікавленою особою, включно з незалежним оператором системи. Відповідні домовленості про фінансування мають підлягати схваленню регуляторним органом. Перед таким схваленням регуляторний орган має провести консультації з власником системи передачі разом з іншими зацікавленими особами;
 - (c) передбачувати покриття відповідальності, пов'язаної з мережевими активами, за виключенням відповідальності, пов'язаної із завданнями незалежного оператора системи; та
 - (d) надавати гарантії для сприяння фінансуванню будь-якого розширення мережі, за винятком тих інвестицій, щодо яких відповідно до пункту (b) він надав згоду на фінансування будь-якою зацікавленою особою, включно з незалежним оператором системи.
6. У тісній співпраці з регуляторним органом, відповідний національний орган з питань конкуренції має бути наділений усіма відповідними повноваженнями для ефективного здійснення моніторингу дотримання власником системи передачі своїх обов'язків відповідно до частини 5.

Стаття 45

Відокремлення (анбандлінг) власників систем передачі

1. Власник системи передачі у тих випадках, де було призначено незалежного оператора системи, який є частиною вертикально інтегрованого підприємства, має бути незалежним принаймні з точки зору своєї правової форми, організації та прийняття рішень від інших видів діяльності, не пов'язаних із передачею.
2. З метою забезпечення незалежності власника системи передачі, зазначеного в частині 1, мають застосовуватись такі мінімальні критерії:
 - (a) особи, що є відповідальними за управління власником системи передачі, мають не брати участь у структурах компанії інтегрованого електроенергетичного підприємства, відповідальних прямо чи опосередковано за повсякденну діяльність з генерації, розподілу та постачання електроенергії;
 - (b) мають бути вжиті належні заходи для забезпечення того, щоб професійні інтереси осіб, відповідальних за управління власником системи передачі, були враховані у такий спосіб, що забезпечувало б їхню здатність діяти незалежно; та
 - (c) власник системи передачі має запровадити програму відповідності (комплаєнсу), якою встановлюються заходи, що вживаються з метою забезпечення виключення дискримінаційної поведінки, та забезпечити, щоб її дотримання перебувало під адекватним моніторингом. Програма відповідності (комплаєнсу) має встановлювати особливі обов'язки працівників для досягнення таких цілей. Річний звіт, що встановлюватиме вжиті заходи, має подаватися особою або органом, відповідальним за моніторинг програми відповідності (комплаєнсу), до регуляторного органу та має бути оприлюднений.

Розділ 3

Незалежні оператори передачі

Стаття 46

Активи, обладнання, персонал та ідентичність

1. Оператори систем передачі мають бути забезпечені всіма людськими, технічними, матеріальними та фінансовими ресурсами, необхідними для виконання їхніх обов'язків відповідно до цієї Директиви та провадження діяльності з передачі електроенергії, зокрема:

- (a) активи, які є необхідними для діяльності з передачі електроенергії, включаючи систему передачі, мають бути у власності оператора системи передачі;
- (b) персонал, необхідний для діяльності з передачі електроенергії, включаючи виконання всіх корпоративних завдань, має бути найнятий оператором системи передачі;
- (c) оренда персоналу та надання послуг до та від інших частин вертикально інтегрованого підприємства мають бути заборонені. Оператор системи передачі може, проте, надавати послуги вертикально інтегрованому підприємству за умови, що:
 - (i) надання таких послуг не призводить до дискримінації між користувачами системи, є доступним для всіх користувачів системи на однакових положеннях та умовах, а також не обмежує, не спотворює конкуренцію у сфері генерації або постачання та не перешкоджає їй; та
 - (ii) положення та умови надання таких послуг схвалені регуляторним органом;
- (d) без шкоди чи обмеження для рішень Наглядового органу відповідно до статті 49, належні фінансові ресурси для майбутніх інвестиційних проєктів та/або для заміни існуючих активів мають надаватися оператору системи передачі своєчасно вертикально інтегрованим підприємством після належного запиту від оператора системи передачі.

2. Діяльність з передачі електроенергії має включати принаймні такі завдання на додаток до тих, що перераховані в статті 40:

- (a) представництво оператора системи передачі та контакти з третіми особами та регуляторними органами;
- (b) представництво оператора системи передачі в рамках ENTSO для Електроенергії;
- (c) надання доступу для третіх сторін та управління ним на недискримінаційній основі між користувачами системи або класами користувачів системи;
- (d) стягнення всіх платежів, пов'язаних з системою передачі, включаючи плату за доступ, плату за енергію для покриття втрат та плату за допоміжні послуги;
- (e) експлуатація, обслуговування та розвиток безпечної, ефективної та економічної системи передачі;
- (f) інвестиційне планування, що забезпечує довгострокову спроможність системи задовольняти резонний попит та гарантує безпеку постачання;
- (g) заснування належних спільних підприємств, у тому числі з одним або декількома операторами систем передачі, енергетичними біржами та іншими відповідними учасниками, маючи на меті розвиток створення регіональних ринків або сприяння процесу лібералізації; та
- (h) всі корпоративні послуги, включаючи юридичні, бухгалтерські та інформаційно-технологічні послуги.

3. Оператори систем передачі мають бути організовані у правовій формі, як це зазначено в Додатку I до Директиви (ЄС) 2017/1132 Європейського Парламенту і Ради ⁽¹¹⁾.

4. Оператор системи передачі не має, у своїй корпоративній ідентичності, комунікації, брендингу та приміщеннях, створювати плутанину відносно окремої ідентичності вертикально інтегрованого підприємства чи будь-якої його частини.

5. Оператор системи передачі не має ані ділитися інформаційно-технологічними системами або обладнанням, фізичними приміщеннями та системами захисту доступу з будь-якою частиною вертикально інтегрованого підприємства, ані використовувати одних і тих самих консультантів чи сторонніх підрядників для інформаційно-технологічних систем або обладнання та систем захисту доступу.

6. Аудит облікових рахунків операторів систем передачі має проводитися аудитором відмінним від того, який проводить аудит вертикально інтегрованого підприємства або будь-якої його частини.

⁽¹¹⁾ Директива 2017/1132 Європейського Парламенту і Ради (ЄС) від 14 червня 2017 року щодо деяких аспектів корпоративного права (Офіційний вісник, L 169, 30.06.2017, с. 46).

Стаття 47

Незалежність оператора системи передачі

1. Без шкоди чи обмеження для рішень Наглядового органу відповідно до статті 49, оператор системи передачі має мати:
 - (a) ефективні права на прийняття рішень, незалежні від вертикально інтегрованого підприємства, щодо активів, необхідних для експлуатації, обслуговування або розвитку системи передачі; та
 - (b) повноваження залучати кошти на ринку капіталу, зокрема, шляхом позик та збільшення капіталу.
2. Оператор системи передачі має в будь-який час діяти таким чином, щоб забезпечити наявність у нього ресурсів, потрібних йому для того, аби виконувати діяльність з передачі належним та ефективним чином, а також розвивати та обслуговувати ефективну, безпечну та економічну систему передачі.
3. Дочірні компанії вертикально інтегрованого підприємства, що виконують функції генерації або постачання, не мають мати жодної прямої або опосередкованої акціонерної участі в операторі системи передачі. Оператор системи передачі не має ані мати прямої або опосередкованої акціонерної участі у будь-якій дочірній компанії вертикально інтегрованого підприємства, що виконує функції генерації або постачання, ані отримувати дивіденди або інші фінансові вигоди від такої дочірньої компанії.
4. Загальна структура управління та корпоративні статuti оператора системи передачі мають забезпечувати ефективну незалежність оператора системи передачі відповідно до цього Розділу. Вертикально інтегроване підприємство не має визначати, прямо або опосередковано, конкурентну поведінку оператора системи передачі стосовно повсякденної діяльності оператора системи передачі та управління мережею або стосовно діяльності, необхідної для підготовки десятирічного плану розвитку мережі, що розробляється відповідно до статті 51.
5. При виконанні своїх завдань відповідно до статті 40 та частини 2 статті 46 цієї Директиви, та при дотриманні обов'язків, викладених у статтях 16, 18, 19 та 50 Регламенту (ЄС) 2019/943, оператори систем передачі не мають вчиняти дискримінацію проти різних осіб чи суб'єктів та не мають обмежувати, спотворювати конкуренцію у сфері генерації або постачання або перешкоджати їй.
6. Будь-які комерційні та фінансові відносини між вертикально інтегрованим підприємством та оператором системи передачі, у тому числі позик від оператора системи передачі вертикально інтегрованому підприємству, мають відповідати ринковим умовам. Оператор системи передачі має зберігати докладні записи щодо таких комерційних та фінансових відносин та робити їх доступними регуляторному органу на вимогу.
7. Оператор системи передачі має подавати на схвалення регуляторним органом всі комерційні та фінансові договори з вертикально інтегрованим підприємством.
8. Оператор системи передачі має інформувати регуляторний орган про фінансові ресурси, зазначені в пункті (d) частини 1 статті 46, доступні для майбутніх інвестиційних проєктів та/або для заміни існуючих активів.
9. Вертикально інтегроване підприємство має утримуватися від будь-яких дій, що ускладнюють або обмежують дотримання оператором системи передачі його обов'язків відповідно до цієї Глави, та не має вимагати від оператора системи передачі просити дозволу від вертикально інтегрованого підприємства під час виконання таких обов'язків.
10. Підприємство, яке було сертифіковане регуляторним органом як таке, що відповідає вимогам цієї Глави, має бути схвалене та призначене оператором системи передачі державою-членом, якої це стосується. Має застосовуватись процедура сертифікації, передбачена або статтею 52 цієї Директиви та статтею 51 Регламенту (ЄС) 2019/943, або статтею 53 цієї Директиви.

Стаття 48

Незалежність персоналу та управління оператора системи передачі

1. Рішення щодо призначення та поновлення, умов праці, включаючи винагороду, та припинення повноважень осіб, відповідальних за управління, та/або членів адміністративних органів оператора системи передачі мають прийматися Наглядним органом оператора системи передачі, призначеним відповідно до статті 49.

2. Ідентифікаційні дані та умови, що регулюють строк, тривалість та припинення повноважень осіб, номінованих Наглядним органом для призначення або поновлення на посаді як осіб, відповідальних за виконавче управління, та/або членів адміністративних органів оператора системи передачі, а також причини будь-якого пропонуваного рішення про припинення таких повноважень, мають бути повідомлені регуляторному органу. Такі умови та рішення, зазначені в частині 1, мають набути зобов'язуючої сили тільки в тому випадку, якщо регуляторний орган не висловив жодних заперечень протягом трьох тижнів з моменту повідомлення.

Регуляторний орган може заперечити проти рішень, зазначених у частині 1, у тих випадках, де:

- (a) виникають сумніви щодо професійної незалежності номінованої особи, відповідальної за управління, та/або члена адміністративних органів; або
- (b) у випадку дострокового припинення повноважень, існують сумніви щодо виправдання такого дострокового припинення.

3. Жодна професійна посада або відповідальність, інтерес чи ділові відносини, прямо чи опосередковано, з вертикально інтегрованим підприємством або будь-якою його частиною, або його іншими контролюючими акціонерами, крім оператора системи передачі, не мають реалізовуватись протягом періоду у три роки до призначення осіб, відповідальних за управління та/або членів адміністративних органів оператора системи передачі, які підпадають під дію цієї частини.

4. Особи, відповідальні за управління, та/або члени адміністративних органів та працівники оператора системи передачі не мають мати жодної іншої професійної посади або відповідальності, інтересу чи ділових відносин, прямо чи опосередковано, з іншою частиною вертикально інтегрованого підприємства або з його контролюючими акціонерами.

5. Особи, відповідальні за управління, та/або члени адміністративних органів та працівники оператора системи передачі не мають мати жодного інтересу у будь-якій частині вертикально інтегрованого підприємства, іншій ніж оператор системи передачі, або отримувати від неї будь-яку фінансову вигоду, прямо чи опосередковано. Їхня винагорода не має залежати від діяльності або результатів вертикально інтегрованого підприємства, інших ніж діяльність та результати оператора системи передачі.

6. Ефективні права на апеляцію до регуляторного органу мають бути гарантовані для будь-яких скарг з боку осіб, відповідальних за управління, та/або членів адміністративних органів оператора системи передачі щодо будь-якого дострокового припинення їхніх повноважень.

7. Після припинення своїх повноважень в операторі системи передачі, особи, відповідальні за його управління, та/або члени його адміністративних органів не мають мати жодної професійної посади або відповідальності, інтересу чи ділових відносин з будь-якою іншою частиною вертикально інтегрованого підприємства, крім оператора системи передачі, або його контролюючими акціонерами протягом періоду у щонайменше чотири роки.

8. Частина 3 має застосовуватись до більшості осіб, відповідальних за управління, та/або членів адміністративних органів оператора системи передачі.

Особи, відповідальні за управління, та/або члени адміністративних органів оператора системи передачі, які не підпадають під дію частини 3, мають бути такими, що не реалізовували жодної управлінської або

іншої відповідної діяльності у вертикально інтегрованому підприємстві протягом періоду у принаймні шість місяців до свого призначення.

Перший абзац цієї частини та частин 4–7 має бути застосовним до всіх осіб, що належать до виконавчого управління, та до таких, хто безпосередньо звітує перед ними з питань, пов'язаних з експлуатацією, обслуговуванням або розвитком мережі.

Стаття 49

Наглядовий орган

1. Оператор системи передачі має мати Наглядовий орган, який має бути відповідальним за прийняття рішень, які можуть мати значний вплив на вартість активів акціонерів в межах оператора системи передачі, зокрема, рішень щодо схвалення річних та довгострокових фінансових планів, рівня заборгованості оператора системи передачі та розміру дивідендів, що розподіляються акціонерам. Рішення, що належать до компетенції Наглядового органу, мають виключати ті, що стосуються повсякденної діяльності оператора системи передачі та управління мережею, а також діяльності, необхідної для підготовки десятирічного плану розвитку мережі, що розробляється відповідно до статті 51.

2. Наглядовий орган має складатися з членів, що представляють вертикально інтегроване підприємство, членів, що представляють акціонерів-третіх сторін, та, у тих випадках, де це передбачено відповідним національним законодавством, членів, що представляють інші зацікавлені сторони, такі як працівники оператора системи передачі.

3. Перший абзац частини 2 статті 48 та частин 3–7 статті 48 мають застосовуватись до принаймні половини членів Наглядового органу мінус один.

Пункт (б) другого абзацу частини 2 статті 48 має застосовуватись до всіх членів Наглядового органу.

Стаття 50

Програма відповідності (комплаєнсу) та посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу)

1. Держави-члени мають забезпечити, щоб оператори систем передачі запроваджували та реалізовували програму відповідності (комплаєнсу), яка встановлює заходи, що вживаються з метою виключення дискримінаційної поведінки, а також забезпечити, щоб дотримання такої програми перебувало під адекватним моніторингом. Програма відповідності (комплаєнсу) має встановлювати особливі обов'язки працівників для досягнення таких цілей. Вона має підлягати схваленню регуляторним органом. Без шкоди чи обмеження для повноважень регуляторного органу, дотримання програми має перебувати під незалежним моніторингом посадової особи з питань відповідності (комплаєнсу).

2. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має призначатися Наглядним органом, за умови схвалення регуляторним органом. Регуляторний орган може відмовити у схваленні посадової особи з питань відповідності (комплаєнсу) лише з причин недостатньої незалежності або професійної спроможності. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) може бути фізичною або юридичною особою. До посадової особи з питань відповідності (комплаєнсу) мають застосовуватись частини 2–8 статті 48.

3. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має відповідати за:

- (а) моніторинг реалізації програми відповідності (комплаєнсу);
- (б) розробку річного звіту, із викладенням заходів, вжитих з метою реалізації програми відповідності (комплаєнсу), та подання його до регуляторного органу;

- (c) звітування перед Наглядним органом та надання рекомендацій щодо програми відповідності (комплаєнсу) та її реалізації;
- (d) повідомлення регуляторного органу про будь-які суттєві порушення стосовно реалізації програми відповідності (комплаєнсу); та
- (e) звітування перед регуляторним органом про будь-які комерційні та фінансові відносини між вертикально інтегрованим підприємством та оператором системи передачі.

4. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має подавати запропоновані рішення щодо інвестиційного плану або щодо окремих інвестицій в мережу до регуляторного органу. Це має відбуватися щонайпізніше тоді, коли орган управління та/або компетентний адміністративний орган оператора системи передачі подає їх до Наглядного органу.

5. У тих випадках, де вертикально інтегроване підприємство, на загальних зборах або шляхом голосування членів Наглядного органу, що було ним призначено, завадило прийняттю рішення з наслідком перешкоджання або затримки інвестицій, які згідно з десятирічним планом розвитку мережі мали бути здійснені протягом наступних трьох років, посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має повідомити про це регуляторний орган, який тоді має діяти відповідно до статті 51.

6. Умови, якими регулюються повноваження, або умови працевлаштування посадової особи з питань відповідності (комплаєнсу), у тому числі тривалість її повноважень, мають підлягати схваленню регуляторним органом. Такі умови мають забезпечувати незалежність посадової особи з питань відповідності (комплаєнсу), у тому числі шляхом надання всіх ресурсів, необхідних для виконання обов'язків посадової особи з питань відповідності (комплаєнсу). Протягом дії його або її повноважень, посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має не мати жодної іншої професійної посади, відповідальності або інтересу, прямо або опосередковано, у вертикально інтегрованому підприємстві або в будь-якій його частині, або у його контролюючих акціонерах.

7. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має регулярно звітувати, або усно, або у письмовій формі, перед регуляторним органом та має мати право регулярно звітувати, або усно, або у письмовій формі, перед Наглядним органом оператора системи передачі.

8. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) може бути присутньою на всіх засіданнях управління або адміністративних органів оператора системи передачі, а також на засіданнях Наглядного органу та загальних зборів. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має бути присутньою на всіх засіданнях, які звертаються до таких питань:

- (a) умови доступу до мережі, як вони встановлені в Регламенті (ЄС) 2019/943, зокрема щодо тарифів, послуг з доступу для третіх сторін, розподілу пропускної здатності та управління перевантаженням, прозорості, допоміжних послуг та вторинних ринків;
- (b) проекти, що запроваджуються з метою експлуатації, обслуговування та розвитку системи передачі, включаючи інвестиції у взаємоз'єднання та приєднання;
- (c) купівля або продаж енергії, що є необхідною для експлуатації системи передачі.

9. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має здійснювати моніторинг виконання оператором системи передачі вимог статті 41.

10. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має мати доступ до всіх відповідних даних та офісів оператора системи передачі, а також до всієї інформації, необхідної для виконання свого завдання.

11. Посадова особа з питань відповідності (комплаєнсу) має мати доступ до офісів оператора системи передачі без попереднього оголошення.

12. Після попереднього схвалення регуляторним органом, Наглядний орган може звільнити посадову особу з питань відповідності (комплаєнсу). Він має звільнити посадову особу з питань

відповідності (комплаєнсу) з причин недостатньої незалежності або професійної спроможності на вимогу регуляторного органу.

Стаття 51

Розвиток мережі та повноваження на прийняття інвестиційних рішень

1. Принаймні кожні два роки, оператори систем передачі мають подавати до регуляторного органу десятирічний план розвитку мережі на основі існуючого та прогнозованого попиту та пропозиції після проведення консультацій з усіма відповідними зацікавленими сторонами. Такий план розвитку мережі має містити ефективні заходи для того, щоб гарантувати адекватність системи та безпеку постачання. Оператор системи передачі має оприлюднювати десятирічний план розвитку мережі на своєму вебсайті.

2. Десятирічний план розвитку мережі має, зокрема:

- (a) вказувати учасникам ринку на основну інфраструктуру передачі, яку потрібно побудувати або модернізувати протягом наступних десяти років;
- (b) містити всі інвестиції, щодо яких вже прийнято рішення, та визначати нові інвестиції, які мають бути здійснені протягом наступних трьох років; та
- (c) передбачати часові рамки для всіх інвестиційних проєктів.

3. Під час розробки десятирічного плану розвитку мережі, оператор системи передачі має повністю враховувати потенціал для використання реакції попиту, установок зберігання енергії або інших ресурсів як альтернатив розширенню системи, а також очікуване споживання, торгівлю з іншими країнами та інвестиційні плани для мереж у масштабах Союзу та регіональних мереж.

4. Регуляторний орган має проводити консультації з усіма фактичними або потенційними користувачами системи щодо десятирічного плану розвитку мережі у відкритий та прозорий спосіб. Від осіб або підприємств, які стверджують, що вони є потенційними користувачами системи, може вимагатися обґрунтування таких тверджень. Регуляторний орган має оприлюднювати результати процесу консультацій, зокрема, можливі потреби в інвестиціях.

5. Регуляторний орган має перевірити, чи охоплює десятирічний план розвитку мережі всі інвестиційні потреби, визначені в процесі консультацій, та чи узгоджується він з незобов'язуючим десятирічним планом розвитку мереж у масштабах Союзу («План розвитку мереж у масштабах Союзу»), зазначеним в пункті (b) частини 1 статті 30 Регламенту (ЄС) 2019/943. У разі виникнення будь-яких сумнівів щодо узгодженості з Планом розвитку мереж у масштабах Союзу, регуляторний орган має проконсультуватися з ACER. Регуляторний орган може вимагати від оператора системи передачі внесення змін до десятирічного плану розвитку мережі.

Компетентні національні органи мають перевірити узгодженість десятирічного плану розвитку мережі з національним планом з енергії та клімату, поданим відповідно до Регламенту (ЄС) 2018/1999.

6. Регуляторний орган має здійснювати моніторинг та оцінку реалізації десятирічного плану розвитку мережі.

7. За тих обставин, де оператор системи передачі, окрім як з переважних причин поза його контролем, не здійснює інвестицію, яка, відповідно до десятирічного плану розвитку мережі, мала бути здійснена протягом наступних трьох років, держави-члени мають забезпечити, щоб регуляторний орган був зобов'язаний вжити принаймні один з таких заходів для забезпечення здійснення інвестиції, про яку йдеться, якщо така інвестиція все ще є доречною на основі найновішого десятирічного плану розвитку мережі:

- (a) вимагати від оператора системи передачі здійснити інвестицію, про яку йдеться;
- (b) організувати тендерну процедуру, відкриту для будь-яких інвесторів, для інвестиції, про яку йдеться; або

(c) зобов'язати оператора системи передачі погодитись на збільшення капіталу для фінансування необхідних інвестицій та дозволити незалежним інвесторам брати участь у капіталі.

8. У тих випадках, де регуляторний орган скористався своїми повноваженнями відповідно до пункту (b) частини 7, він може зобов'язати оператора системи передачі погодитися на одне або декілька з нижченаведеного:

- (a) фінансування будь-якою третьою особою;
- (b) будівництво будь-якою третьою особою;
- (c) спорудження відповідних нових активів самостійно;
- (d) експлуатація відповідного нового активу самостійно.

Оператор системи передачі має надати інвесторам всю інформацію, потрібну для реалізації інвестиції, має приєднати нові активи до мережі передачі та має загалом докласти максимум зусиль для сприяння імплементації інвестиційного проєкту.

Відповідні фінансові домовленості мають підлягати схваленню регуляторним органом.

9. У тих випадках, де регуляторний орган скористався своїми повноваженнями відповідно до частини 7, відповідні тарифні регламенти мають покривати витрати на інвестиції, про які йдеться.

Розділ 4

Призначення та сертифікація операторів систем передачі

Стаття 52

Призначення та сертифікація операторів систем передачі

1. Перш ніж підприємство буде схвалено та призначено оператором системи передачі, воно має бути сертифіковане відповідно до процедур, встановлених у частинах 4, 5 та 6 цієї статті та в статті 51 Регламенту (ЄС) 2019/943.

2. Підприємства, які були сертифіковані регуляторним органом як такі, що відповідають вимогам статті 43, відповідно до процедури сертифікації нижче, мають бути схвалені та призначені операторами систем передачі державами-членами. Про призначення операторів систем передачі має бути повідомлено Комісію та опубліковано в Офіційному віснику Європейського Союзу.

3. Оператори систем передачі мають повідомляти регуляторний орган про будь-яку плановану операцію (транзакцію), яка може вимагати переоцінки їхньої відповідності вимогам статті 43.

4. Регуляторні органи мають здійснювати моніторинг триваючої відповідності операторів систем передачі вимогам статті 43. Вони мають відкривати процедуру сертифікації для забезпечення такої відповідності:

- (a) після повідомлення оператором системи передачі відповідно до частини 3;
- (b) за власною ініціативою, де їм відомо, що планована зміна прав або впливу на власників систем передачі або операторів систем передачі може призвести до порушення статті 43, або у тих випадках, де вони мають підстави вважати, що таке порушення могло статися; або
- (c) на обґрунтований запит від Комісії.

5. Регуляторні органи мають прийняти рішення про сертифікацію оператора системи передачі протягом чотирьох місяців з дати повідомлення оператором системи передачі або з дати запиту Комісії. Після закінчення такого періоду сертифікація має вважатися такою, що була надана. Явно висловлене або мовчазне рішення регуляторного органу має вступити в дію тільки після завершення процедури, викладеної в частині 6.

6. Явно висловлене або мовчазне рішення про сертифікацію оператора системи передачі має бути без затримки повідомлене Комісії регуляторним органом, разом з усією відповідною інформацією, що стосується такого рішення. Комісія має діяти відповідно до процедури, встановленої в статті 51 Регламенту (ЄС) 2019/943.

7. Регуляторні органи та Комісія можуть вимагати від операторів систем передачі та підприємств, що виконують будь-яку з функцій генерації або постачання, будь-яку інформацію, необхідну для виконання їхніх завдань відповідно до цієї статті.

8. Регуляторні органи та Комісія мають оберігати конфіденційність комерційно чутливої інформації.

Стаття 53

Сертифікація стосовно третіх країн

1. У тих випадках, де запит про сертифікацію подається власником системи передачі або оператором системи передачі, який контролюється особою або особами з третьої країни або третіх країн, регуляторний орган має повідомити Комісію.

Регуляторний орган має також повідомляти Комісію без затримки про будь-які обставини, які мали б призвести до набуття особою чи особами з третьої країни або третіх країн контролю над системою передачі або оператором системи передачі.

2. Оператор системи передачі має повідомляти регуляторний орган про будь-які обставини, які мали б призвести до набуття особою чи особами з третьої країни або третіх країн контролю над системою передачі або оператором системи передачі.

3. Регуляторний орган має прийняти проект рішення про сертифікацію оператора системи передачі протягом чотирьох місяців з дати повідомлення оператором системи передачі. Він має відмовити у сертифікації, якщо не було продемонстровано:

- (a) що відповідний суб'єкт відповідає вимогам статті 43; та
- (b) регуляторному органу або іншому компетентному національному органу, призначеному державою-членом, що надання сертифікації не поставить під загрозу безпеку постачання енергії держави-члена та Союзу. При розгляді цього питання регуляторний орган або інший компетентний національний орган має брати до уваги:
 - (i) права та обов'язки Союзу щодо цієї третьої країни, що виникають у рамках міжнародного права, включаючи будь-яку угоду, укладену з однією або декількома третіми країнами, стороною якої є Союз, та яка звертається до питань безпеки постачання енергії;
 - (ii) права та обов'язки держави-члена щодо цієї третьої країни, що виникають у рамках угод, укладених з нею, тією мірою, якою вони відповідають праву Союзу; та
 - (iii) інші особливі факти та обставини справи та відповідної третьої країни.

4. Регуляторний орган має повідомити Комісію про рішення без затримки, разом з усією відповідною інформацією, що стосується цього рішення.

5. Держави-члени мають передбачити, щоб регуляторний орган або призначений компетентний орган, зазначений в пункті (b) частини 3, перед тим, як регуляторний орган прийме рішення про сертифікацію, мав звернутися до Комісії із запитом про надання висновку щодо того, чи:

- (a) відповідає відповідний суб'єкт вимогам статті 43; та
- (b) надання сертифікації не поставить під загрозу безпеку постачання енергії до Союзу.

6. Комісія має розглянути запит, зазначений у частині 5, одразу після його отримання. Протягом двох місяців після отримання запиту, вона має надати свій висновок регуляторному органу або, якщо запит був поданий призначеним компетентним органом, такому органу.

При підготовці висновку, Комісія може запитати думку ACER, держави-члена, якої це стосується, та зацікавлених сторін. У разі, якщо Комісія робить такий запит, двомісячний строк має бути продовжений на два місяці.

У разі відсутності висновку Комісії протягом періоду, зазначеного в першому та другому абзацах, має вважатися, що Комісія не висунула заперечень проти рішення регуляторного органу.

7. Під час оцінки того, чи контроль з боку особи чи осіб з третьої країни або третіх країн поставить під загрозу безпеку постачання енергії до Союзу, Комісія має врахувати:

- (a) конкретні факти справи та відповідної третьої країни або третіх країн; та
- (b) права та обов'язки Союзу стосовно такої третьої країни або третіх країн, що виникають у рамках міжнародного права, включаючи угоду, укладену з однією або декількома третіми країнами, стороною якої є Союз, та яка звертається до питань безпеки постачання.

8. Регуляторний орган має, протягом двох місяців після закінчення строку, зазначеного в частині б, прийняти своє остаточне рішення щодо сертифікації. При прийнятті свого остаточного рішення, регуляторний орган має якомога більшою мірою врахувати висновок Комісії. У будь-якому разі держави-члени мають мати право відмовити у сертифікації у тих випадках, де надання сертифікації ставить під загрозу безпеку постачання енергії держави-члена або безпеку постачання енергії іншої держави-члена. У тих випадках, де держава-член призначила інший компетентний національний орган для проведення оцінки, зазначеної в пункті (b) частини 3, вона може вимагати від регуляторного органу прийняття остаточного рішення відповідно до оцінки цього компетентного національного органу. Остаточне рішення регуляторного органу та висновок Комісії мають бути оприлюднені разом. У тих випадках, де остаточне рішення відрізняється від висновку Комісії, держава-член, якої це стосується, має надати та оприлюднити, разом з таким рішенням, обґрунтування, що лежить в основі такого рішення.

9. Ніщо в цій статті не має впливати на право держав-членів здійснювати, відповідно до права Союзу, національний правовий контроль для захисту законних інтересів громадської безпеки.

10. Ця стаття, за винятком пункту (a) частини 3, має також застосовуватись до держав-членів, які підпадають під дію відступу відповідно до статті 6б.

Стаття 54

Власність операторів систем передачі на установки зберігання енергії

1. Оператори систем передачі не мають мати у власності установки зберігання енергії, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх.

2. Шляхом відступу від частини 1 держави-члени можуть дозволити операторам систем передачі мати у власності установки зберігання енергії, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх у тих випадках, де вони є повністю інтегрованими компонентами мережі та регуляторний орган надав своє схвалення, або де виконані всі з наведених нижче умов :

- (a) інші сторони, після відкритої, прозорої та недискримінаційної тендерної процедури, яка підлягає перегляду та схваленню регулятором, не отримали присудження права мати у власності такі установки, розвивати їх, управляти ними або експлуатувати їх, або не змогли б надати такі послуги за резонною вартістю та своєчасно;
- (b) такі установки або нечастотні допоміжні послуги необхідні операторам систем передачі для виконання своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви для ефективної, надійної та безпечної експлуатації системи передачі, та вони не використовуються для купівлі або продажу електроенергії на ринках електроенергії; та
- (c) регуляторний орган оцінив необхідність такого відступу, виконав попередній (*ex ante*) перегляд можливості застосування тендерної процедури, включаючи умови тендерної процедури, та надав своє схвалення.

Регуляторний орган може розробити настанови або положення про закупівлі, щоб допомогти операторам систем передачі забезпечити справедливу тендерну процедуру.

3. Рішення про надання відступу має бути повідомлено Комісії та ACER разом з відповідною інформацією про запит та причини надання відступу.

4. Регуляторні органи мають проводити, в регулярні інтервали або принаймні кожні п'ять років, публічну консультацію щодо існуючих установок зберігання енергії з метою оцінки потенційної доступності та інтересу інших осіб в інвестуванні в такі установки. У тих випадках, де публічна консультація, за оцінкою регуляторного органу, вказує на те, що інші особи здатні мати у власності такі установки, розвивати, експлуатувати їх або управляти ними в ефективний за витратами спосіб, регуляторний орган має забезпечити, щоб діяльність операторів систем передачі у зв'язку з цим була поетапно припинена протягом 18 місяців. У складі умов цієї процедури, регуляторні органи можуть дозволити операторам систем передачі отримати резонну компенсацію, зокрема, для повернення собі залишкової вартості своїх інвестицій в установки зберігання енергії.

5. Частина 4 не має застосовуватись до повністю інтегрованих компонентів мережі або для звичайного періоду амортизації нових батарейних установок зберігання з остаточним рішенням про інвестування до 2024 року, за умови, що такі батарейні установки зберігання:

- (a) приєднані до мережі не пізніше ніж за два роки після цього;
- (b) інтегровані в систему передачі;
- (c) використовуються лише для реактивного миттєвого відновлення безпеки мережі у випадку непередбачуваних ситуацій в мережі у тих випадках, де такий захід з відновлення розпочинається невідкладно та закінчується щойно, як звичайна передиспетчеризація має можливість розв'язати проблему; та
- (d) не використовуються для купівлі або продажу електроенергії на ринках електроенергії, включаючи балансування.

Розділ 5

Відокремлення (анбандлінг) та прозорість облікових рахунків

Стаття 55

Право доступу до облікових рахунків

1. Держави-члени або будь-який компетентний орган, який вони призначають, включаючи регуляторні органи, зазначені в статті 57, мають, тією мірою, якою це необхідно для виконання своїх функцій, мати право доступу до облікових рахунків електроенергетичних підприємств, як встановлено в статті 56.

2. Держави-члени та будь-який призначений компетентний орган, включаючи регуляторні органи, мають оберігати конфіденційність комерційно чутливої інформації. Держави-члени можуть передбачити розкриття такої інформації, де таке розкриття необхідне для виконання компетентними органами їхніх функцій.

Стаття 56

Відокремлення облікових рахунків

1. Держави-члени мають вживати необхідних заходів для забезпечення того, щоб облікові рахунки електроенергетичних підприємств велися відповідно до частин 2 та 3.

2. Електроенергетичні підприємства, незалежно від їхньої системи власності або правової форми, мають складати, подавати на аудит та оприлюднювати свої річні облікові рахунки відповідно до положень національного законодавства про річні облікові рахунки компаній з обмеженою відповідальністю, прийнятих відповідно до Директиви 2013/34/ЄС.

Підприємства, які за законом не зобов'язані оприлюднювати свої річні облікові рахунки, мають зберігати їхню копію у розпорядженні громадськості у своєму головному офісі.

3. Електроенергетичні підприємства мають, у своєму внутрішньому бухгалтерському обліку, вести окремі облікові рахунки по кожному з їхніх видів діяльності з передачі та розподілу, як це вимагалось би від них робити, якби види діяльності, про які йдеться, велися окремими підприємствами, з метою уникнення дискримінації, перехресного субсидування та спотворення конкуренції. Вони також мають вести облікові рахунки, які можуть бути консолідованими, по інших видах електроенергетичної діяльності, не пов'язаних з передачею або розподілом. Доходи від власності на систему передачі або розподілу мають вказуватись у облікових рахунках. У тих випадках, де це потрібно, вони мають вести консолідовані облікові рахунки по інших, не електроенергетичних видах діяльності. Внутрішні облікові рахунки мають включати таблицю балансу та рахунок прибутків та збитків по кожному виду діяльності.

4. Аудит, зазначений у частині 2, має, зокрема, перевіряти дотримання обов'язку щодо уникнення дискримінації та перехресного субсидування, зазначеного у частині 3.

ГЛАВА VII **РЕГУЛЯТОРНІ ОРГАНИ**

Стаття 57

Призначення та незалежність регуляторних органів

1. Кожна держава-член має призначити єдиний регуляторний орган на національному рівні.
2. Частина 1 має діяти без шкоди чи обмеження для призначення інших регуляторних органів на регіональному рівні в межах держав-членів, за умови, що існує один старший представник для цілей представництва та контактування на рівні Союзу у Раді регуляторів ACER відповідно до частини 1 статті 21 Регламенту (ЄС) 2019/942.
3. Шляхом відступу від частини 1, держава-член може призначити регуляторні органи для малих систем у географічно відокремленому регіоні, споживання якого у 2008 році становило менше ніж 3 % від загального споживання держави-члена, частиною якої він є. Цей відступ має діяти без шкоди чи обмеження для призначення одного старшого представника для цілей представництва та контактування на рівні Союзу у Раді регуляторів ACER відповідно до частини 1 статті 21 Регламенту (ЄС) 2019/942.
4. Держави-члени мають гарантувати незалежність регуляторного органу та мають забезпечити, щоб він виконував свої повноваження неупереджено та прозоро. З цією метою, держави-члени мають забезпечити, щоб, при виконанні регуляторних завдань, покладених на нього цією Директивою та пов'язаним законодавством, регуляторний орган:
 - (a) був юридично окремим та функціонально незалежним від інших публічних чи приватних суб'єктів;
 - (b) забезпечував, щоб його персонал та особи, відповідальні за його управління:
 - (i) діяли незалежно від будь-яких ринкових інтересів; та
 - (ii) не шукали та не приймали прямих інструкцій від будь-якого уряду або іншого публічного чи приватного суб'єкта при виконанні регуляторних завдань. Така вимога діє без шкоди чи обмеження для тісної співпраці, у належних випадках, з іншими відповідними національними

органами або для загальних настанов політики, виданих урядом, що не пов'язані з регуляторними повноваженнями та обов'язками відповідно до статті 59.

5. З метою захисту незалежності регуляторного органу, держави-члени мають, зокрема, забезпечити, щоб:

- (a) регуляторний орган міг приймати автономні рішення, незалежно від будь-якого політичного органу;
- (b) регуляторний орган мав усі необхідні людські та фінансові ресурси, які йому потрібні для виконання своїх обов'язків та здійснення своїх повноважень в ефективний та дієвий спосіб;
- (c) регуляторний орган має окремий виділений щорічний бюджет та автономію у реалізації виділеного бюджету;
- (d) члени правління регуляторного органу або, за відсутності правління, вище керівництво регуляторного органу призначалися на встановлений строк від п'яти до семи років, з одноразовим поновленням.
- (e) члени правління регуляторного органу або, за відсутності правління, вище керівництво регуляторного органу призначалися на підставі об'єктивних, прозорих та оприлюднених критеріїв, за незалежною та неупередженою процедурою, яка б забезпечувала, щоб кандидати мали необхідні навички та досвід для відповідної посади в регуляторному органі;
- (f) були встановлені положення щодо конфлікту інтересів, а обов'язки щодо конфіденційності продовжували діяти після закінчення строку повноважень членів правління регуляторного органу або, за відсутності правління, строку повноважень вищого керівництва регуляторного органу;
- (g) члени правління регуляторного органу або, за відсутності правління, вище керівництво регуляторного органу могли бути звільнені лише на підставі прозорих критеріїв, що приведені в дію.

Стосовно пункту (d) першого абзацу, держави-члени мають забезпечити належну схему ротачії для правління або вищого керівництва. Члени правління або, за відсутності правління, члени вищого керівництва можуть бути звільнені з посади протягом строку повноважень, лише якщо вони більше не виконують умови, встановлені в цій статті, або були винними у неналежній поведінці відповідно до національного законодавства.

6. Держави-члени можуть передбачити постфактум (*ex-post*) перевірку річної звітності регуляторних органів незалежним аудитором.

7. До 05 липня 2022 року та кожні чотири роки після цього, Комісія має подавати звіт Європейському Парламенту і Раді про дотримання національними органами влади принципу незалежності, викладеного в цій статті.

Стаття 58

Загальні цілі регуляторного органу

При виконанні регуляторних завдань, визначених у цій Директиві, регуляторний орган має вживати всіх резонних заходів у досягненні наведених нижче цілей в рамках своїх обов'язків та повноважень, встановлених у статті 59, у тісній консультації з іншими відповідними національними органами, включаючи органи з питань конкуренції, а також органами, включаючи регуляторні органи, сусідніх держав-членів і сусідніх третіх країн, у належних випадках, та без шкоди чи обмеження для їхньої компетенції:

- (a) просування, у тісній співпраці з регуляторними органами інших держав-членів, Комісією та ACER, конкурентного, гнучкого, безпечного та екологічно сталого внутрішнього ринку електроенергії в межах Союзу та ефективного відкриття ринку для всіх споживачів і постачальників в Союзі, а також забезпечення належних умов для ефективної та надійної експлуатації електричних мереж, із врахуванням довгострокових цілей;

- (b) розвиток конкурентних та належно функціонуючих регіональних транскордонних ринків в межах Союзу з метою досягнення цілей, зазначених у пункті (а);
- (c) усунення обмежень на торгівлю електроенергією між державами-членами, включаючи розвиток належних транскордонних потужностей передачі для задоволення попиту та посилення інтеграції національних ринків, що може полегшити потоки електроенергії по всьому Союзу;
- (d) допомога в досягненні, в найбільш ефективний за витратами спосіб, розвитку безпечних, надійних та ефективних недискримінаційних систем, які є зосередженими на споживачі, та просування адекватності системи та, відповідно до загальних цілей енергетичної політики, енергоефективності, а також інтеграції велико- та маломасштабного виробництва електроенергії з відновлюваних джерел та розподіленої генерації до мереж як передачі, так і розподілу, та сприяння їхній експлуатації у зв'язку з іншими енергетичними мережами газу або тепла;
- (e) сприяння доступу до мережі для нової потужності генерації та установок зберігання енергії, зокрема усунення бар'єрів, які могли б перешкоджати доступу нових учасників, що увіходять у ринок, та електроенергії з відновлюваних джерел;
- (f) забезпечення того, щоб операторам систем та користувачам систем надавалися належні стимули, як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі, для підвищення ефективності, й особливо енергоефективності, у роботі систем та для плекання інтеграції ринку;
- (g) забезпечення того, щоб споживачі отримували вигоду від ефективного функціонування їхнього національного ринку, просування ефективної конкуренції та допомога у забезпеченні високого рівня захисту споживачів, у тісній співпраці з відповідними органами захисту споживачів;
- (h) допомога у досягненні високих стандартів універсальної послуги та загальносуспільної послуги у постачанні електроенергії, внесення лепти у захист вразливих споживачів та внесення лепти у сумісність необхідних процесів обміну даними для переключення споживачів.

Стаття 59

Обов'язки та повноваження регуляторних органів

1. Регуляторний орган має мати такі обов'язки:
 - (a) закріплення або схвалення, відповідно до прозорих критеріїв, тарифів на передачу або розподіл або їхніх методик, або і того, і іншого;

▼ M1

- (aa) виконання обов'язків, викладених у статті 3, частині 7 статті 5 та статтях 14–17 Регламенту (ЄС) 2022/869 Європейського Парламенту і Ради ⁽¹²⁾.

▼ B

- (b) забезпечення дотримання операторами систем передачі та операторами систем розподілу та, у відповідних випадках, власниками систем, а також дотримання будь-якими електроенергетичними підприємствами та іншими учасниками ринку, своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви, Регламенту (ЄС) 2019/943, мережних кодексів та настанов, прийнятих відповідно до статей 59, 60 та 61 Регламенту (ЄС) 2019/943, та іншого відповідного законодавства Союзу, у тому числі стосовно транскордонних питань, а також рішень ACER;
- (c) у тісній координації з іншими регуляторними органами, забезпечення дотримання ENTSO для Електроенергії та об'єднанням EU DSO їхніх обов'язків відповідно до цієї Директиви, Регламенту (ЄС) 2019/943, мережних кодексів та настанов, прийнятих відповідно до статей 59, 60 та 61 Регламенту (ЄС) 2019/943, та іншого відповідного законодавства Союзу, у тому числі стосовно транскордонних питань, а також рішень ACER, та спільне розпізнавання недотримання

⁽¹²⁾ Регламент (ЄС) 2022/869 Європейського Парламенту і Ради від 30 травня 2022 року про настанови для транс'європейської енергетичної інфраструктури, що вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 715/2009, (ЄС) 2019/942 і (ЄС) 2019/943 та Директив 2009/73/ЄС і (ЄС) 2019/944 та скасовує Регламент (ЄС) № 347/2013 (Офіційний вісник, L 152, 03.06.2022, с. 45).

ENTSO для Електроенергії та об'єднанням EU DSO їхніх відповідних обов'язків; у тих випадках, де регуляторні органи не змогли досягти згоди протягом періоду у чотири місяці після початку консультацій з метою спільного розпізнавання недотримання обов'язків, питання має бути передане до ACER для рішення, відповідно до частини 10 статті 6 Регламенту (ЄС) 2019/942;

- (d) схвалення продуктів та процесу закупівель для нечастотних допоміжних послуг;
- (e) імплементація мережевих кодексів та настанов, прийнятих відповідно до статей 59, 60 та 61 Регламенту (ЄС) 2019/943, через національні заходи або, у тих випадках, де це необхідно, координовані регіональні заходи або заходи в масштабах Союзу;
- (f) співпраця стосовно транскордонних питань з регуляторним органом або органами держав-членів, яких це стосується, та з ACER, зокрема, через участь в роботі Ради регуляторів ACER відповідно до статті 21 Регламенту (ЄС) 2019/942;
- (g) дотримання, та імплементація, будь-яких відповідних юридично зобов'язуючих рішень Комісії та ACER;
- (h) забезпечення того, щоб оператори систем передачі робили доступними потужності взаємоз'єднання якнайбільшою мірою відповідно до статті 16 Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (i) звітування щороку про свою діяльність та виконання своїх обов'язків перед відповідними органами держав-членів, Комісією та ACER, в тому числі про зроблені кроки та отримані результати стосовно кожного із завдань, перерахованих в цій статті;
- (j) забезпечення відсутності перехресного субсидування між видами діяльності з передачі, розподілу та постачання або іншими електроенергетичними та не електроенергетичними видами діяльності;
- (k) моніторинг інвестиційних планів операторів систем передачі та надання у своєму річному звіті оцінки інвестиційних планів операторів систем передачі щодо їхньої узгодженості з Планом розвитку мереж у масштабах Союзу; така оцінка може включати рекомендації про внесення змін до таких інвестиційних планів;
- (l) моніторинг та оцінка роботи операторів систем передачі та операторів систем розподілу стосовно розвитку розумної мережі, яка просуває енергоефективність та інтеграцію енергії з відновлюваних джерел, на основі обмеженого набору показників, та оприлюднення національного звіту кожні два роки, включно з рекомендаціями;
- (m) встановлення або схвалення стандартів і вимог до якості послуг та постачання, або сприяння цьому разом з іншими компетентними органами, а також моніторинг дотримання та перегляд виконання в минулому правил безпеки та надійності мереж;
- (n) моніторинг рівня прозорості, у тому числі щодо оптових цін, та забезпечення дотримання електроенергетичними підприємствами обов'язків щодо прозорості;
- (o) моніторинг рівня та ефективності відкриття ринку та конкуренції на оптовому та роздрібному рівнях, у тому числі на біржах електроенергії, цін для побутових споживачів, включаючи системи передоплати, впливу договорів з динамічною ціною на електроенергію та використання систем розумного обліку, коефіцієнтів переключення, коефіцієнтів відключення, плати за послуги з обслуговування, виконання послуг з обслуговування, співвідношення між побутовими та оптовими цінами, еволюції мережевих тарифів та зборів, та скарг від побутових споживачів, а також будь-якого спотворення або обмеження конкуренції, у тому числі надання будь-якої відповідної інформації, та передачі будь-яких відповідних справ до відповідних органів з питань конкуренції;
- (p) моніторинг виникнення обмежувальних договірних практик, включно з положеннями про ексклюзивність, які можуть перешкоджати споживачам в укладенні договорів одночасно з більш ніж одним постачальником або обмежувати їхній вибір це робити, та, у належних випадках, інформування національних органів з питань конкуренції про такі практики;
- (q) моніторинг часу, що витрачається операторами систем передачі та операторами систем розподілу на виконання приєднань та ремонтів;
- (r) допомога у забезпеченні, разом з іншими відповідними органами, того, щоб заходи захисту споживачів були ефективними та примусово виконувалися;
- (s) оприлюднення рекомендацій, принаймні щороку, стосовно відповідності цін постачання статті 5, та надання таких рекомендацій органам з питань конкуренції, у належних випадках;

- (t) забезпечення недискримінаційного доступу до даних про споживання споживачів, надання, для необов'язкового використання, легко зрозумілого, гармонізованого на національному рівні формату даних про споживання, а також швидкого доступу для всіх споживачів до таких даних відповідно до статей 23 та 24;
- (u) моніторинг імплементації правил щодо ролей та обов'язків операторів систем передачі, операторів систем розподілу, постачальників, споживачів та інших учасників ринку відповідно до Регламенту (ЄС) 2019/943;
- (v) моніторинг інвестицій у потужності генерації та зберігання у зв'язку з безпекою постачання;
- (w) моніторинг технічної співпраці між операторами систем передачі Союзу та третій країн;
- (x) внесення лепти у сумісність процесів обміну даними стосовно найважливіших ринкових процесів на регіональному рівні;
- (y) моніторинг наявності інструментів порівняння, які відповідають вимогам, викладеним у статті 14;
- (z) моніторинг усунення невиправданих перешкод та обмежень для розвитку споживання електроенергії власної генерації та громадянських енергетичних спільнот.

2. У тих випадках, де держава-член таке передбачила, обов'язки з моніторингу, викладені в частині 1, можуть виконуватися іншими органами, ніж регуляторний орган. У такому випадку, інформація, отримана в результаті такого моніторингу, має бути зроблена доступною для регуляторного органу в найкоротший строк.

Оберігаючи при цьому свою незалежність, без шкоди чи обмеження для власної особливої компетенції та відповідно до принципів кращого регулювання, регуляторний орган має, у належних випадках, проводити консультації з операторами систем передачі та, у належних випадках, тісно співпрацювати з іншими відповідними національними органами під час виконання обов'язків, викладених в частині 1.

Будь-які схвалення, надані регуляторним органом або ACER відповідно до цієї Директиви, діють без шкоди чи обмеження для будь-якого належним чином виправданого майбутнього використання своїх повноважень регуляторним органом відповідно до цієї статті або для будь-яких стягнень, що застосовуються іншими відповідними органами або Комісією.

3. Держави-члени мають забезпечити, щоб регуляторним органам були надані повноваження, що дозволяють їм виконувати обов'язки, зазначені в цій статті, ефективним та швидким чином. З цією метою, регуляторний орган має мати принаймні такі повноваження:

- (a) видавати зобов'язуючі рішення щодо електроенергетичних підприємств;
- (b) проводити розслідування щодо функціонування ринків електроенергії, а також приймати рішення та застосовувати будь-які необхідні та пропорційні заходи для сприяння ефективній конкуренції та забезпечення належного функціонування ринку. У належних випадках, регуляторний орган також має мати повноваження співпрацювати з національним органом з питань конкуренції та регуляторами фінансових ринків або Комісією у проведенні розслідування, пов'язаного з законодавством про конкуренцію;
- (c) вимагати від електроенергетичних підприємств будь-яку інформацію, що є актуальною виконання своїх завдань, у тому числі виправдання будь-якої відмови у наданні доступу для третій сторін, а також будь-яку інформацію про заходи, необхідні для зміцнення мережі;
- (d) застосовувати ефективні, пропорційні та стримувальні стягнення до електроенергетичних підприємств, які не дотримуються своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви, Регламенту (ЄС) 2019/943 або будь-яких відповідних юридично зобов'язуючих рішень регуляторного органу чи ACER, або пропонувати компетентному суду застосувати такі стягнення, включаючи повноваження застосовувати або пропонувати застосування стягнення у розмірі до 10 % річного обороту оператора системи передачі до оператора системи передачі або до 10 % річного обороту вертикально інтегрованого підприємства до вертикально інтегрованого підприємства, залежно від обставин, за недотримання їхніх відповідних обов'язків відповідно до цієї Директиви; та

- (e) належні права на проведення розслідування та відповідні повноваження надавати вказівки щодо врегулювання спорів відповідно до частин 2 та 3 статті 60.

4. Регуляторний орган, розташований в державі-члені, в якій ENTSO для Електроенергії або об'єднання EU DSO має свій офіс, має мати повноваження застосовувати ефективні, пропорційні та стримувальні стягнення до таких суб'єктів у тих випадках, де вони не дотримуються своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви, Регламенту (ЄС) 2019/943 або будь-яких відповідних юридично зобов'язуючих рішень регуляторного органу або ACER, або пропонувати компетентному суду застосувати такі стягнення.

5. На додаток до обов'язків, покладених на нього відповідно до частин 1 та 3 цієї статті, у разі, коли призначено незалежного оператора системи відповідно до статті 44, регуляторний орган має:

- (a) здійснювати моніторинг дотримання власником системи передачі та незалежним оператором системи своїх обов'язків відповідно до цієї статті, та видавати стягнення за недотримання відповідно до пункту (d) частини 3;
- (a) здійснювати моніторинг відносин та комунікації між незалежним оператором системи та власником системи передачі з тим, щоб забезпечити дотримання незалежним оператором системи своїх обов'язків та, зокрема, схвалювати договори та діяти як орган врегулювання спорів між незалежним оператором системи та власником системи передачі стосовно будь-якої скарги, поданої будь-якою стороною відповідно до частини 2 статті 60;
- (b) без шкоди чи обмеження для процедури, передбаченої пунктом (c) частини 2 статті 44, для першого десятирічного плану розвитку мережі, схвалювати інвестиційне планування та багаторічний план розвитку мережі, що подається принаймні кожні два роки незалежним оператором системи;
- (c) забезпечувати, щоб тарифи на доступ до мережі, що стягуються незалежним оператором системи, включали винагороду для власника мережі або власників мережі, яка б забезпечувала адекватну винагороду від активів мережі та будь-яких нових інвестицій, здійснених в неї, за умови, що вони здійснюються економічно та ефективно;
- (d) мати повноваження проводити перевірки, у тому числі неоголошені перевірки, у приміщеннях власника системи передачі та незалежного оператора системи; та
- (e) здійснювати моніторинг використання плати за перевантаження, що стягується незалежним оператором системи відповідно до частини 2 статті 19 Регламенту (ЄС) 2019/943.

6. На додаток до обов'язків та повноважень, покладених на нього згідно з частинами 1 та 3 цієї статті, у разі, коли оператора системи передачі призначено відповідно до Розділу 3 Глави VI, регуляторний орган має мати принаймні такі обов'язки та повноваження:

- (a) застосовувати стягнення відповідно до пункту (d) частини 3 за дискримінаційну поведінку на користь вертикально інтегрованого підприємства;
- (b) здійснювати моніторинг комунікацій між оператором системи передачі та вертикально інтегрованим підприємством з метою забезпечення дотримання оператором системи передачі своїх обов'язків;
- (c) діяти як орган врегулювання спорів між вертикально інтегрованим підприємством та оператором системи передачі стосовно будь-якої скарги, поданої відповідно до частини 2 статті 60;
- (d) здійснювати моніторинг комерційних та фінансових відносин, включаючи позики, між вертикально інтегрованим підприємством та оператором системи передачі;
- (e) схвалювати всі комерційні та фінансові угоди між вертикально інтегрованим підприємством та оператором системи передачі, за умови, що вони відповідають ринковим умовам;
- (f) вимагати виправдання від вертикально інтегрованого підприємства у разі отриманого повідомлення від посадової особи з питань відповідності (комплаєнсу) відповідно до частини 4 статті 50, таке виправдання має включати, зокрема, докази, що демонструють відсутність дискримінаційної поведінки на користь вертикально інтегрованого підприємства;

- (g) проводити перевірки, у тому числі неоголошені, по приміщеннях вертикально інтегрованого підприємства та оператора системи передачі; та
- (h) покладати всі або окремі завдання оператора системи передачі на незалежного оператора системи, призначеного відповідно до статті 44, у випадку систематичного порушення оператором системи передачі своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви, зокрема у випадку повторюваної дискримінаційної поведінки на користь вертикально інтегрованого підприємства.

7. Регуляторні органи, за винятком тих випадків, де ACER має компетенцію закріплювати та схвалювати положення та умови або методики для імплементації мережових кодексів та настанов відповідно до Глави VII Регламенту (ЄС) 2019/943 згідно з частиною 2 статті 5 Регламенту (ЄС) 2019/942 через їхній координований характер, мають бути відповідальними за закріплення або схвалення достатньо завчасно до їхнього вступу у силу принаймні національних методик, що використовуються для розрахунку або встановлення положень та умов для:

- (a) приєднання та доступу до національних мереж, включно з тарифами на передачу та розподіл або їхніми методиками, такі тарифи чи методики мають дозволяти, щоб необхідні інвестиції в мережі здійснювалися таким чином, щоб дозволити таким інвестиціям забезпечувати життєздатність мереж;
- (b) надання допоміжних послуг, які мають виконуватися у якомога більш економічний спосіб та передбачати належні стимули для користувачів мережі для балансування їхньої подачі та відбору, такі допоміжні послуги мають надаватися у справедливий та недискримінаційний спосіб і ґрунтуватися на об'єктивних критеріях; та
- (c) доступу до транскордонної інфраструктури, включно з процедурами розподілу пропускної здатності та управління перевантаженням.

8. Методики або положення та умови, зазначені в частині 7, мають бути оприлюднені.

9. З метою підвищення прозорості на ринку та надання всім зацікавленим сторонам всієї необхідної інформації та рішень або пропозицій щодо рішень стосовно тарифів на передачу та розподіл, як зазначено у частині 3 статті 60, регуляторні органи мають оприлюднювати докладну методику та витрати, що лежать в її основі, які використовуються для розрахунку відповідних мережових тарифів, оберігаючи при цьому конфіденційність комерційно чутливої інформації.

10. Регуляторні органи мають здійснювати моніторинг управління перевантаженням національних електричних систем, у тому числі взаємоз'єднань, та імплементації правил управління перевантаженням. З цією метою, оператори систем передачі або оператори ринку мають подавати свої правила управління перевантаженням, включно з розподілом пропускної здатності, регуляторним органам. Регуляторні органи можуть вимагати внесення змін до таких правил.

Стаття 60

Рішення та скарги

1. Регуляторні органи мають мати повноваження вимагати від операторів систем передачі та операторів систем розподілу, якщо необхідно, змінити положення та умови, включаючи тарифи або методики, зазначені у статті 59 цієї Директиви, аби забезпечити, щоб вони були пропорційними та застосовувались у недискримінаційний спосіб відповідно до статті 18 Регламенту (ЄС) 2019/943. У випадку затримки у закріпленні тарифів на передачу та розподіл, регуляторні органи мають мати повноваження закріплювати або схвалювати тимчасові тарифи або методики на передачу та розподіл та приймати рішення про належні компенсаційні заходи, якщо остаточні тарифи або методики на передачу та розподіл відрізнятимуться від таких тимчасових тарифів або методик.

2. Будь-яка сторона, яка має скаргу на оператора системи передачі або розподілу стосовно обов'язків цього оператора відповідно до цієї Директиви, може подати скаргу до регуляторного органу, який, діючи як орган врегулювання спорів, має винести рішення протягом двох місяців після отримання

скарги. Такий період може бути продовжений на два місяці у тих випадках, де регуляторний орган запитує додаткову інформацію. Такий продовжений період може бути додатково продовжений за згодою скаржника. Рішення регуляторного органу має мати зобов'язуючу силу, якщо тільки та доки його не буде скасовано в порядку апеляції.

3. Будь-яка особа, яка зазнала впливу та яка має право на скаргу стосовно рішення про методики, прийняте відповідно до статті 59, або, у тих випадках, де регуляторний орган має обов'язок проводити консультації, стосовно запропонованих тарифів чи методик, може, протягом двох місяців, або протягом коротшого періоду, передбаченого державами-членами, після оприлюднення рішення або пропозиції щодо рішення, подати скаргу щодо перегляду. Така скарга не має мати призупиняючої дії.

4. Держави-члени мають створити належні та ефективні механізми для регулювання, контролю та прозорості з тим, щоб уникнути будь-якого зловживання домінуючим становищем, зокрема на шкоду споживачам, та будь-якої хижацької поведінки. Ці механізми мають враховувати положення ДФЄС, зокрема його статтю 102.

5. Держави-члени мають забезпечити, щоб були вжиті належні заходи, включаючи адміністративні дії або кримінальні провадження відповідно до їхнього національного законодавства, проти фізичних чи юридичних осіб, відповідальних у тих випадках, де не було дотримано правил конфіденційності, встановлених цією Директивою.

6. Скарги, зазначені в частинах 2 та 3, мають бути без шкоди чи обмеження для реалізації прав на апеляцію відповідно до права Союзу або національного законодавства.

7. Рішення, прийняті регуляторними органами, мають бути цілком вмотивованими та виправданими, щоб дозволити судовий перегляд. Рішення мають бути доступними для громадськості, обєригаючи при цьому конфіденційність комерційно чутливої інформації.

8. Держави-члени мають забезпечити, щоб існували придатні механізми на національному рівні, за якими сторона, яка зазнала впливу від рішення регуляторного органу, мала право на апеляцію до органу, незалежного від залучених сторін та від будь-якого уряду.

Стаття 61

Регіональне співробітництво між регуляторними органами з транскордонних питань

1. Регуляторні органи мають тісно консультуватися та співпрацювати один з одним, зокрема в межах ACER, та мають надавати один одному та ACER будь-яку інформацію, необхідну для виконання їхніх завдань відповідно до цієї Директиви. Стосовно інформації, якою здійснюється обмін, приймаючий орган має забезпечити такий самий рівень конфіденційності, як і той, який вимагається від органу походження.

2. Регуляторні органи мають співпрацювати принаймні на регіональному рівні для того, щоб:

- (a) плекати створення операційних механізмів для уможливлення оптимального управління мережею, просувати спільні біржі електроенергії та розподіл транскордонної пропускної здатності, а також забезпечувати належний рівень пропускної здатності взаємоз'єднання, у тому числі через нове взаємоз'єднання, в межах регіону та між регіонами, щоб дозволити розвиток ефективної конкуренції та покращення безпеки постачання без дискримінації між постачальниками в різних державах-членах;
- (b) координувати спільний нагляд за суб'єктами, що виконують функції на регіональному рівні;
- (c) координувати, за співпраці з іншими залученими органами, спільний нагляд за національною, регіональною та європейською оцінкою адекватності ресурсів;
- (d) координувати розробку всіх мережевих кодексів та настанов для відповідних операторів систем передачі та інших дійових осіб ринку; та

- (e) координувати розробку правил, що регулюють управління перевантаженням.
3. Регуляторні органи мають мати право укладати між собою домовленості про співпрацю для плекання регуляторної співпраці.
 4. Дії, зазначені в частині 2, мають виконуватися у належних випадках у тісній консультації з іншими відповідними національними органами та без шкоди чи обмеження для їхньої особливої компетенції.
 5. Комісія наділена повноваженнями приймати делеговані акти відповідно до статті 67 з метою доповнення цієї Директиви шляхом встановлення настанов щодо міри обов'язків регуляторних органів співпрацювати один з одним та з ACER.

Стаття 62

Обов'язки та повноваження регуляторних органів щодо регіональних координаційних центрів

1. Регіональні регуляторні органи в регіоні експлуатації системи, в якому створено регіональний координаційний центр мають, у тісній координації один з одним:
 - (a) схвалити пропозицію про створення регіональних координаційних центрів відповідно до частини 1 статті 35 Регламенту (ЄС) 2019/943;
 - (b) схвалювати витрати, пов'язані з діяльністю регіональних координаційних центрів, які мають нести оператори систем передачі та мають враховуватися при розрахунку тарифів, за умови, що вони є резонними та належними;
 - (c) схвалювати кооперативний процес прийняття рішень;
 - (d) забезпечувати, щоб регіональні координаційні центри були забезпечені всіма необхідними людськими, технічними, матеріальними та фінансовими ресурсами для виконання їхніх обов'язків відповідно до цієї Директиви та виконання їхніх завдань незалежно та неупереджено;
 - (e) пропонувати спільно з іншими регуляторними органами в регіоні експлуатації системи можливі додаткові завдання та додаткові повноваження, що можуть бути покладені на регіональні координаційні центри державами-членами в регіоні експлуатації системи;
 - (f) забезпечувати дотримання обов'язків відповідно до цієї Директиви та іншого відповідного законодавства Союзу, у тому числі з транскордонних питань, та спільно розпізнавати недотримання регіональними координаційними центрами їхніх відповідних обов'язків; у тих випадках, де регуляторні органи не змогли досягти згоди протягом періоду у чотири місяці після початку консультацій з метою спільного розпізнавання недотримання, питання має бути передане до ACER для рішення, відповідно до частини 10 статті 6 Регламенту (ЄС) 2019/942;
 - (g) здійснювати моніторинг ефективності координації системи та звітувати щорічно перед ACER стосовно цього відповідно до статті 46 Регламенту (ЄС) 2019/943.
2. Держави-члени мають забезпечити, щоб регуляторним органам були надані повноваження, що дозволяють їм виконувати обов'язки, зазначені в частині 1 ефективним та швидким чином. З цієї метою регуляторні органи мають мати принаймні такі повноваження:
 - (a) вимагати інформацію від регіональних координаційних центрів;
 - (b) проводити перевірки, у тому числі неоголошені перевірки, у приміщеннях регіональних координаційних центрів; та
 - (c) приймати спільні зобов'язуючі рішення щодо регіональних координаційних центрів.
3. Регуляторний орган, розташований в державі-члені, в якій регіональний координаційний центр має свій офіс, має мати повноваження застосовувати ефективні, пропорційні та стримувальні стягнення до регіонального координаційного центру у тих випадках, де він не дотримується своїх обов'язків відповідно до цієї Директиви, Регламенту (ЄС) 2019/943 або будь-яких відповідних юридично

зобов'язуючих рішень регуляторного органу або ACER, або мати повноваження пропонувати компетентному суду застосувати такі стягнення.

Стаття 63

Відповідність мережевим кодексам та настановам

1. Будь-який регуляторний орган та Комісія можуть подати запит на отримання висновку ACER щодо відповідності рішення, прийнятого регуляторним органом, мережевим кодексам та настановам, зазначеним у цій Директиві або в Главі VII Регламенту (ЄС) 2019/943.
2. ACER має надати свій висновок, відповідно, регуляторному органу, який подав запит, або Комісії, а також регуляторному органу, який прийняв відповідне рішення, про яке йдеться, протягом трьох місяців з дати отримання запиту.
3. У тих випадках, де регуляторний орган, який прийняв рішення, не дотримується висновку ACER протягом чотирьох місяців з дати отримання такого висновку, ACER має відповідно поінформувати Комісію.
4. Будь-який регуляторний орган може поінформувати Комісію у тих випадках, де він вважає, що рішення стосовно транскордонної торгівлі, прийняте іншим регуляторним органом, не відповідає мережевим кодексам та настановам, зазначеним у цій Директиві або в Главі VII Регламенту (ЄС) 2019/943, протягом двох місяців з дати такого рішення.
5. У тих випадках, де Комісія, протягом двох місяців після надходження повідомлення від ACER відповідно до частини 3, або від регуляторного органу відповідно до частини 4, або, за власною ініціативою, протягом трьох місяців з дати рішення, виявить, що рішення регуляторного органу викликає серйозні сумніви щодо його сумісності з мережевими кодексами та настановами, зазначеними у цій Директиві або в Главі VII Регламенту (ЄС) 2019/943, Комісія може прийняти рішення розглянути справу далі. У такому випадку, вона має запропонувати регуляторному органу та сторонам справи в регуляторному органі подати свої зауваження.
6. У тих випадках, де Комісія приймає рішення розглянути справу далі, вона має протягом чотирьох місяців з дати такого рішення видати остаточне рішення:
 - (a) не висувати заперечень проти рішення регуляторного органу; або
 - (b) вимагати від регуляторного органу, якого це стосується, відкликати своє рішення на підставі того, що мережеві кодекси та настанови не були дотримані.
7. У тих випадках, де Комісія не прийняла рішення розглянути справу далі або остаточне рішення в межах часових рамок, встановлених у частинах 5 та 6 відповідно, має вважатися, що вона не висунула заперечень проти рішення регуляторного органу.
8. Регуляторний орган має дотриматись рішення Комісії, що вимагає від нього відкликати своє рішення, протягом двох місяців та має відповідно поінформувати Комісію.
9. Комісія наділена повноваженнями приймати делеговані акти відповідно до статті 67, що доповнюють цю Директиву, встановлюючи настанови, що визначають докладні правила процедури, якої слід дотримуватися для застосування цієї статті.

Стаття 64

Зберігання записів

1. Держави-члени мають вимагати від постачальників зберігати у розпорядженні національних органів, включаючи регуляторний орган, національні органи з питань конкуренції та Комісію, для виконання їхніх завдань, протягом принаймні п'яти років, відповідні дані стосовно усіх операцій

(транзакцій) з договорами постачання електроенергії та деривативами на електроенергію з оптовими споживачами та операторами систем передачі.

2. Дані мають включати докладні відомості про характеристики відповідних операцій (транзакцій), такі як тривалість, правила доставлення та розрахунків, кількість, дати та строки виконання, та ціни операцій (транзакцій) та засоби розпізнавання оптового споживача, якого це стосується, а також вищезазначені докладні відомості про всі неоплачені договори постачання електроенергії та деривативи на електроенергію.

3. Регуляторний орган може прийняти рішення зробити доступними учасникам ринку елементи цієї інформації за умови, що комерційно чутлива інформація про окремих учасників ринку або окремі операції (транзакції) не буде розголошуватися. Ця частина не має застосовуватися до інформації про фінансові інструменти, які підпадають під сферу застосування Директиви 2014/65/ЄС.

4. Ця стаття не має створювати додаткових обов'язків до органів, зазначених в частині 1, для суб'єктів, які підпадають під сферу застосування Директиви 2014/65/ЄС.

5. У випадку якщо органи, зазначені у частині 1, потребують доступу до даних, що зберігаються суб'єктами, які підпадають під сферу застосування Директиви 2014/65/ЄС, органи, які є відповідальними відповідно до цієї Директиви, мають надати їм необхідні дані.

ГЛАВА VIII **ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ**

Стаття 65 **Рівні умови гри**

1. Заходи, яких держави-члени можуть вживати відповідно до цієї Директиви з метою забезпечення рівних умов гри, мають бути сумісними з ДФЄС, зокрема з його статтею 36, та з законодавством Союзу.

2. Заходи, зазначені в частині 1, мають бути пропорційними, недискримінаційними та прозорими. Такі заходи можуть бути введені в дію лише після повідомлення Комісії та схвалення нею.

3. Комісія має діяти з приводу повідомлення, зазначеного в частині 2, протягом двох місяців з моменту отримання повідомлення. Такий період має починатися з наступного дня після отримання повної інформації. У тому випадку, якщо Комісія не вдалася до дій протягом такого двомісячного періоду, має вважатися, що вона не висунула заперечень проти повідомлених заходів.

Стаття 66 **Відступи**

1. Держави-члени, які можуть продемонструвати існування суттєвих проблем для експлуатації їхніх малих приєднаних систем і малих ізольованих систем, можуть звернутися до Комісії по відступ від відповідних положень статей 7 та 8, а також глав IV, V та VI.

Малі ізольовані системи та Франція, для цілей Корсики, також можуть звернутися по відступ від положень статей 4, 5 та 6.

Комісія має поінформувати держави-члени про такі звернення до прийняття рішення, враховуючи дотримання конфіденційності.

2. Відступи, надані Комісією, як зазначено в частині 1, мають бути обмежені в часі та відповідати умовам, що спрямовані на посилення конкуренції на внутрішньому ринку та його інтеграції, а також на забезпечення того, щоб відступи не перешкождали переходу до відновлюваної енергії, підвищеної гнучкості, зберігання енергії, електромобільності та реакції попиту.

Для найвіддаленіших регіонів у розумінні статті 349 ДФЕС, які не можуть бути взаємоз'єднані з ринками електроенергії Союзу, відступ не має обмежуватись в часі та має відповідати умовам, спрямованим на забезпечення того, щоб відступ не перешкоджав переходу до відновлюваної енергії.

Рішення про надання відступів має бути опубліковані в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

3. Стаття 43 не має застосовуватись до Кіпру, Люксембургу та Мальти. Крім того, статті 6 та 35 не мають застосовуватись до Мальти, а статті 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 та 52 не мають застосовуватись до Кіпру.

Для цілей пункту (b) частини 1 статті 43, поняття «підприємство, що виконує будь-яку з функцій генерації або постачання» не має включати кінцевих споживачів, які виконують будь-яку з функцій генерації та/або постачання електроенергії, або безпосередньо, або через підприємства, над якими вони здійснюють контроль, або індивідуально, або спільно, за умови, що кінцеві споживачі, включаючи їхні частки електроенергії, виробленої підконтрольними підприємствами, є, в середньому за рік, чистими споживачами електроенергії, та за умови, що економічна вартість електроенергії, яку вони продають третім особам, є незначною у пропорції до їхніх інших господарських операцій.

4. До 01 січня 2025 року, або до пізнішої дати, визначеної у рішенні відповідно до частини 1 цієї статті, Стаття 5 не має застосуватися до Кіпру та Корсики.

5. Стаття 4 не має застосуватися до Мальти до 05 липня 2027 року. Цей період може бути продовжений на подальший додатковий період, що не перевищує восьми років. Продовження на подальший додатковий період має здійснюватися шляхом ухвалення рішення відповідно до частини 1.

Стаття 67

Здійснення делегування

1. Повноваження приймати делеговані акти надані Комісії відповідно до умов, встановлених у цій статті.

2. Повноваження приймати делеговані акти, зазначені у частині 5 статті 61 та частині 9 статті 63, мають надаватись Комісії на невизначений період часу з 04 липня 2019 року.

3. Делегування повноважень, зазначених у частині 5 статті 61 та частині 9 статті 63, може бути відкликано в будь-який час Європейським Парламентом або Радою. Рішення про відкликання має припинити делегування повноважень, зазначених у такому рішенні. Воно має набрати чинності на наступний день після опублікування рішення в *Офіційному віснику Європейського Союзу* або в пізнішу дату, вказану в ньому. Воно не впливає на чинність будь-якого делегованого акта, що вже набрав сили.

4. Перед прийняттям делегованого акта, Комісія має провести консультації з експертами, призначеними кожною державою-членом відповідно до принципів, встановлених у Міжінституційній угоді від 13 квітня 2016 року про краще законотворення.

5. Одразу після прийняття нею делегованого акта, Комісія має повідомити про нього одночасно Європейський Парламент і Раду.

6. Делегований акт, прийнятий відповідно до частини 5 статті 61 та частини 9 статті 63, має вступити в силу лише за умови, якщо Європейський Парламент або Рада не висловили жодних заперечень протягом двох місяців після повідомлення про цей акт Європейського Парламенту і Ради, або якщо, до закінчення цього строку, Європейський Парламент і Рада обидва поінформували Комісію про те, що вони

не заперечуватимуть. Такий період має бути продовжений на два місяці за ініціативою Європейського Парламенту або Ради.

Стаття 68

Процедура комітету

1. Комісії має допомагати комітет. Такий комітет має бути комітетом у значенні Регламенту (ЄС) № 182/2011.
2. У тих випадках, де робиться посилання на цю частину, має застосовуватися стаття 4 Регламенту (ЄС) № 182/2011.

Стаття 69

Моніторинг, перегляд та звітування Комісією

1. Комісія має здійснювати моніторинг та перегляд імплементації цієї Директиви та має подавати звіт про хід виконання Європейському Парламенту і Раді як додаток до Звіту про стан Енергетичного Союзу, зазначеного у статті 35 Регламенту (ЄС) 2018/1999.
2. До 31 грудня 2025 року Комісія має здійснити перегляд імплементації цієї Директиви та подати звіт до Європейського Парламенту і Ради. Якщо це є доречним, Комісія має подати законодавчу пропозицію разом зі звітом або після його подання.

Перегляд Комісії має, зокрема, оцінити, чи є споживачі, особливо ті, які є вразливими або перебувають у стані енергетичної бідності, адекватно захищеними відповідно до цієї Директиви.

Стаття 70

Внесення змін до Директиви 2012/27/ЄС

До Директиви 2012/27/ЄС внесено такі зміни:

- (1) до статті 9 внесено такі зміни:

(a) назву замінено на таку:

«Облік для природного газу»;

(b) у частині 1 перший абзац замінено таким:

«1. Держави-члени мають забезпечити, щоб тією мірою, якою це технічно можливо, фінансово резонно та пропорційно до потенційної заощадженої енергії, для природного газу кінцеві споживачі були забезпечені за конкурентними цінами індивідуальними лічильниками, які точно відображають фактичне споживання енергії кінцевого споживача та які надають інформацію про фактичний час використання.»

(c) до частини 2 внесено такі зміни:

(i) вступну частину замінено таким:

«2. У тих випадках, де та тією мірою, якою держави-члени впроваджують системи інтелектуального обліку та розгортають розумні лічильники для природного газу згідно з Директивою 2009/73/ЄС:»;

(ii) пункти (c) та (d) вилучено;

- (2) до статті 10 внесено такі зміни:

(a) назву замінено таким:

«Інформація при виставленні рахунків за природний газ»;

(b) у частині 1 перший абзац замінено таким:

«1. У тих випадках, де кінцеві споживачі не мають розумних лічильників, зазначених в Директиві 2009/73/ЄС, держави-члени мають забезпечити, до 31 грудня 2014 року, щоб інформація при виставленні рахунків за природний газ була надійною, точною та на основі фактичного споживання, згідно з пунктом 1.1 Додатка VII, у тих випадках, де це є технічно можливим та економічно виправданим.»;

(c) у частині 2 перший абзац замінено таким:

«2. Лічильники, встановлені відповідно до Директиви 2009/73/ЄС, мають надавати можливість надання точної інформації при виставленні рахунків на основі фактичного споживання. Держави-члени мають забезпечувати, щоб кінцеві споживачі мали можливість легкого доступу до додаткової інформації щодо історії споживання, яка дозволяла б детальні самостійні перевірки.»;

(3) у статті 11 назву замінено таким:

«Вартість доступу до облікової інформації та інформації при виставленні рахунків за природний газ»

(4) у статті 13 слова «статей 7–11» замінено словами «статей 7–11а»;

(5) до статті 15 внесено такі зміни:

(a) до частини 5 внесено такі зміни:

- (i) перший та другий абзац вилучено;
- (ii) третій абзац замінено таким:

«Оператори систем передачі та оператори систем розподілу мають дотримуватись вимог, визначених в Додатку XII.»;

(b) частину 8 вилучено;

(6) у Додатку VII назву замінено таким:

«Мінімальні вимоги до виставлення рахунків та інформації при виставленні рахунків на основі фактичного споживання природного газу.»

Стаття 71
Транспозиція

1. Держави-члени мають ввести в силу закони, нормативно-правові акти та адміністративні положення, необхідні для дотримання положень статей 2–5, частин 2 та 3 статті 6, частини 1 статті 7, пунктів (j) та (l) частини 2 статті 8, частини 2 статті 9, частин 2–12 статті 10, статей 11–24, статей 26, 28 та 29, статей 31–34 та 36, частини 2 статті 38, статей 40 та 42, пункту (d) частини 2 статті 46, статей 51 та 54, статей 57–59, статей 61–63, пунктів (1)–(3), (5)(b) та (6) статті 70 та Додатків I та II до 31 грудня 2020 року. Вони мають негайно надіслати текст таких положень Комісії.

Проте, держави-члени мають ввести в силу закони, нормативно-правові акти та адміністративні положення, необхідні для дотримання:

- (a) пункту (5)(a) статті 70 до 31 грудня 2019 року;
- (b) пункту (4) статті 70 до 25 жовтня 2020 року.

Коли держави-члени приймають такі заходи, вони мають містити посилання на цю Директиву або супроводжуватися таким посиланням у разі їх офіційного опублікування. Вони також мають містити заяву про те, що посилання в існуючих законах, нормативно-правових актах та адміністративних положеннях

на Директиву, скасовану цією Директивою, мають тлумачитись як посилання на цю Директиву. Держави-члени мають визначити, як таке посилання має бути зроблене та яким чином має бути сформульована така заява.

2. Держави-члени мають надіслати Комісії текст основних положень національного законодавства, які вони приймають у сфері, що охоплюється цією Директивою.

Стаття 72 **Скасування**

Директива 2009/72/ЄС скасовується з дією від 01 січня 2021 року, без шкоди чи обмеження для обов'язків держав-членів стосовно часових рамок для транспозиції до національного законодавства та дати застосування Директиви, викладених у Додатку III.

Посилання на скасовану Директиву мають тлумачитися як посилання на цю Директиву та мають читатись відповідно до кореляційної таблиці, викладеної в Додатку IV.

Стаття 73 **Вступ у силу**

Ця Директива має вступити в силу на двадцятий день після дня її опублікування в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

Частина 1 статті 6, частини 2–5 статті 7, частина 1 статті 8, пункти (a)–(i) та (k) частини 2 статті 8 та частини 3 та 4 статті 8, частина 1, 3, 4 та 5 статті 9, частини 2–10 статті 10, статті 25, 27, 30, 35 та 37, частини 1, 3 та 4 статті 38, статті 39, 41, 43, 44 та 45, частина 1 статті 46, пункти (a), (b) і (c) та (e)–(h) частини 2 статті 46, частини 3–6 статті 46, статті 47–50, статті 52, 53, 55, 56, 60, 64 та 65 мають застосовуватись з 01 січня 2021 року.

Пункти (1)–(3), (5)(b) та (6) статті 70 мають застосовуватись з 01 січня 2021 року.

Пункт (5)(a) статті 70 має застосовуватись з 01 січня 2020 року.

Пункт (4) статті 70 має застосовуватись з 26 жовтня 2020 року.

Стаття 74 **Адресати**

Ця Директива адресована державам-членам.

ДОДАТОК 1
**МІНІМАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИСТАВЛЕННЯ РАХУНКІВ ТА
ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ВИСТАВЛЕННІ РАХУНКІВ**

1. **Мінімальна інформація, яка повинна міститися в рахунку та в інформації при виставленні рахунків**
 - 1.1. Наведена нижче ключова інформація має бути помітним чином розміщена для кінцевих споживачів у їхніх рахунках та чітко відокремлена від інших частин рахунка:
 - (a) ціна до сплати та розбивка ціни, де це можливо, разом з чітким зазначенням того, що всі джерела енергії можуть також отримувати вигоду від стимулів, які не були профінансовані за рахунок зборів, зазначених у розбивці ціни;
 - (b) дата, коли має бути здійснений платіж.
 - 1.2. Наведена нижче ключова інформація має бути помітним чином розміщена для кінцевих споживачів у їхніх рахунках та інформації при виставленні рахунків та чітко відокремлена від інших частин рахунка та інформації при виставленні рахунків:
 - (a) споживання електроенергії за розрахунковий період;
 - (b) найменування та контактні дані постачальника, включаючи номер гарячої лінії та адресу електронної пошти підтримки споживачів;
 - (c) найменування тарифу;
 - (d) дата закінчення договору, якщо застосовно;
 - (e) інформація про можливість та переваги переключення;
 - (f) код переключення кінцевого споживача або унікальний ідентифікаційний код точки постачання кінцевого споживача;
 - (g) інформація про права кінцевого споживача щодо позасудового врегулювання спорів, у тому числі контактні дані суб'єкта, відповідального відповідно до статті 26;
 - (h) єдиний пункт контакту, зазначений в статті 25;
 - (i) посилання або вказівка на те, де можна знайти інструменти порівняння, зазначені в статті 14.
 - 1.3. У тих випадках, де рахунки ґрунтуються на фактичному споживанні або дистанційному знятті показань оператором, наведена нижче інформація має бути доступною для кінцевих споживачів у їхніх рахунках та рахунках на періодичні розрахунки, разом з ними або за вказівками, розміщеними в них:
 - (a) порівняння поточного споживання електроенергії кінцевим споживачем зі споживанням кінцевого споживача за такий самий період попереднього року у графічній формі;
 - (b) контактна інформація організацій споживачів, енергетичних агентств або подібних органів, включаючи адреси вебсайтів, на яких можна отримати інформацію про доступні заходи з покращення енергоефективності для енергоспоживаючого обладнання;
 - (c) порівняння з середнім нормалізованим або еталонним кінцевим споживачем в такій самій категорії користувачів.
2. **Періодичність виставлення рахунків та надання інформація при виставленні рахунків:**
 - (a) виставлення рахунків на основі фактичного споживання має відбуватися принаймні раз на рік;
 - (b) у тих випадках, де кінцевий споживач не має лічильника, який дозволяє дистанційне зняття показань оператором, або де кінцевий споживач зробив активний вибір відключити можливість дистанційного зняття показань відповідно до національного законодавства, точна інформація при виставленні рахунків на основі фактичного споживання має робитися доступною кінцевому споживачу принаймні кожні шість місяців, або раз на три місяці, якщо був такий запит або у тих випадках, де кінцевий споживач зробив вибір отримувати електронні рахунки;

- (c) у тих випадках, де кінцевий споживач не має лічильника, який дозволяє дистанційне зняття показань оператором, або де кінцевий споживач зробив активний вибір відключити можливість дистанційного зняття показань відповідно до національного законодавства, обов'язки, зазначені в пунктах (а) та (б) можуть бути виконані за допомогою системи регулярного самостійного зняття показань кінцевим споживачем, за допомогою якої кінцевий споживач передає оператору показання лічильника; виставлення рахунків або інформація при виставленні рахунків може бути на основі розрахункового споживання або за єдиною ставкою тільки в тому випадку, де кінцевий споживач не надав показання лічильника за певний період виставлення рахунків;
- (d) у тих випадках, де кінцевий споживач має лічильник, який дозволяє дистанційне зняття показань оператором, точна інформація при виставленні рахунків на основі фактичного споживання має надаватися принаймні кожного місяця; така інформація також може бути зроблена доступною через інтернет та має оновлюватися настільки часто, наскільки це дозволяють вимірювальні прилади та системи, що використовуються.

3. Розбивка ціни для кінцевого споживача

Ціна для кінцевого споживача є сумою таких трьох компонентів: компонент енергії та постачання, компонент мережі (передача та розподіл) та компонент, що включає податки, збори, плати та платежі.

У тих випадках, де розбивка ціни для кінцевого споживача подається в рахунках, спільні визначення трьох компонентів цієї розбивки, встановлені Регламентом (ЄС) 2016/1952 Європейського Парламенту і Ради ⁽¹⁾, мають використовуватись по всьому Союзу.

4. Доступ до додаткової інформації про історію споживання

Держави-члени мають вимагати, щоб тією мірою, якою додаткова інформація про історію споживання є в наявності, така інформація була надана на запит кінцевого споживача постачальнику або постачальнику послуг, призначеному кінцевим споживачем.

У тих випадках, де кінцевий споживач має встановлений лічильник, який дозволяє дистанційне зняття показань оператором, кінцевий споживач має мати легкий доступ до додаткової інформації про історію споживання, що дозволяє здійснювати детальні самостійні перевірки.

Додаткова інформація щодо споживання за попередні періоди має включати:

- (a) сукупні дані принаймні за три попередні роки або за період з початку дії договору постачання електроенергії, якщо такий період є коротшим. Дані мають відповідати інтервалам, за які інформація при виставленні рахунків подавалась регулярно; та
- (b) детальні дані відповідно до періоду використання за будь-який день, тиждень, місяць та рік, які надаються кінцевому споживачу без необґрунтованої затримки через інтернет або інтерфейс лічильника та охоплюють період у принаймні попередні 24 місяці або період від початку дії договору постачання електроенергії, якщо такий період є коротшим.

5. Розкриття інформації про джерела енергії

Постачальники мають зазначати в рахунках внесок кожного джерела енергії в електроенергію, придбану кінцевим споживачем відповідно до договору постачання електроенергії (розкриття інформації на рівні продукту).

Наведена нижче інформація має бути доступною для кінцевих споживачів у їхній інформації при виставленні рахунків, разом з нею або за вказівками, розміщеними в ній:

⁽¹⁾ Регламент (ЄС) 2016/1952 Європейського Парламенту і Ради від 26 жовтня 2016 року про європейську статистику цін на природний газ та електроенергію та такий, що скасовує Директиву 2008/92/ЄС (Офіційний вісник, L 311, 17.11.2016, с. 1).

- (a) внесок кожного джерела енергії до загальної суміші енергоресурсів постачальника (на національному рівні, а саме в державі-члені, в якій укладено договір постачання електроенергії, а також на рівні постачальника, якщо постачальник активний в декількох державах-членах) за попередній рік у зрозумілій та чітко порівнюваній формі;
- (b) інформація про вплив на довкілля щодо принаймні викидів CO₂ та радіоактивних відходів внаслідок електроенергії, виробленої загальною сумішшю енергоресурсів постачальника за попередній рік.

Стосовно пункту (a) другого абзацу, щодо електроенергії, отриманої через біржу електроенергії або імпортованої з підприємства, розташованого за межами Союзу, можуть бути використані агреговані дані, надані біржою або підприємством, про яке йдеться, за попередній рік.

Для розкриття інформації про електроенергію від високоефективної когенерації можна використовувати гарантії походження, видані відповідно до частини 10 статті 14 Директиви 2012/27/ЄС. Розкриття інформації про електроенергію з відновлюваних джерел має здійснюватися шляхом використання гарантії походження, за винятком випадків, зазначених у пунктах (a) та (b) частини 8 статті 19 Директиви (ЄС) 2018/2001.

Регуляторний орган або інший компетентний національний орган має вживати необхідних заходів для забезпечення того, щоб інформація, надана постачальниками кінцевим споживачам відповідно до цього пункту, була надійною та надавалася на національному рівні у чітко порівнюваній формі.

ДОДАТОК II
СИСТЕМИ РОЗУМНОГО ОБЛІКУ

1. Держави-члени мають забезпечити розгортання систем розумного обліку на своїх територіях, що може підлягати економічній оцінці всіх довгострокових витрат і вигід для ринку та індивідуального споживача або того, яка форма розумного обліку є економічно резонною та ефективною за витратами та які часові рамки є можливими для їхнього розподілу.
2. Така оцінка має враховувати методику аналізу витрат і вигід та мінімальні функціональні можливості для систем розумного обліку, передбачені в Рекомендації Комісії 2012/148/ЄС ⁽¹⁾, а також найкращі доступні технічні прийоми для забезпечення найвищого рівня кібербезпеки та захисту даних.
3. За умови проведення такої оцінки держави-члени або, у тих випадках, де держава-член таке передбачила, призначений компетентний орган має підготувати графік для розгортання систем розумного обліку з цільовим строком до десяти років. У тих випадках, де розгортання систем розумного обліку буде оцінено позитивно, принаймні 80 % кінцевих споживачів мають бути оснащені розумними лічильниками протягом семи років з дати позитивної оцінки або до 2024 року для тих держав-членів, які ініціювали систематичне розгортання систем розумного обліку до 04 липня 2019 року.

⁽¹⁾ Рекомендація Комісії 2012/148/ЄС від 09 березня 2012 року про підготовку до впровадження систем розумного обліку (Офіційний вісник, L 73, 13.03.2012, с. 9).

ДОДАТОК III
СТРОК ТРАНСПОЗИЦІЇ В НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ДАТА ЗАСТОСУВАННЯ
(ЗАЗНАЧЕНО В СТАТТІ 72)

Директива	Строк транспозиції	Дата застосування
Директива 2009/72/ЄС Європейського Парламенту і Ради (Офіційний вісник, L 211 14.08.2009, с. 55)	03 березня 2011 року	03 вересня 2009 року

ДОДАТОК IV
КОРЕЛЯЦІЙНА ТАБЛИЦЯ

Директива 2009/72/ЄС	Ця Директива
Стаття 1	Стаття 1
Стаття 2	Стаття 2
—	Стаття 3
Статті 33 та 41	Стаття 4
—	Стаття 5
Стаття 32	Стаття 6
Стаття 34	Стаття 7
Стаття 7	Стаття 8
Стаття 8	—
Частина 1 статті 3	Частина 1 статті 9
Частина 2 статті 3	Частина 2 статті 9
Частина 6 статті 3	Частина 3 статті 9
Частина 15 статті 3	Частина 4 статті 9
Частина 14 статті 3	Частина 5 статті 9
Частина 16 статті 3	—
Частина 4 статті 3	Частина 1 статті 10
Частина 1(a) Додатка I	Частини 2 та 3 статті 10
Частина 1(b) Додатка I	Частина 4 статті 10
Частина 1(c) Додатка I	Частина 5 статті 10
Частина 1(d) Додатка I	Частини 6 та 8 статті 10
—	Частина 7 статті 10
Части 1(f) Додатка I	Частина 9 статті 10
Частина 1(g) Додатка I	Частина 10 статті 10

Частина 7 статті 3	Частина 11 статті 10
Частина 1(j) Додатка I	Частина 12 статті 10
Частина 10 статті 3	—
Стаття 4	—
Стаття 5	—
Стаття 6	—
—	Стаття 11
Частина (5)(а) статті 3 та частина 1(е) Додатка I	Стаття 12
—	Стаття 13
—	Стаття 14
—	Стаття 15
—	Стаття 16
—	Стаття 17
—	Стаття 18
Частина 11 статті 3	Частина 1 статті 19
—	Частини 2–6 статті 19
—	Стаття 20
—	Стаття 21
—	Стаття 22
—	Стаття 23
—	Стаття 24
Частина 12 статті 3	Стаття 25
Частина 13 статті 3	Стаття 26
Частина 3 статті 3	Стаття 27
Частина 7 статті 3	Частина 1 статті 28
Частина 8 статті 3	Частина 2 статті 28
—	Стаття 29
Стаття 24	Стаття 30

Стаття 25	Стаття 31
—	Стаття 32
—	Стаття 33
—	Стаття 34
Стаття 26	Стаття 35
—	Стаття 36
Стаття 27	Стаття 37
Стаття 28	Стаття 38
Стаття 29	Стаття 39
Стаття 12	Частина 1 статті 40
—	Частини 2–8 статті 40
Стаття 16	Стаття 41
Стаття 23	Стаття 42
Стаття 9	Стаття 43
Стаття 13	Стаття 44
Стаття 14	Стаття 45
Стаття 17	Стаття 46
Стаття 18	Стаття 47
Стаття 19	Стаття 48
Стаття 20	Стаття 49
Стаття 21	Стаття 50
Стаття 22	Стаття 51
Стаття 10	Стаття 52
Стаття 11	Стаття 53
—	Стаття 54
Стаття 30	Стаття 55
Стаття 31	Стаття 56
Стаття 35	Стаття 57

Стаття 36	Стаття 58
Частина 1 статті 37	Частина 1 статті 59
Частина 2 статті 37	Частина 2 статті 59
Частина 4 статті 37	Частина 3 статті 59
—	Частина 4 статті 59
Частина 3 статті 37	Частина 5 статті 59
Частина 5 статті 37	Частина 6 статті 59
Частина 6 статті 37	Частина 7 статті 59
Частина 8 статті 37	—
Частина 7 статті 37	Частина 8 статті 59
—	Частина 9 статті 59
Частина 9 статті 37	Частина 10 статті 59
Частина 10 статті 37	Частина 1 статті 60
Частина 11 статті 37	Частина 2 статті 60
Частина 12 статті 37	Частина 3 статті 60
Частина 13 статті 37	Частина 4 статті 60
Частина 14 статті 37	Частина 5 статті 60
Частина 15 статті 37	Частина 6 статті 60
Частина 16 статті 37	Частина 7 статті 60
Частина 17 статті 37	Частина 8 статті 60
Стаття 38	Стаття 61
—	Стаття 62
Стаття 39	Стаття 63
Стаття 40	Стаття 64
Стаття 42	—
Стаття 43	Стаття 65
Стаття 44	Стаття 66
Стаття 45	—

—	Стаття 67
Стаття 46	Стаття 68
Стаття 47	Стаття 69
—	Стаття 70
Стаття 49	Стаття 71
Стаття 48	Стаття 72
Стаття 50	Стаття 73
Стаття 51	Стаття 74
—	Пункти 1–4 Додатка I
Частина 9 статті 3	Частина 5 Додатка I
Частина 2 Додатка I	Додаток II
—	Додаток III
—	Додаток IV